

เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ
เรื่อง 30 ปี ความสัมพันธ์ไทย - จีน 600 ปี ชำปอกง/เจิ้งเหอ กับอยุธยาและอุษาคเนย์
วันศุกร์ที่ 25 พฤศจิกายน 2548

เอกสารหมายเลข 3

เจิ้งเหอ ชำปอกงและอุษาคเนย์

สืบแสง พรหมบุญ

สืบแสง พรหมบุญ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ มหาวิทยาลัยรังสิต ได้เสนอบทความเรื่อง "เจิ้งเหอ ซำปอกง กับอุซาคเนย์" ประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "30 ปี ความสัมพันธ์ไทย-จีน 600 ปี ซำปอกง/เจิ้งเหอ กับ อุซุทธาและอุซาคเนย์" ณ หอประชุมกองทัพเรือ ในวันศุกร์ที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

ผู้เขียนสนใจประวัติศาสตร์จีนและจบการศึกษาในระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน (แมดิสัน) ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปีการศึกษา 2513 โดยเสนอวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในระบบการค้าระหว่างจีนกับไทย เป็นเวลา ยาวนานเกือบ 600 ปี ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงรัชกาลที่ 4

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้มอบหมายให้กาญจน์ ละอองศรี เป็นผู้แปลงานวิจัยนี้ โดยมี ชาญวิทย์ เกษตรศิริ เป็นบรรณาธิการ พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2525 เรื่อง **ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างจีนกับไทย ค.ศ. 1282-1853**

เจิ้งเหอ ขำปอกงและอุซาคเนย์

สีบแสง พรหมบุญ*

1. กว่าจะเป็นมหาขันธ์และนายพลเรือแห่งทะเลตะวันตก

เจิ้งเหอ⁽¹⁾ (Zheng He 郑和, 1371-1433) (ภาพที่ 1 และ 2) ถือกำเนิดในครอบครัวชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่ชาวจีนเรียกชื่อว่า หุย หรือหุยหุย (Hui, Hui Hui)⁽²⁾ ที่ตำบลคุนหยาง นอกเมืองคุนหมิง มณฑลหยุนหนานเมื่อปี 1371 ในวัยเด็กมีชื่อเรียกว่า หม่าเหอ⁽³⁾ (Ma He 马和) เป็นบุตรคนที่ 3 ของครอบครัว จึงมีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า ซานเป่า (San Bao 三宝) หรือ หม่าซานเป่า (马三宝) ซานเป่า แปลว่า แก้วลูกที่สาม หรือลูกคนที่สามนั่นเอง หม่าเหอยังมีชื่ออีกหลายชื่อ เช่น ชื่อมุสลิมว่า มุฮัมหมัด ฟาฮัด และชื่อภาษาอาหรับว่า อับดุลซับบาร์ (Muhammad Fahd, Abdul Subbar) บรรพบุรุษเป็นเชื้อสายเปอร์เซียเผ่าเซมูร์ (Semur) ซึ่งอพยพไปตั้งรกรากที่โบคาร่า (Bokhara) ซึ่งปัจจุบันคืออุซเบกิสถาน (Uzbekistan)⁽⁴⁾ ซึ่งตั้งอยู่บนเส้นทางสายแพรไหมในเอเชียกลาง ตั้งแต่ศตวรรษที่ 8 ต่อมาเมื่อเจิ้งเกิสข่านโจมตีโบคาร่า บรรพบุรุษของหม่าเหอ อพยพเข้ามาในหยุนหนาน หม่าเหอนับเป็นทายาทรุ่นที่ 6 ของ Sayyid Ajjal Shams aldin Omar แห่งโบคาร่า บุตรคนที่ 5 ของ Shams aldin ชื่อ Masuh เป็นผู้เริ่มใช้นามสกุล หม่า เพื่อให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในจีน

เมื่อราชวงศ์มองโกลปกครองจีนได้ทั่วประเทศ บรรพบุรุษหม่าเหอให้ความร่วมมือกับมองโกล คนในตระกูลจึงได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ปกครองหยุนหนาน⁽⁵⁾ ดังนั้นตระกูลหม่าเหอจึงมิใช่มุสลิมที่ยากจนอย่างที่เข้าใจกัน บรรพบุรุษบางคนอาจจะได้แต่งงานกับมองโกลด้วย หม่าเหอจึงน่าจะมีเลือดมองโกลผสมอยู่ ข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่แสดงสถานภาพของตระกูลหม่าเหอก็คือ ทั้งปู่และบิดาหม่าเหอ เคยเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ที่เมกกะมาแล้ว ประสบการณ์ของปู่และบิดาเกี่ยวกับโลกภายนอกโดยเฉพาะโลกอาหรับและ

มุสลิม ประสบการณ์การเดินทางและภูมิความรู้ต่างๆ ได้ถ่ายทอดมาสู่หม่าเหอ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อมาเมื่อจักรพรรดิหงอู่โจวมตีหยุนหนาน บิดาหม่าเหอเสียชีวิตในการรบ หม่าเหอน้อยถูกจับเป็นเชลยและถูกเกณฑ์ เป็นทาสชั้นที่ในปี 1381 ในขณะที่มีอายุเพียง 10 ขวบ⁽⁶⁾ ต่อมาในปี 1383 ขณะมีอายุได้ 13 ขวบก็ถูกส่งไปเป็นชั้นที่ในราชสำนักขององค์ชายสี่ เจ้าชาย แห่งเยียนจิง (Yanjing) (ปักกิ่งปัจจุบัน) หรือ เจ้าชายจูตี้ (Zhu Di 朱棣) โอรส องค์ที่สี่ของหงอู่ แม้จะเป็นทาสชั้นที่ในราชสำนัก หม่าเหอก็ได้รับการอุปถัมภ์ เป็นอย่างดี ได้มีโอกาสเข้าศึกษาในวิทยาลัยในวังที่หนานจิง (Nanjing Daxue-The Imperial Central College) ได้มีโอกาสเสวนากับขุนนางและนักปราชญ์ ตลอดจนใกล้ชิดกับบุคคลชั้นสูงในราชสำนัก⁽⁷⁾ หม่าเหอยังได้รับการฝึกวิทยายุทธในด้านการทหาร กอปรกับมีเรือนร่างลำสันสูงใหญ่ประมาณ 7 ฟุต บุคลิกดี ไบหูยาว เวลาพูดเสียงดังชัดเจน สติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความรู้ ทั้งภาษาจีนและภาษาอาหรับ ตลอดจนขนบธรรมเนียมต่างๆ มีความรู้เรื่อง การต่อเรือดี (เนื่องจากช่างต่อเรือมุสลิมเป็นช่างที่มีฝีมือ) มีความรู้เรื่องเส้นทาง เดินเรือและการเดินเรือ คุณสมบัติสำคัญคือ กล้าหาญกล้าตัดสินใจ หม่าเหอ จึงมีโอกาสรับใช้และติดตามเจ้าชายจูตี้ไปในการสงครามหลายครั้ง ได้แสดง ความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสงครามกลางเมือง ระหว่างเจ้าชายจูตี้กับจักรพรรดิเจี้ยนเหวิน หม่าเหอมีความดีความชอบมาก ในการยึดกรุงหนานจิงในปี 1402 จึงได้รับการแต่งตั้งเป็นมหาขันทีหรือหัวหน้า ชั้นที่ในราชสำนัก(Nei Guan Jian-Grand Eunuch)ของหย่งเล่อ และได้รับ พระราชทานนามสกุลใหม่ว่า **เจิ้ง**⁽⁸⁾ ชื่อหม่าเหอ จึงกลายเป็น **เจิ้งเหอ** ต่อมา ในปี 1403 ก็ได้รับพระราชทานตำแหน่งนายพลเรือแห่งทะเลตะวันตก (Admiral of the Western Seas) และได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการต่อเรือ เดินสมุทรขนาดใหญ่หรือเรือมหาสมบัติ (Bao Chuan 宝船) (Treasure Fleet) ตลอดจนการเตรียมการท่องสมุทร ซึ่งตั้งเป้าหมายว่าจะดำเนินการในปี 1405 เจิ้งเหอจึงเป็นคนที่คนแรกที่ได้รับตำแหน่งทางทหารในระดับสูง ตลอดอายุขัย ของเจิ้งเหอ เขารับผิดชอบต่อเรือได้ทั้งหมดถึง 1,622 ลำ⁽⁹⁾ ส่วนเรื่องการเตรียม การเดินทางท่องสมุทร เขาได้ให้มีการเตรียมการอย่างรอบคอบพร้อมมูลใน

เกือบทุกเรื่อง (ดูรายละเอียดบทที่ 3) เช่น การเตรียมลูกเรือ เสบียง แผนที่การเดินทางเรือ ล่าม ฯลฯ หลังจากการเดินทางครั้งแรกในปี 1405 เจิ้งเหอเห็นความสำคัญของล่าม จึงได้กราบบูลจักรพรรดิให้ตั้งสถาบันสอนภาษาต่างประเทศขึ้นในกรุงหนานจิง เพื่อฝึกล่ามภาษาอาหรับ เปอร์เซีย สวาฮีรี ฮินดี ทมิฬ และภาษาอื่นๆ ดังนั้นการเดินทางท่องเที่ยวของกองเรือมหาสมบัติทั้ง 7 ครั้งระหว่างปี 1405-1433 จึงมีความพร้อมสูงสุดเท่าที่จะสามารถทำได้ในยุคสมัยดังกล่าว ขบวนเรือที่เดินทางแต่ละเที่ยวเป็นขบวนใหญ่ที่ประกอบด้วยเรือขนาดต่างๆ จำนวนมาก (ครั้งที่มากที่สุดถึง 317 ลำ) พร้อมด้วยกำลังพลหลายหมื่นคน (เกือบ 3 หมื่น) ในแต่ละครั้งของการเดินทาง เป็นการเดินทางและสำรวจครั้งโลกหรือว่าครั้งโลกนับเป็นการเดินทางท่องเที่ยวของขบวนเรือที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในทุกๆ ด้านและยังเป็นการท่องเที่ยวเป็นระยะเวลาติดต่อกันยาวนานถึง 28 ปี ยิ่งไปกว่านั้น เป็นความสำเร็จก่อนการเดินทางของโคลัมบัสถึง 87 ปี ก่อนการสำรวจของกัปตันคุกถึง 350 ปีและก่อนการเดินทางรอบโลกของแมกเจลแลนถึงกว่าหนึ่งศตวรรษ เจิ้งเหอซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุด จึงได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้บังคับบัญชาการทหารที่มีความสามารถสุดยอด เป็นนักเจรจาและนักการทูตที่เก่งกาจ เป็นนักบริหารและนักจัดการที่มีประสิทธิภาพ แม้จะมีข้อสงสัยอยู่บ้างว่าเขาอาจจะมิใช่บุตรกิจการค้าที่ดันทิ้งก็ตาม⁽¹⁰⁾

เจิ้งเหอเสียชีวิตในระหว่างการนำกองเรือมหาสมบัติท่องเที่ยวในการเดินทางครั้งที่ 7 ในปี 1433 ไม่มีหลักฐานว่าเขาเสียชีวิตขณะพักรักษาตัวที่เมืองคาลิกัตในอินเดียหรือระหว่างเดินทางกลับ อย่างไรก็ตามเชื่อได้ว่าคงมีการจัดการศพตามประเพณีมุสลิมซึ่งจะต้องทำพิธีทางศาสนาภายใน 24 ชั่วโมง หากเสียชีวิตในเรือระหว่างการเดินทางกลับ ก็คงต้องดำเนินการตามประเพณีของชาวเรือคือใช้ท้องทะเลเป็นสุสาน ซึ่งดูจะเป็นเหตุผลที่เหมาะสมเนื่องจากปัจจุบันไม่พบว่าเจิ้งเหอถูกฝังอยู่ที่ใด แม้จะมีสุสานอยู่นอกกรุงหนานจิงและที่เมืองคุนหยางบ้านเกิดก็ตาม หลังการสิ้นชีวิตของเจิ้งเหอและการเปลี่ยนแปลงนโยบายของจักรพรรดิหิงยกเลิกการส่งกองเรือมหาสมบัติ ทำให้ความสำเร็จและผลงานของเจิ้งเหอในสังคมจีนถูกหลงลืมไปเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตาม ไร่มีการสร้างสุสานให้เจิ้งเหอทางทิศใต้ของเขาหัววัว (Bull's Head Hill) นอกกรุง

หนานจิง (ภาพที่ 3) นอกจากนั้นยังมีสุสานเจิ้งเหอในสุสานประจำตระกูลที่
คุนหยาง มณฑลหยุนหนาน ซึ่งเชื่อกันว่าน่าจะมีอิฐบางส่วนหรือเครื่องใช้ส่วน
ตัวของเจิ้งเหอบรรจุอยู่ด้วย สุสานที่คุนหยางได้รับการบูรณะครั้งใหญ่ในปี
1983 ซึ่งเป็นวาระครบรอบ 580 ปีของการท่องเที่ยวสมุทรครั้งแรกของเจิ้งเหอ (1403)
(หลักฐานประวัติศาสตร์มาเลย์ระบุว่า เจิ้งเหอเดินทางไปยังมะละกาในปี 1403)
โดยบูรณะขึ้นใหม่ให้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม ทางเดินเข้าสู่สุสานมีบันได
28 ขั้น (แทนการเดินทางของกองเรือมหาสมบัติ 28 ปี) แบ่งออกเป็น 4 ช่วง
แต่ละช่วงมีบันได 7 ขั้น (แทนจำนวนขบวนเรือมหาสมบัติ 7 ขบวน) และมีคำ
จารึกว่า Allahu Akbar (God is Great)⁽¹¹⁾

หลักฐานสำคัญเกี่ยวกับผลงานเจิ้งเหอที่มีความสำคัญอีกชิ้นหนึ่ง คือ
แท่งศิลาจารึกแห่งเมืองฉางเล่อ (Changle) มณฑลฝูเจี้ยนซึ่งค้นพบในช่วง
ทศวรรษของปี 1930 และเจิ้งเหอนำไปประดิษฐานไว้ในศาลเจ้าของเทพยดา
หม่าจ้าว (Ma zu 妈祖) หรือ เทียนโฮ่ว (Tian Hou 天后) หรือ เทียนเฟย
(Tian Fei 天妃) ในลี้ทงไต้ตั้งตั้งแต่ปี 1431 ก่อนการเดินทางครั้งสุดท้าย⁽¹²⁾

เจิ้งเหอแม้จะเป็นมุสลิมแต่ก็เลื่อมใสเทพยดาหม่าจ้าวมาก เพราะเขา
เชื่อว่าให้ความคุ้มครองแก่เขาและลูกเรือเดินทางได้โดยปลอดภัย จารึกหลักนี้
ได้ให้รายละเอียดบางอย่างเกี่ยวกับกองเรือมหาสมบัติ ซึ่งขอลาเสนอเพียง
บางส่วน ดังนี้

จักรพรรดิ (หย่งเล่อ) ราชวงศ์หมิง ทรงรวบรวมทะเลและภูเขาเข้า
ด้วยกัน (สร้างความเป็นปึกแผ่น) ผลงานล้ำหน้า 3 ราชวงศ์ (ฮั่น ถัง และ
ซ่ง) ก่อนหน้า โดยเฉพาะราชวงศ์ฮั่นและราชวงศ์ถัง ประเทศสุดขอบฟ้า
และสุดมุมโลก ต่างมาเฝ้าจักรพรรดิ ถวายของมีค่าและของขวัญต่างๆ
จักรพรรดิทรงไว้วางพระทัยและทรงเห็นความจริงใจ ทรงมีพระบรมราช
โองการให้เจิ้งเหอและคนอื่นๆ นำเจ้าหน้าที่และทหารนับหมื่นและเรือ
ขนาดต่างๆ กันมากกว่า 100 ลำ เดินทางนำของขวัญไปพระราชทาน
ให้แก่ผู้ที่อยู่ห่างไกล เพื่อให้ตระหนักถึงความเมตตากรุณา (ขององค์
จักรพรรดิ) ประเทศที่เราได้แวะเยือน ประกอบด้วย จามปา (Zhancheng)
ชวา (Zhaowa) ซานโฟจุย (Sanfoqui) (ปาเล็มบัง?) สยาม (Xian-luo)

ผ่านช่องแคบ (มะละกา) ไป ศรีลังกา (Xilanshan) ในอินเดียใต้ คาลิคัท (Guli) โคชิน(Keghi) เรายังเดินทางต่อไปทางภูมิภาคตะวันตกถึงฮอรัมมุส (Hulumosi) เอเดน (A Tan) และโมกาดิชชู (Mogudushu) เป็นต้น รวมทั้งหมดกว่า 30 ประเทศ ทั้งใหญ่และเล็ก เราเดินทางมากกว่า 100,000 ลี้ ผ่านผืนน้ำ (ทะเล) ที่กว้างใหญ่ไพศาลและประสพกับคลื่นยักษ์มหึมา ดูจุนเขาเสียดฟ้า เราเห็นดินแดนของอนารยชนในดินแดนห่างไกลที่แฝงเร้นอยู่สุดขอบฟ้าสีเงิน ส่วนเรือของเราก็กางใบสูงตระหง่านคล้ายเมฆ แล่นใบทั้งกลางวันกลางคืน เคลื่อนที่ไปคล้ายดวงดาว (เคลื่อนที่ได้รวดเร็ว) ฝ่าคลื่นลมที่โหดร้ายเสมือนย่ำเท้าผ่านถนนสายใหญ่ที่คลาคล่ำด้วยผู้คน⁽¹³⁾

เจิ้งเหอ ยังพรรณนาถึงความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่ได้รับจากเทพยดาหน้าใจแห่งสวรรค์ (The Celestial Spouse) และรายละเอียดของกองเรือมหาสมบัติแต่ละขบวน

จารึกสำคัญอีกหลักหนึ่ง ซึ่งเป็นหลักฐานร่วมสมัยโดยเจิ้งเหอสั่งให้ทำขึ้นที่หนานจิงและบรรจุมากับกองเรือขบวนที่ 3 (1409-1411) คือจารึกไตรภาษา (The trilingual inscription) ซึ่งพบที่เมืองกอลล์ทางตอนใต้ของศรีลังกา ในปี 1911 โดยนายโทมาลีน (H. F. Tomalin) วิศวกรชาวอังกฤษ⁽¹⁴⁾ ซึ่งเป็นการค้นพบโดยบังเอิญ เนื่องจากโทมาลีนสังเกตเห็นแผ่นศิลาขนาดใหญ่ปิดทับท่อระบายน้ำบนถนน Cripps มีลักษณะผิดจากฝาครอบทั่วไป การค้นพบดังกล่าวสร้างความตื่นตัวให้แก่วงการโบราณคดีมาก ความพยายามในการอ่านจารึกดังกล่าวเป็นไปอย่างยากลำบาก เนื่องจากจารึกเป็นสามภาษาคือ จีน ทมิฬ และ เปอร์เซีย จารึกหลักนี้⁽¹⁵⁾ สูงเท่าตัวคน หนา 12 ซม.และระบุว่าจารึกเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1409

ข้อความทั้งหมด สถิติศาสนาของสามศาสนาอย่างเท่าเทียมกัน คือ พระพุทธเจ้า พระศิวะ และพระอัลเลาะห์ พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องบูชาต่างๆ ตลอดจนเหตุผลในการเดินทางของกองเรือมหาสมบัติ

ข้อความในจารึกภาษาจีน สถิติพระพุทธเจ้า ด้วยภาษาที่ไพเราะ ดังนี้
จักรพรรดิ (หย่งเล่อ) แห่งราชวงศ์หมิง ทรงมีพระบรมราชโองการ

สั่งให้ขันทีเจิ้งเหอ หวางจิ้งหง และคนอื่นๆ ให้สัจจาธิษฐานต่อองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระผู้เป็นที่เคารพบูชาสูงสุด ดังนี้

ข้าพระองค์ทั้งหลาย เคารพบูชาพระองค์ท่านเป็นอย่างยิ่ง พระองค์ท่านผู้ทรงเปี่ยมด้วยพระเมตตาและพระเกียรติสูงสุด ความดีพร้อมทุกประการของพระองค์ท่าน ได้รับการน้อมรับอย่างกว้างขวางวิถีแห่งธรรมของพระองค์สูงส่งกว่าสติปัญญาใดๆ พระธรรมคำสอนของพระองค์แพร่หลายสู่เหล่ามวลมนุษย์ ยุคสมัยของพระองค์เปรียบเสมือนเมล็ดทรายในแม่น้ำที่เหลือคณานับ พลังอำนาจของพระองค์ ช่วยให้เราสูงส่งขึ้น และสามารถกลับใจได้ พระกรุณาที่มากล้น พลังความเข้มแข็งที่ชัดเจน อำนาจลึกลับของพระองค์ท่าน มีอาจจะหาสิ่งใดมาเทียบเทียมได้ เกาะซีหลานซาน (ศรีลังกา) ที่เต็มไปด้วยภูเขาทางทิศใต้ของมหาสมุทรและพระอารามในพระพุทธศาสนา เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับเผยแพร่พระธรรมคำสอนของพระองค์ สถานที่ซึ่งอำนาจมหัศจรรย์ของท่านซึมซาบเข้าไปในดวงจิตและช่วยให้หลุดพ้น (จากกิเลส)

ไม่นานมานี้ ข้าพระองค์ (จักรพรรดิหย่งเล่อ) แต่งคณะทูต เพื่อป่าวประกาศความชอบธรรมในการขึ้นครองราชย์ (Mandate of Heaven) (อาณัติสวรรค์) ต่อนานาประเทศ ตลอดจนการเดินทางในมหาสมุทรคณะทูตได้รับความคุ้มครองจากพระองค์ท่าน จนรอดพ้นจากภัยพิบัติและภัยอันตรายทั้งปวง คณะทูตเดินทางทั้งไปและกลับโดยสวัสดิภาพ

เพื่อแสดงความสำนึกขั้วนิรันดร ในพระกรุณาธิคุณอันสูงส่งของพระองค์ ข้าพระองค์ จึงขอถวายเครื่องบูชาด้วยความศรัทธาแด่พระองค์ พระผู้เป็นที่เคารพบูชาสูงสุด ด้วยเครื่องบวงสรวง เป็น ทองและเงิน ธงผ้าไหมปักดินทองและประดับด้วยอัญมณี ที่เผาเครื่องหอม แจกันดอกไม้ ผ้าไหมหลากสี ตะเกียง เทียนไข และของขวัญอื่นๆ เพื่อให้สมพระเกียรติยศอันสูงส่งของพระองค์ โปรดประทานพรแด่ข้าพระองค์ผู้ทูลเกล้าถวาย⁽¹⁶⁾

รายละเอียดของเครื่องบูชาที่ถวายเป็นพุทธรูป ประกอบด้วยทองคำ 1,000 แท่ง เงิน 5,000 แท่ง ผ้าไหมหลากสี 50 พับ ผ้าไหมบางหลากสีสำหรับ

สตรี (taffeta) 50 พับ ธงประดับอัญมณี 4 ผืน ผ้าไหมหลากสีปักดินทองแกะ
ลวดลายสีแดง 2 คู่ แกะลวดลายสีเหลือง 1 คู่ แกะลวดลายสีดำ 1 คู่ ที่เฝ้า
เครื่องหอมทองเหลืองโบราณ 5 ที่ แจกันทองเหลืองโบราณแกะลวดลายด้วย
ทองคำพร้อมขาตั้งทองคำ 5 คู่ ตะเกียงทองเหลืองโบราณสีเหลืองแกะลวด
ลายด้วยทองคำพร้อมขาตั้งทองคำ 5 ดวง ภาชนะสำหรับวางเครื่องหอมสีแดง
เข้มแกะลวดลายด้วยทองคำพร้อมขาตั้งทองคำ 5 ถาด ดอกบัวทองคำ 6 คู่
น้ำมันหอมหนัก 2,500 ชั่ง เทียนขี้ผึ้ง 10 คู่ รูปหอม 10 คู่⁽¹⁷⁾

ส่วนข้อความที่จารึกด้วยภาษาทมิฬ ก็มีข้อความคล้ายคลึงกัน โดย
สดุดี Tenavarai-Nayanar (นามพระคิเวในภาษาท้องถิ่น)

ส่วนภาษาเปอร์เซีย สดุดีพระอัลเลาะห์ พร้อมเครื่องบูชาตามธรรมเนียม
ประเพณีของศาสนานั้นๆ

จารึกแห่งกอลส์ แสดงให้เห็นความลุ่มลึกของการทูตจีน ที่ยกย่องเชิดชู
ศาสนาของทั้งสามศาสนาอย่างทัดเทียมกันและเป็นการแสดงให้เห็นถึงขันติ
ธรรมทางศาสนาในสังคมจีนขณะนั้น สำหรับเจิ้งเหอ แม้จะเป็นมุสลิม ก็แสดง
ให้เห็นขันติธรรมทางศาสนาเช่นกัน เพราะเขาเป็นแบบอย่างในทางปฏิบัติ
ตลอดการเดินทางของกองเรือมหาสมบัติ

เชิงอรรถ 1

* รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ มหาวิทยาลัยรังสิต

- 1 คนไทยรู้จัก เจิ้งเหอ ในอีกชื่อหนึ่งว่า เต้าฮั่ว หรือ เต้าเทอ หรือ เทอ แซ่เต้
- 2 หุย หรือ หุยหุย เป็นคำที่ชาวจีนใช้แทนชาวจีนมุสลิม ซึ่งสืบเชื้อสายจากชนชาติมองโกลผสมเติร์ก
หรือ ชนกลุ่มน้อยอื่นๆที่นับถือศาสนาอิสลาม
- 3 แซ่หม่า เป็นแซ่ที่มุสลิมในจีนนิยมมากเพราะเป็นคำมงคลแทนชื่อของศาสดามุฮัมมัด
- 4 คำซานเป่า ยังแปลในความหมายอื่นได้อีก เช่น การคุ้มครองสามประการ (The Three Protections)
หรือ สมบัติล้ำค่าสามประการ (The Three Treasures) ดู Nosotoro, Rit. Cheng Ho 1371-
1433: Chinese Naval Admiral of the Treasure Fleet (retrieved from http://hyperhistory.net/apwh/bios/b3_chengho.htm) การที่เจิ้งเหอมีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า ซานเป่า ซึ่ง ซาน แปลว่า
สาม และ เป่า แปลได้ว่า การคุ้มครอง หรือ ผู้คุ้มครอง หรือ สมบัติล้ำค่า หรือ อัญมณีล้ำค่า
จึงทำให้มีผู้นำไปผูกเข้ากับคำว่า ไตรรัตน์ หรือ รัตนตรัย ในพุทธศาสนา ซึ่งเป็นคนละเรื่องกัน
เป็นความพ้องกันโดยบังเอิญ แต่ก็เป็นการยากที่จะเปลี่ยนแปลงความเชื่อดังกล่าวสำหรับราษฎรเอเชีย

- เผ่าเซมูร์ ดู The Admiral of the Western Seas-Cheng Ho (ZhenHe) (retrieved from <http://planet.time.net.my/CentralMarket/melaka101/chengho.htm>)
- 5 Zheng He, Wikipedia, the free encyclopedia (retrieved from http://www.en.Wikipedia.org/wiki/Zheng_He).
- 6 เป็นธรรมเนียมของจีนที่จะเก็บรักษาอวัยวะที่ถูกหั่นออกไว้อย่างดี ห่อด้วยผ้าไหมเก็บไว้ในภาชนะพิเศษไว้ตลอดชีวิตและจะเรียกอวัยวะที่เก็บว่า **สมบัติล้ำค่าอันน้อย** (little precious)
- 7 ในระหว่างที่เป็นชนที่รับใช้ในราชสำนัก แม้ว่าหมาเหออจะเป็นมุสลิม แต่ก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับพิธีการทางศาสนาในราชสำนักจู่ซึ่งนับถือพุทธศาสนาตามพระราชบิดา (หวงอู) หมาเหอออาจจะทำตนให้กลมกลืน เปลี่ยนมานับถือพุทธศาสนาในช่วงสั้นๆ ก็ได้ ดู The Great Chinese Admiral Zheng He [Cheng Ho] (retrieved from <http://www.chinapage.com/zhenghe.html>)
- 8 การที่ได้รับพระราชทานแซ่ใหม่ว่า เจิ้ง อาจจะเป็นเนื่องมาจากหมาเหออถูกฆ่าตายในคราวรบที่เมือง Zhenglunba และอาจจะเนื่องมาจากอีกสาเหตุหนึ่งที่ต้องเปลี่ยนแซ่ เพราะพระชนนีของหย่งเล่อก็แซ่ หมา แซ่เดิมด้วยกัน และเป็นกฎในราชสำนักว่า ผู้รับใช้ในราชสำนักจะมีแซ่เดียวกับกับบุคคลชั้นสูงในราชสำนักไม่ได้ นอกจากนี้ แซ่เจิ้ง ยังเป็นแซ่ที่มีประวัติยิ่งใหญ่ในสมัยขุนศึก อัครมหาเสนาบดีแซ่เจิ้ง ทำคุณประโยชน์ยิ่งใหญ่ให้แก่แผ่นดินจีน เป็นที่นิยมยกย่องอย่างสูง ดู Zheng He-the Chinese Muslim Admiral (retrieved from <http://www.muslimheritage.com>).
- 9 Lee, Siu-leung. Zheng He, the Chinese navigator-Did he 'discover' America? (retrieved from http://www.asiawind.com/hakka/zheng_he.htm)
- 10 กิจกรรมทางการค้าของกองเรือเป็นไปอย่างจำกัดภายใต้ระบบบรรณาการ (tribute trade)
- 11 ดู Zheng He, the Chinese Muslim Admiral, อ้างแล้ว.
- 12 เทพยดาหมาโจ้ว มีชื่อเดิมว่า Lin Moniang 林默娘 (ค.ศ. 960-987) มีชีวิตอยู่ที่หมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ ที่เกาะ Meizhou ในมณฑลฝูเจี้ยนชาวฝูเจี้ยนล่าสืบต่อกันมาว่าเธอสร้างปรากฏการณ์มหัศจรรย์ ช่วยชีวิตบิดาและน้องชายจากพายุ จึงได้รับการยกย่องเป็นเทพยดาแห่งผืนน้ำให้ความคุ้มครองชาวเรือและชาวประมงจากภัยธรรมชาติและโจรสลัด ชื่อ หมาโจ้ว มีความหมายว่า คุณย่า หรือ แม่ย่า (grand mother) การที่หมาโจ้วให้ความคุ้มครองเจิ้งเหอและกองเรือมหาสมบัติ หย่งเล่อ จึงถวายพระนามให้ใหม่ว่า Tian Hou (Empress of Heaven) (เทพยดาแห่งสรวงสวรรค์) ส่วนชื่อ Tian Fei(The Celestial Consort of seamen) หมายถึง เทพยดาของชาวเรือ ในประเทศไทย เทพยดาหมาโจ้ว ก็เป็นที่เคารพบูชาเช่นกัน แต่รู้จักกันดีในนามของเจ้าแม่ทับทิม ที่เก่าแก่และมีชื่อมากคือ ศาลเจ้าแม่ทับทิมที่เชิงสะพานกรุงธน (สะพานช้างอิ) ผังกรุงเทพ (สร้างมาแล้วประมาณเกือบ 200 ปี)
- 13 ดู Zheng He's Inscriptions (retrieved from http://www.hist.umm.edu/hist1012/primary_source/source.htm) และ Louise Levathes, When China Ruled the Seas: The Treasure Fleet of the Dragon Throne 1405-1433, อ้างแล้ว.
- 14 Perry, Alex. A Testament to an Odyssey, A Monument to a Failure.(retrieved from <http://www.ar.atwolacom/htm>) และ ดู The trilingual inscription of Admiral Zheng He (retrieved from <http://www.cf.hum.uva.nl/galle/galle/trilingual.html>)
- 15 ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรุงโคลัมโบ ศรีลังกา
- 16 The trilingual inscription, อ้างแล้ว.
- 17 The trilingual inscription, อ้างแล้ว.

2. จักรพรรดิหย่งเล่อ: เบื้องหน้าเบื้องหลังของนโยบาย กองเรือมหาสมบัติ

ประเทศจีนเป็นมหาอำนาจทางบกมาช้านานหลายศตวรรษ เหตุใดในศตวรรษที่ 15 จึงเปลี่ยนแปลงนโยบายมุ่งสู่ความเป็นมหาอำนาจทางทะเล ด้วยการสร้างนาวิกานุภาพอย่างขนานใหญ่ ประกอบด้วยเรือเดินสมุทรขนาดมหึมานับร้อย เรือรบและเรือขนาดต่างๆ หลายพันลำ คำตอบหนึ่งที่อาจจะช่วยให้เกิดความกระจ่างได้บ้าง คือการพิจารณาจากองค์จักรพรรดิหย่งเล่อ ซึ่งเป็นผู้ประกาศนโยบายดังกล่าว

ประการแรก หย่งเล่อ⁽¹⁾ หรือเจ้าชายจูตี้ (Zhu Di) (ภาพที่ 14) แห่งแคว้นเยียนจิง (ชื่อเดิมของบริเวณโดยรอบปักกิ่งปัจจุบัน) โอรสองค์ที่ 4 ของฮ่องอยู่ปฐมจักรพรรดิแห่งราชวงศ์หมิง ขึ้นครองราชย์อย่างไม่ชอบธรรมด้วยการทำสงครามกลางเมืองชิงราชบัลลังก์จากนั้ดดา คือ จักรพรรดิเจี้ยนเหวิน (Jianwen, 1399-1402) แต่ปรากฏว่าไม่สามารถจับกุมพระองค์ได้ เนื่องจากกรุงหนานจิงเมืองหลวงขณะนั้นอยู่ใกล้ทะเล จึงสันนิษฐานว่า คงจะเสด็จหนีไปทางทะเล นโยบายการสร้างเรือขนาดใหญ่เพื่อตามล่าอดีตจักรพรรดิจึงเป็นเหตุผลแรกและอาจจะเป็นเหตุผลเพื่อกลบเกลื่อนกิจกรรมทางการค้าของกองเรือก็ได้เช่นกัน⁽²⁾

ประการที่สอง เส้นทางการติดต่อทางบกระหว่างจีนกับเอเชียกลางทางตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นทางที่จีนติดต่อกับโลกภายนอกและเป็นเส้นทางการค้าและวัฒนธรรมที่มีความสำคัญ ถูกปิดกั้นโดยสิ้นเชิงในปี 1402 โดยชนเผ่ามองโกลนำโดย จักรพรรดิติมูร์ (Timur) หรือ ทาเมอร์เลน (Tamerlane) (1336-1405) ซึ่งสืบเชื้อสายจากเจงกิสข่านและตั้งเมืองหลวงที่ซาร์มาร์คาน มีอำนาจเข้มแข็งเหนือภาคเหนือของอินเดีย เปอร์เซีย ซีเรีย จีนจึงเหลือเส้นทางที่จะติดต่อโลกภายนอกเพียงทางทะเลด้านเดียว ความจริงจักรพรรดิหงอยู่ผู้ก่อตั้งราชวงศ์หมิง พยายามใช้การทูตเจรจาสร้างไมตรีแต่ไม่เป็นผล จึงเกิดสงครามยืดเยื้อรบพุ่งกับชนเผ่ามองโกลมาโดยตลอด มองโกลเข้มแข็งเกินกว่าที่จีนจะปราบได้ และเป็นภัยคุกคามจีนจากทางตะวันตกและทางเหนืออยู่เสมอ ดังนั้น

นโยบายในการสร้างกองทัพเรือที่เข้มแข็งใหญ่โต จึงเป็นทางเลือกที่มีเหตุผล และช่วยให้จีนสามารถรักษาความสัมพันธ์กับนานาประเทศในระบบบรรณาการต่อไปได้ ซึ่งจะช่วยรักษาเกียรติและศักดิ์ศรีของการเป็นประเทศศูนย์กลางของโลก ตลอดจนผลประโยชน์ทางการค้าในระบบบรรณาการซึ่งเป็นการค้าภายใต้ความควบคุมโดยรัฐ⁽³⁾

ประการที่สาม หย่งเล่อทรงเชี่ยวชาญการสงครามและทรงชื่นชอบระบบอำนาจนิยม พอพระทัยที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์จักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่ในทุกๆ ด้าน ทัดเทียมกับจักรพรรดิสมัยราชวงศ์ถัง ราชวงศ์ซ่ง ซึ่งเป็นยุคทองของประวัติศาสตร์จีน⁽⁴⁾ จึงทรงกำหนดนโยบายส่งคณะทูตพร้อมๆ กับการแผ่แสนยานุภาพ เพื่อให้นานาประเทศโดยรอบยอมรับในความยิ่งใหญ่และความเป็นศูนย์กลางโลกของจีน⁽⁵⁾ หากพิจารณาจากการใช้กำลังทหารแผ่แสนยานุภาพจะเห็นว่า หย่งเล่อดำเนินกร 4 แนวทางด้วยกัน ดังนี้

1. การส่งกองทัพขนาดใหญ่ทำสงครามยึดเยื้อกับชาวมองโกล ทั้งทางตะวันตกและทางเหนือเป็นประจำเกือบทุกปี แต่ไม่ประสบผลสำเร็จนัก
2. การรุกรานและยึดครองหยุนหนานและดินแดนชนเผ่าไตในหยุนหนาน
3. การรุกรานอันนัมหรือ Dai Viet⁽⁶⁾
4. การส่งกองเรือมหาสมบัติ ท่องทะเลทั้ง 4 คือ ทะเลจีนใต้ มหาสมุทรอินเดีย ทะเลแดงและทะเลอาหรับ เพื่อเยือนดินแดนโดยรอบทะเลทั้ง 4 ให้ยอมรับความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการ

การส่งกองเรือมหาสมบัติ อันที่จริงก็มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน คือ การสร้างความชอบธรรมในการครองราชย์ของหย่งเล่อและให้นานาชาติยอมรับในอำนาจยิ่งใหญ่ของราชวงศ์หมิง ซึ่งจะเท่ากับเป็นการสร้างสันติสุขระหว่างประเทศ (The Pax Ming)⁽⁷⁾

ประการที่สี่ หย่งเล่อไม่ทรงเห็นด้วยกับนโยบายของพระราชบิดา (หงอู่) ที่ทรงห้ามการค้าทางทะเลและการเดินทางทางทะเล ย่งเล่อต้องการควบคุมการค้าโดยรัฐภายใต้ระบบบรรณาการและการค้าผูกขาดโดยรัฐ (state monopoly)⁽⁸⁾ นอกจากนั้นนโยบายของหงอู่ยังเป็นการบีบบังคับให้พ่อค้าจีน

ที่ร่ำรวยบริเวณชายฝั่งทะเล อพยพครอบครัวและทรัพย์สินไปตั้งรกรากในต่างแดน ซึ่งเป็นผลเสียกับจีนเอง⁽⁹⁾ การที่หย่งเล่อ พระราชทานชื่อกลุ่มเรือจริงของเจิ้งเหอว่า Bao Chuan หรือ เรือมหาสมบัติ (Treasure Fleet) ก็เท่ากับเป็นการบอกใ้ว่าน่าจะมีการค้าแลกเปลี่ยนอยู่อย่างไม่ต้องสงสัย อย่างไรก็ตามน่าสังเกตว่า แม้จักรพรรดิหงอู ไม่ทรงสนับสนุนการค้าทางทะเลของพ่อค้าเอกชน แต่ก็ทรงสนับสนุนการค้าหรือฟื้นฟูความสัมพันธ์ต่างประเทศในระบบบรรณาการขึ้นใหม่ โดยทรงแต่งตั้งขึ้นที่หลายคนเป็นราชทูตไปเจริญไมตรีกับประเทศต่างๆ เช่น ปี 1378 ส่งขันทีเฉินเหนิง (Chen Neng 陈能) ไปอันนัม ปี 1395 ส่งขันทีจ้าวต้า (Zhao Da 赵达) และ ขันทีซ่งฝู (Song Fu 宋福) ไปสยาม เป็นต้นธรรมเนียมในการแต่งตั้งขึ้นที่เป็นราชทูต ได้รับการสืบทอดต่อมาในสมัยหย่งเล่อ ซึ่งทรงใช้ขันทีที่ไว้วางพระทัยในตำแหน่งสำคัญในกองเรือมหาสมบัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ เนื่องจากขันทีเหล่านี้ โดยเฉพาะเจิ้งเหอเคยรับใช้และร่วมรบใกล้ชิดหย่งเล่อมาโดยตลอดจนกระทั่งได้ราชสมบัติ จุดหมายเหตุร้ายวันของราชวงศ์หมิง (หมิงสี่อู่) ระบุชื่อขันทีนับสิบคนที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นราชทูต ชื่อของเจิ้งเหอก็เป็นหนึ่งในรายชื่อและเป็นผู้บัญชาการสูงสุดของกองเรือมหาสมบัติ⁽¹⁰⁾ (ดูรายชื่อขันทีที่เป็นราชทูต หน้า 38) ยังมีขันทีอีกจำนวนหนึ่งที่ถูกส่งไปเป็นทูตยังดินแดนชนกลุ่มน้อยในหยุนหนาน

เชิงอรรถ 2

- 1 หย่งเล่อ เป็นชื่อคักราช แปลว่า ความสุขในวันตร
- 2 Levathes, Louise. *When China Ruled the Seas: The Treasure Fleet of the Dragon Throne 1405-1433*. Oxford U. Press. 1997.
- 3 Yan Qinghuang อธิบายว่า นโยบายห้ามการค้าแม้จะขัดแย้งกับนโยบายการส่งกองเรือมหาสมบัติ แต่ก็หวังผลอย่างเดียวกันคือ การผูกขาดการค้าโดยรัฐ ดู Ming Dynasty-Political, Social, Cultural, Historical Analysis of China(retrieved from <http://www.uglychinese.org//ming.htm>)
- 4 หย่งเล่อ ทรงสร้างผลงานไว้มากมายและอาจนับเป็นจักรพรรดิที่เก่งกาจองค์หนึ่ง ไม่เพียงแต่ปรีชาสามารถในการรบเท่านั้น ยังปรีชาในการปกครองและวิทยาการด้วย เช่น ในปี 1404 ทรงมีบัญชาให้ยี่ราชนั้ 2,180 คน เขียนสารานุกรมหย่งเล่อแล้วเสร็จเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 1421 ซึ่งเป็นสารานุกรมที่รวบรวมความรู้และวรรณกรรมในประวัติศาสตร์จีนรวมทั้งสิ้นถึง 4,000 เล่ม ปี 1404 โปรดให้สร้างหอดูดาวกลางกรุงเป่ย์จิง (ปักกิ่ง) และยังทรงชักชวน เกาหลี ญี่ปุ่น และ อุซเบกิสถาน ให้สร้างหอดูดาวด้วย ทรงรื้อฟื้นศิลปการต่อเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ ทรงก่อตั้งโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศ ทรงสร้างเมืองหลวงใหม่และพระราชวังต้องห้ามที่เป่ย์จิง ทรงซ่อมและขยายกำแพงเมืองจีน ทรงซ่อมแซมและขยายคลองจักรพรรดิ (ต้า ยวี่น เหา 大运河) ให้สามารถเดินเรือตลอดได้ถึงเป่ย์จิง ดูรายละเอียดใน Levathes, Louise. อ้างแล้ว. Luo, Xiang-lin อธิบายว่า เหตุที่หย่งเล่อส่งกองเรือสำรวจนำหน้าตะวันตก เพราะเกรงการรุกรานจากเอเชียกลาง และเพื่อถ่วงดุล Tamerlane ตลอดจนผูกมิตรกับอาหรับ ดู Marine History Information Exchange Group. Markst=L. @ Post. Queensu. CA)
- 5 Wade, Geoff. *The Zheng He Voyages: A Reassessment*. Asia Research Institute Working Paper Series No. 31. Asia Research Institute. National U. of Singapore (arigpw @ nus.edu.sg), น. 18.
- 6 ชื่อ อันนัม หรือ อันหนาน 安南 แปลว่า The Pacific South ที่ปรากฏในหลักฐานราชวงศ์หมิง หมายถึง Dai Viet ความจริง ชื่อ อันหนาน มีประวัติยาวนานกว่า 2000 ปีแล้ว
- 7 ดูรายละเอียดใน Wade, Geoff., เพิ่งอ้าง.
- 8 Levathes, Louise. อ้างแล้ว.
- 9 Islam, Indonesia and China (retrieved from <http://bbs.chinadaily.com.cn/forumpost.shtml>).
- 10 Wade, Geoff. อ้างแล้ว. น. 11, น. 27

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองเรือมหาสมบัติ: ภูมิความรู้ทางเทคโนโลยีและการเตรียมการอย่างรอบคอบ

3.1 ภูมิความรู้ทางเทคโนโลยีการต่อเรือและการเดินเรือ

เทคโนโลยีการต่อเรือและการเดินเรือของชาวจีนก่อนศตวรรษที่ 8 สามารถต่อเรือขนาดสูง 5 ชั้นได้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 6⁽¹⁾ แต่ใช้ในแม่น้ำเป็นสำคัญ ในขณะที่ช่วงเวลาเดียวกัน พ่อค้าต่างชาติเช่น พ่อค้าอาหรับ อินเดีย ศรีลังกา และจากประเทศในอุษาคเนย์เช่น ชาว มีความสามารถในการต่อเรือและเดินเรือทะเลขนาดกลาง (ขนาด 500 ตัน)

ถึงสมัยราชวงศ์ซ่ง (ศตวรรษที่ 9-12) ชาวจีนสามารถต่อเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ได้เอง จักรพรรดิซ่งพระองค์แรกโปรดการต่อเรือมาก เสด็จเยี่ยมอยู่ต่อเรืออยู่เสมอเป็นกิจวัตร ในปี 1124 ราชวงศ์ซ่งส่งคณะทูตไปเจริญไมตรีกับเกาหลีด้วยเรือ 2 ลำที่ต่อขึ้นเพื่อการเดินทางครั้งนี้โดยเฉพาะ ภาพเรือสำเภาจีนแบบ 2 เสา ที่ปรากฏบนผนังปราสาทพายน ในนครวัด กัมพูชา ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ราวปี 1185 แสดงให้เห็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการต่อเรือของจีน กล่าวคือ เป็นเรือที่มีใบเรือที่ทำด้วยไม้ไผ่และมีหางเสือเรือผูกติดเสาท้ายเรือ (stern post rudder) ซึ่งนับว่าก้าวหน้าสำหรับสมัยนั้น กองเรือซ่งจึงครองความเป็นจ้าวทะเลจีนใต้และทะเลตะวันออกถึง 4 ทศวรรษและมีข้อมูลบ่งชี้ว่าเริ่มมีการติดต่อกับแอฟริกาตะวันออกอีกด้วย⁽²⁾

ราชวงศ์มองโกลหรือราชวงศ์หยวน (1279-1368) สืบทอดมรดกภูมิความรู้เทคโนโลยีการต่อเรือ การเดินเรือและกองเรือที่เข้มแข็งจากราชวงศ์ซ่ง จึงสามารถขยายแสนยานุภาพทางทะเล สามารถสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้ากับนานาประเทศได้อย่างกว้างขวาง (แม้ว่ากองทัพเรือมองโกลจะพ่ายแพ้ญี่ปุ่นและชาว ก็อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุทางธรรมชาติ เช่น ลมพายุ ระยะเวลาห่างไกล ลักษณะเรือที่เหมาะสมกับการค้ามากกว่าการรบและความไม่สันติทางการรบทางทะเล ฯลฯ) ราชวงศ์มองโกลสามารถส่งคณะทูตไปสุมาตรา ชาว ศรีลังกา อินเดียได้ ชาวจีนในยุคนี้สามารถต่อเรือสำเภานขนาด 4 เสาได้ และเข้าครอบงำการค้าเครื่องเทศแทนพ่อค้าอาหรับ มาร์โค โปโล

ซึ่งเดินทางมาเยือนราชสำนักมองโกลในศตวรรษที่ 13 บันทึกว่าเรือจีนมีขนาดใหญ่ สามารถบรรทุกลูกเรือได้ถึง 300 คน มีห้องเคบินสำหรับลูกเรือถึง 60 ห้อง และมีเทคโนโลยีที่ล้ำหน้า เป็นเรือที่ต่ออย่างประณีต มีผนังเรือที่ต่อเป็นห้องๆ สามารถกันน้ำรั่วซึมได้ (watertight bulwark compartment) สามารถสู้กับลมพายุได้ดีขึ้น จมยากขึ้น ทนทานและบรรทุกสินค้าได้มาก⁽³⁾ ช่างจีนยังคิดค้นนวัตกรรมใหม่โดยประดิษฐ์หางเสือเรือที่สามารถปรับระดับให้สูงขึ้นหรือต่ำลงได้ตามความตื้นหรือความลึกของระดับน้ำ และสามารถยึดหางเสือขนาดใหญ่ไว้กับเสาหลักขนาดใหญ่ได้อย่างมั่นคง (stern post and balanced rudder) ทำให้สามารถควบคุมเรือที่มีขนาดใหญ่ได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังประดิษฐ์ใบเรือให้สามารถปรับตามทิศทางลมได้อย่างคล่องตัว (lugsails หรือ fore & aft sails) ทำให้ใบเรือรับลมได้อย่างเต็มที่ เรือจีนจึงมีประสิทธิภาพดีกว่าและล้ำหน้าเรือยุโรปในสมัยเดียวกันอย่างน้อยหนึ่งศตวรรษ⁽⁴⁾

ดังนั้น เมื่อถึงสมัยราชวงศ์หมิง (1368-1644) เทคโนโลยีการต่อเรือและการเดินเรือของจีนจึงพัฒนาถึงจุดสูงสุดจากภูมิความรู้ที่ถ่ายทอดๆ กันมาจากสมัยซ่งและมองโกล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อู่ต่อเรือขนาดใหญ่และช่างจีนที่มีความชำนาญจำนวนมากตลอดจนประสบการณ์การเดินเรือของชาวจีนในสมัยราชวงศ์มองโกลซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่ง

3.2 การค้นพบเข็มทิศและภูมิความรู้เกี่ยวกับการเดินเรือ

จีนค้นพบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสนามแม่เหล็กโลกตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซัน (ศตวรรษที่ 2 ก่อน ค.ศ.-ศตวรรษที่ 2) โดยสามารถอธิบายได้ว่าเกิดจากพลังงานแฝง (qi 气) และนำไปสู่การประดิษฐ์เข็มทิศต้นแบบขึ้นได้เป็นชาติแรก โดยใช้เข็มแม่เหล็กวางในอ่างน้ำซึ่งเข็มจะชี้ลงทิศใต้ จึงเรียกว่า เข็มชี้ทิศใต้ (指南针 south pointers หรือ south pointing spoon) ในระยะแรกมิได้ใช้เพื่อการเดินเรือแต่อย่างใด แต่ใช้ประกอบารดูฟิงสุย (ฮวงจุ้ย Feng Shui) หรือในการทำนายเท่านั้น ต่อมาในสมัยราชวงศ์ซ่ง นักเดินเรือจีนสามารถพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเข็มทิศ (ภาพที่ 11) และมาตรวัดระดับความลึกของน้ำและนำไปประยุกต์ใช้กับการเดินเรือได้สำเร็จ ช่วยให้สามารถเดิน

เรือในทิศทางที่ถูกต้องและเดินเรือได้ไกลขึ้น เรือจีนสมัยราชวงศ์ซ่งจึงสามารถเดินทางไกลถึงมหาสมุทรอินเดียและทะเลอาหรับได้

นักเดินเรือจีนยังมีความสามารถในการคำนวณหาตำแหน่งดวงดาวในท้องฟ้า ทำให้สามารถเดินเรือในยามค่ำคืนและสามารถกำหนดทิศทางได้แน่นอนขึ้น โดยใช้การสังเกตดาวเหนือ (north star) และกลุ่มดาวสำคัญต่างๆ นอกจากนั้น ยังมีความรู้เกี่ยวกับภูมิอากาศโดยเฉพาะทิศทางลมและช่วงเวลาการเกิดลมมรสุม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการเดินเรือสำเภา ความรู้เกี่ยวกับกระแสน้ำในทะเลและมหาสมุทร ก็เป็นประสบการณ์ที่นักเดินเรือจีนศึกษาและถ่ายทอดต่อกันมา มีหลักฐานว่านักเดินเรือจีนมีความรู้เกี่ยวกับทิศทางลม และกระแสน้ำในมหาสมุทรแปซิฟิก ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นในสมัยต้นคริสตกาล⁽⁵⁾ สำหรับเส้นรุ้ง (latitude) ก็กำหนดได้ด้วยการใช้ดาวเหนือและดาวใต้ (southern cross) ส่วนเส้นแวง (longitude) สามารถค้นพบวิธีการคำนวณได้ในปี 1417 และนำมาใช้ในการเดินทางครั้งที่ 5⁽⁶⁾ จีนยังสามารถคำนวณวันเวลาซึ่งอาจนับเป็นนาฬิกาต้นแบบได้ กล่าวคือ กองเรือของเจิ้งเหอคำนวณเวลาด้วยการจูดรูปอย่างต่อเนื่องแทนนาฬิกา และแบ่งเวลาแต่ละวันเป็น 10 นาฬิกา หนึ่งนาฬิกาเท่ากับ 2.4 ชม. หนึ่งวันจึงเท่ากับ 24 ชม.

3.3 ภูมิความรู้เกี่ยวกับแผนที่

แผนที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเดินเรือ จีนรู้จักทะเลใต้หรือหนานหยาง(Nanyang-the southern seas)ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น เนื่องจากเป็นเส้นทางที่เรือจีนคุ้นเคย และเป็นเส้นทางที่นักเดินเรือต่างชาติต้องเดินทางผ่านในการติดต่อกับจีน⁽⁷⁾ จีนใช้เส้นทางผ่านทะเลใต้มากขึ้นหลังกลางศตวรรษที่ 8 เป็นต้นมา อันเนื่องมาจากสาเหตุที่เส้นทางบกทางตะวันตกถูกรบกวนและถูกปิดกั้นอยู่เสมอ เรือจีนสมัยราชวงศ์ซ่ง และ มองโกล เดินทางติดต่อทำการค้ากับดินแดนในมหาสมุทรอินเดียและตะวันออกกลาง ดังนั้นนักเดินเรือจีนจึงมีประสบการณ์สะสมอย่างต่อเนื่องจนถึงต้นศตวรรษที่ 15 ภูมิความรู้เหล่านี้จึงปรากฏอยู่ในแผนที่โบราณต่างๆ หลายฉบับ ซึ่งเจิ้งเหอและทีมงานคงจะได้ใช้ประโยชน์ในการเตรียมการอย่างแน่นอน แผนที่โบราณ 2 ฉบับแม้

จะสูญหายไปแล้วแต่ก็ถูกอ้างอิงในแผนที่ฉบับอื่นที่สร้างขึ้นภายหลัง ฉบับแรกเขียนขึ้นโดย หลี่เจ๋อหมิน (Li Zemin 李泽民) ในปลายศตวรรษที่ 14 ชื่อ Sheng jiao guang bei tu (声教广被图 Map for the Diffusion of Instruction) อีกฉบับหนึ่งชื่อ Hun yi jiang li tu (混一疆理图 Map of the Territories of the One World) เขียนโดยสงฆ์ภิกษุเถียนโตชื่อ ชิงจวิน (Qing Jun 清浚) ที่ปรึกษาสำคัญของจักรพรรดิหงอู่สมัยปลายศตวรรษที่ 14⁽⁸⁾ แผนที่ทั้งสองฉบับถูกนำไปเกาหลีในปี 1399 เนื่องจากเกิดสงครามกลางเมืองในจีนระหว่างปี 1399-1402 ข้อมูลของแผนที่ทั้งสองฉบับถูกนำมาเขียนรวมกันกับแผนที่ฉบับใหม่ในภาษาจีนและเกาหลี ชื่อ Honil Kangnido (Map of Historical Emperors and Kings and of Integrated Borders and Terrain, 1402) โดย หลี่ฮุย (Li Hui) และ ฉินชื่อเหิง (Chin Shiheng) ซึ่งระบุในคำนำว่าใช้ข้อมูลจากแผนที่ทั้งสองฉบับ⁽⁹⁾ เมื่อทูตเกาหลีมาเฝ้าหยงเล่อในปี 1403 ได้นำสำเนาแผนที่ดังกล่าวมาถวายด้วย จึงเชื่อว่าเจิ้งเหอและทีมงานได้ใช้แผนที่ฉบับนี้ด้วย (ปัจจุบันมีสำเนาแผนที่ฉบับนี้หลงเหลืออยู่ 3 ชุด เก็บรักษาไว้ในญี่ปุ่นทั้งหมด สำเนาฉบับหนึ่งเป็นสมบัติของมหาวิทยาลัย Ryukoku ในเกียวโต)⁽¹⁰⁾

ในแผนที่ Kangnido (ภาพที่ 16) ปรากฏชื่อของดินแดนราว 35 ชื่อเป็นภาษาเปอร์เซียและอาหรับ⁽¹¹⁾ ซึ่งคัดลอกจากแผนที่จีนโบราณทั้งสองฉบับ แสดงว่าคงจะได้ข้อมูลจากพ่อค้าเปอร์เซียและอาหรับอีกทอดหนึ่ง แผนที่โบราณอีกฉบับหนึ่งของ จูซือเปิน (Zhu Siben 朱思本) ซึ่งอยู่ร่วมสมัยกับ หลี่เจ๋อหมินและอาจจะจะเป็นเพื่อนร่วมงานกันด้วย ถูกอ้างอิงไว้ในแผนที่ชื่อ Guang yu tu 广舆图 ที่ทำขึ้นโดย หลัวหงเซียน (Luo Hongxian 罗洪先) (1504-1564) ปรากฏว่าชื่อสถานที่ในแผนที่ฉบับนี้สอดคล้องกับของ หลี่เจ๋อหมิน⁽¹²⁾ อีกฉบับหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมากคือแผนที่ชื่อ หูเป่ย์จื่อ (Wu Bei Zhi 武备志) (Notes on Military Preparations) ของเหมาหยวนอี่ (Mao Yuanyi 茅元仪) ได้คัดลอกแผนที่การเดินทางเรือของเจิ้งเหอประกอบในแผนที่ ซึ่งก็ปรากฏว่าข้อมูลสอดคล้องกับแผนที่ของหลี่เจ๋อหมินเป็นส่วนมาก⁽¹³⁾ ในบันทึกของ หม่าฮวน ซึ่งเป็นล่ามในกองเรือของเจิ้งเหอก็ได้กล่าวพาดพิงถึงเส้นทางการเดินทางทางทะเลสอดคล้องกับที่ปรากฏในแผนที่ของ เหมาคุน (Mao Kun

茅坤 ด้วย (ภาพที่ 12)

3.4 ภูมิความรู้เกี่ยวกับดินแดนที่กองเรือออกแฉะ

เป็นที่ชัดเจนว่าเจิ้งเหอมิได้เตรียมการสำรวจดินแดนที่ไม่รู้จัก (ซึ่งต่างจากการสำรวจของโคลัมบัสในหนึ่งศตวรรษต่อมา) เจิ้งเหอและทีมงานมีความรู้และรู้จุดหมายปลายทางว่าจะเดินทางไปทีใดบ้างและยังทราบดีด้วยว่ามีชุมชนชาวมุสลิม ชุมชนชาวจีนมุสลิมและชุมชนชาวจีนโพ้นทะเล ในดินแดนต่างๆ ตลอดเส้นทาง (ภาพที่ 10) ยิ่งไปกว่านั้น เจิ้งเหอ ยังได้รับข้อมูลที่อาจเรียกได้ว่าทันสมัย จากนักเดินทางที่มีชื่อเสียงทั้งที่เป็นชาวจีนและชาวต่างชาติโดยทางตรงหรือโดยอ้อมในศตวรรษที่ 13 และ 14 เช่น จ้าวรุ่กั๋ว (Zhao Ruguo) (1226), หวางต้าหยวน (Wang Dayuan) (c. 1331-1350) และ บัตตุต้า (Ibn Battuta, (1326-1349) โดยเฉพาะบัตตุต้านั้น (ภาพที่ 15) เป็นนักเดินทางต่างชาติที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของสมัยกลาง เขาเป็นชาวโมร็อกโคมุสลิมที่มีประสบการณ์การเดินทางยาวนานถึง 29 ปี เขาเดินทางผ่านส่วนหนึ่งของยุโรป แอฟริกา เอเชียและออสเตรเลีย เป็นระยะทางถึง 75,000 ไมล์ (ภาพที่ 13) ที่สำคัญเขาเดินทางไปถึงเมืองจีนก่อนการเดินทางของเจิ้งเหอประมาณ 50 ปี เท่านั้น ข้อมูลของเขาเกี่ยวกับโลกมุสลิมและดินแดนต่างๆ นอกจากจะบันทึกเป็นภาษาอาหรับแพร่หลายทั่วไปในโลกมุสลิมรวมทั้งชุมชนมุสลิมตามชายฝั่งตอนใต้ของจีนแล้ว คงจะถูกถ่ายทอดต่อกันมาในหมู่พ่อค้ามุสลิมและพ่อค้าต่างชาติที่มาค้ากับจีน⁽¹⁴⁾ ข้อมูลทั้งหลายเหล่านี้ล้วนเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเตรียมการเดินทางทั้งสิ้น

3.5 การเตรียมการเดินทางอย่างรอบคอบ

การต่อเรือท้องสมุทร หลังการขึ้นครองราชย์ในปี 1403 หย่งเล่อทรงมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งเจิ้งเหอให้ดำรงตำแหน่งมหาขันทีและเป็นนายพลเรือแห่งทะเลตะวันตก รับผิดชอบการเตรียมการท้องสมุทรของกองเรือมหาสมบัติ ทรงสั่งให้เจิ้งเหอต่อเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ให้แล้วเสร็จภายใน 3 ปี (1405)

หย่งเล่อทรงมีบัญชาให้ขยายต่อเรือทั้งหลายที่ได้รับมรดกมาจากราชวงศ์มองโกล โดยเฉพาะต่อเรือหลงเจียง (Longjiang) (อ่าวมังกร) ใกล้กรุงหนานจิง ให้เป็นอู่แห่งขนาดใหญ่ 2 อู่ใกล้เคียงกัน และอู่แห่งสำหรับต่อเรือขนาดย่อมลงมาในบริเวณใกล้เคียงอีก 7 อู่⁽¹⁵⁾ อู่ขนาดใหญ่สองอู่ดังกล่าวใช้สำหรับต่อเรือมหาสมบัติโดยเฉพาะ อู่หลงเจียงกลายเป็นอู่ต่อเรือขนาดใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์จีน มีอาณาบริเวณหลายตารางไมล์ ทอดยาวจากประตูเมืองตะวันออกของกรุงหนานจิงจนถึงริมฝั่งแม่น้ำแยงซี ต่อมาในเดือนพฤษภาคม 1403 หย่งเล่อทรงมีบัญชาให้มณฑลฝูเจี้ยนต่อเรือเดินสมุทรขนาดต่างๆ อีก 137 ลำ 3 เดือนต่อมาก็ทรงสั่งให้มณฑลอื่นๆ เช่น ชูโจว เจียงซู เจียงซี เจ้อเจียง หูหนาน กว่างตง (กวางตุ้ง) ต่อเรืออีกประมาณ 400 ลำ⁽¹⁶⁾ ในเดือนตุลาคม 1403 ทรงสั่งให้มณฑลชายฝั่งต่างๆ ซ่อมแซมเรือท้องแบนให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้บรรทุกเสบียงอาหารและเดินสมุทรได้จำนวน 188 ลำ⁽¹⁷⁾

การต่อเรือจำนวนมากเช่นนี้ จำเป็นต้องใช้ต้นไม้ขนาดใหญ่จำนวนมาก ป่าไม้ 2 ฝั่งแม่น้ำแยงซีและแม่น้ำมิน ไม่เพียงพอ เป็นสาเหตุหนึ่งที่จีนรุกรานอันนัม ซึ่งมีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ การต่อเรือจำนวนมากเช่นนี้ต้องใช้ช่างจำนวนมาก เฉพาะที่อู่หลงเจียงต้องใช้ครอบครัวช่างไม้ฝีมือดีจากมณฑลต่างๆ ทำงานและพักอาศัยที่อู่เลยทีเดียวถึง 500 ครอบครัว จำนวนช่างที่ต้องใช้ทั้งหมดทุกอู่ประมาณว่ามีถึง 20,000-30,000 คน⁽¹⁸⁾

เรือมหาสมบัติที่ต่อโดยอู่หลงเจียง มีขนาดยาวและใหญ่มาก มีความยาว 44 ฉาง (chang 长) 4 ฉือ (chi 尺) กว้าง 18 ฉาง หนึ่งฉางเท่ากับสิบฉือ (ฟุต) ดังนั้นความยาวของเรือจึงเท่ากับ 444 ฟุต และกว้าง 180 ฟุต อย่างไรก็ตามการเทียบมาราคความยาวความกว้างของจีนเป็นมาตรฐานปัจจุบันมีปัญหาอยู่บ้าง เนื่องจากความยาวของฟุตจีนในสมัยหมิงไม่คงที่⁽¹⁹⁾ ขึ้นอยู่กับว่าใช้กับสิ่งก่อสร้างประเภทใดและในท้องที่ใด หรือนัยหนึ่งไม่มีมาตรฐานแน่นอนนั่นเอง กล่าวคือ ฟุตจีนสมัยหมิงจะมีความยาวตั้งแต่ 9.5 นิ้วถึงกว่า 13 นิ้ว ดังนั้นเรือมหาสมบัติจะมีความยาวอย่างน้อย 418 ฟุต กว้างอย่างน้อย 171 ฟุต ซึ่งนับว่าใหญ่โตกว่าเรือใดๆ ในสมัยนั้น⁽²⁰⁾

ความยาวของเรือมหาสมบัติที่กำหนดไว้ที่ 444 ฉือ นั้นมิใช่ตัวเลขที่

กำหนดขึ้นลอยๆ แต่มีความหมายเฉพาะ เลข 4 มีความหมายถึงโลกที่มีจีนอยู่ ศูนย์กลาง มี 4 มุมโลกล้อมรอบด้วยทะเลและมหาสมุทรทั้ง 4 มี 4 ทิศและ 4 ฤดู และปรัชญาคำสอนของขงจื้อก็เน้นคุณธรรม 4 ประการ (ความมีมารยาท ความมีศักดิ์ศรี ความชอบธรรม และ ความอ่อนน้อมถ่อมตน)

ความใหญ่โตของเรือมหาสมบัติและเรือขนาดใหญ่อื่นๆ ทำให้การต่อเรือ และระบบการควบคุมเรือต้องใช้เทคนิคพิเศษ นักวิชาการพบว่าเรือที่ต่อขึ้นใน สมัยหย่งเล่อ ใช้เทคนิคการต่อเรือ 2 แบบผสมผสานกันอย่างลงตัว คือ เทคนิคของการต่อเรือแบบฟูฉวน (fuchuan) และแบบซาฉวน (shachuan) เทคนิคแบบฟูฉวนเป็นเทคนิคการต่อเรือเดินสมุทรของมณฑลชายฝั่งทะเลของจีนที่ สัมผัสกันมาหลายศตวรรษ ซึ่งจะมีการวางกระดูกงูเป็นรูปตัววี หัวเรือแหลม คล้ายใบมีดเพื่อใช้ตัดคลื่น มีเสากระโดงหลายเสา มีดาดฟ้าหลายชั้น หัวเรือ และท้ายเรือยกสูงเพื่อสู้คลื่นและได้เปรียบในกรณีที่ต้องทำการสู้รบ ใช้เทคนิค กันห้องเรือเป็นห้องๆ กันน้ำรั่วซึมได้และใช้เก็บกักน้ำจืด ระบบหางเสือเรือที่ปรับ ระดับได้ สามารถแล่นได้ทั้งในน้ำลึกและน้ำตื้นและบังคับเรือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนเทคนิคอื่นใช้แบบซาฉวน เช่นเสากระโดงและใบเรือ สามารถรับ ลมได้เต็มที่ ปรับทิศทางได้คล่องตัว มีความเร็วสูงกว่าเรือฟูฉวนทั่วไป⁽²¹⁾

ปรากฏว่าภายใน 3 ปี เจิ้งเหอสามารถบัญชาการต่อเรือมหาสมบัติ ขนาดใหญ่ได้ 62 ลำและเรือขนาดอื่นได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เทคโนโลยีการต่อเรือของจีนก้าวหน้ามากกว่าประเทศใดๆ ในสมัยเดียวกัน ในจำนวนเรือมหาสมบัติทั้งหมด มี 4 ลำ ที่เป็นเรือธงของเจิ้งเหอมีความยาว กว่า 400 ฟุต กว้างกว่า 170 ฟุต มีเสากระโดงทั้งหมด 9 เสา ใช้ใบขนาดต่างๆ 12 ใบ หากนำไปเปรียบเทียบกับเรือ ซานตา มาร์ธา ของโคลัมบัส เรือธงของ เจิ้งเหอจะมีขนาดใหญ่กว่าถึง 5 เท่า (ภาพที่ 6) เรือธงมหาสมบัติของเจิ้งเหอ ยังมีความพิเศษอีกหลายอย่าง เช่น ไม้ที่สร้างตัวเรือเข้าสลักอย่างซับซ้อน มีผนังกันเป็นห้องๆ ถึง 12 ช่อง มีความสูงใหญ่ถึง 4 ชั้น ชั้นล่างสุดบรรทุกของที่มีน้ำหนักเหมือนเป็นอับเฉากันเรือโคลง ชั้นที่ 2 เป็นห้องพักและเก็บสัมภาระ เสบียงและสินค้า ชั้นที่ 3 เป็นครัว ห้องรับประทานอาหารและสะพานเดินเรือ ชั้นที่ 4 เป็นชั้นดาดฟ้าสำหรับการสู้รบ หัวเรือมีความแข็งแรงมากเพื่อป้องกัน

การชนกับหินโสโครกที่มีอยู่มากในทะเลจีนใต้ น้ำหนักของเรือโดยเฉลี่ยประมาณ 3,000 ตัน บรรทุกลูกเรือได้ประมาณ 1,000 คน บรรทุกสินค้าได้ประมาณ 2,500 ตัน อาวุธประจำเรือเป็นปืนใหญ่ขนาดเล็ก 12 กระบอก (ภาพที่ 5)

3.6 การเตรียมการอย่างอื่น

ในขณะที่กำลังมีการต่อเรือขนาดต่างๆ ระหว่าง 1403-1405 นั้น เจ้าเมืองในฐานะผู้บัญชาการสูงสุดของกองเรือมหาสมบัติ ได้มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องอื่นๆ อย่างรอบคอบ เขาตระเตรียมกำลังคนตามภาระหน้าที่ ดังนี้

1. ชั้นที่ระดับผู้อำนวยการ 7 คนทำหน้าที่เป็นราชทูตตัวแทนของจักรพรรดิ

2. ชั้นที่ระดับผู้ช่วยผู้อำนวยการ 10 คน

3. ชั้นที่อีก 52 คนทำหน้าที่ช่วยเหลือทั่วไป เช่น ด้านการเงิน

4. ผู้บัญชาการทหารระดับภูมิภาค 2 คน ทำหน้าที่บังคับบัญชากำลังทหาร และระดับผู้บัญชาการกรม 93 คน ผู้บังคับกองพัน 104 คน ผู้บังคับกองร้อย 103 คน

5. ผู้บังคับการเรือแต่ละลำซึ่งแต่งตั้งโดยพระบรมราชโองการ มีอำนาจเด็ดขาดในการบังคับเรือ

6. เลขานุการ 2 คนทำหน้าที่เตรียมเอกสารราชการ

7. เลขานุการอาวุโสจากกรมสรรพากร รับผิดชอบบัญชีซื้อขายสินค้า

8. เจ้าหน้าที่จากกรมพิธีการ 2 คนรับผิดชอบพิธีการต่างๆ

9. เจ้าหน้าที่ดาราศาสตร์และดุติศทางลม 1 คน โดยมีผู้ช่วย 4 คน ทำหน้าที่ดูดาว พยากรณ์อากาศ จดปฏิทิน

10. ครู อาจารย์ 10 คนที่เชี่ยวชาญเรื่องราวของต่างประเทศ ทำหน้าที่ล่าม ส่วนใหญ่จะรู้ภาษาอาหรับและภาษาเอเชียกลาง

11. แพทย์และเภสัชกร 180 คน คอยรวบรวมข้อมูลและเก็บตัวอย่างสมุนไพรต่างประเทศ

12. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 1 คนต่อลูกเรือทุกๆ 150 คน

13. ลูกเรือและกำลังทหารประมาณ 3 หมื่นคน ในจำนวนนี้มีทหารที่

ชำนาญการรบ 1 หมื่นคน

14. ช่างที่ชำนาญการซ่อมเรือทั้งช่างไม้ ช่างเหล็ก ช่างซ่อมใบเรือ ฯลฯ

15. นักบวชทุกศาสนา เช่น อิสลาม พุทธ เต๋า และ เจ้าหน้าที่อื่นๆ เช่น พ่อครัว พ่อค้าฯ⁽²²⁾

อาจกล่าวได้ว่า การเตรียมความพร้อมของกองเรือก่อนข้างจะครบถ้วน และสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ในสมัยนั้น นอกจากนั้นยังมีมาตรการทางจิตวิทยา โดยให้สัญญากับลูกเรือว่า ทุกคนที่เดินทางกลับมา จะได้รับพระราชทานรางวัลเป็นเงินและเสื้อผ้าจากจักรพรรดิ หากบาดเจ็บจะได้รับรางวัลเป็นพิเศษ หากเสียชีวิต ครอบครัวจะได้รับรางวัลเป็นพิเศษเช่นกัน⁽²³⁾

เจิ้งเหอยังเตรียมการแก้ปัญหาการสื่อสารระหว่างเรือแต่ละลำ ในระหว่างการเดินทางในทะเลอย่างรอบคอบ กล่าวคือ การติดต่อระหว่างเรือแต่ละลำ ใช้ระบบเสียงที่ซับซ้อนด้วยอุปกรณ์ต่างๆ กัน เช่น ในกรณีที่อากาศดีและระยะห่างไม่ไกลมาก จะใช้สัญญาณที่ได้ยินง่าย เช่น กลอง กระจะ ระฆัง และเสียงสังการ (ในกรณีสังการในเรือ) หากระยะห่างมาก จะใช้สัญญาณขนาดใหญ่ต่างๆ ตั้งแต่เล็กถึงใหญ่ ในกรณีที่อากาศแปรปรวนหรือในตอนกลางคืน จะใช้สัญญาณไฟในรูปของตะเกียง และท้ายที่สุดจะใช้นกพิราบสื่อสารสำหรับการติดต่อระยะไกล ดังนั้น เรือแต่ละลำจะได้รับอุปกรณ์เหล่านี้อย่างครบครัน เช่น กลอง 1 ใบ ระฆังหลายใบ ธงผ้า 5 ผืน ธงสัญญาณขนาดใหญ่ ตะเกียง 10 ดวง นกพิราบหลายตัว นอกจากนั้นเรือแต่ละลำ ยังทาสีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะลำและติดธงสีดำอักษรสีขาวแสดงสังกัดของเรือแต่ละลำ⁽²⁴⁾

เจิ้งเหอยังสั่งการให้สำรวจเส้นทางที่จะใช้เดินทางล่วงหน้า เช่น ให้ขันทีหม่าปิ่น (Ma Bin 马彬) เดินทางไปชวาตะวันตกในปี 1403 ขันทีหลี่ซิง (Li Xing 李兴) ไปสยามในปี 1403 ขันทีหยินชิง (Yin Qing 尹庆) ไปเยอนมะละกาในปี 1403⁽²⁵⁾ ซึ่งเป็นปีเดียวกันทั้งสิ้นเพียงแต่ต่างเดือนเท่านั้น (หลักฐานประวัติศาสตร์มาเลย์ระบุว่า เจิ้งเหอร่วมเดินทางไปมะละกากับขันทีหยินชิงด้วย)⁽²⁶⁾ หยินชิงเดินทางกลับจีนในปี 1405 การส่งกองเรือขนาดเล็กไปเยอนสามประเทศ ก่อนการเดินทางจริงของกองเรือมหาสมบัติ เป็นความรอบคอบอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้สามารถประเมินสถานการณ์ได้ถูกต้องและช่วยให้การ

เตรียมการรอบคอบยิ่งขึ้น

เจิ้งเหอยังได้จัดขบวนเรือมหาสมบัติตามภารกิจและสมรรถนะของเรือ
อย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. เรือมหาสมบัติ (Bao Chuan 宝船) เป็นเรือขนาดใหญ่ที่สุดและเป็นเรือธง มี 9 เสา ใบ 12 ใบ
2. เรือม้า (Ma Chuan 马船) มี 8 เสา ความยาวของเรือ 339 ฟุต กว้าง 138 ฟุต ใหญ่รองจากเรือมหาสมบัติ ใช้สำหรับบรรทุกเครื่องบรรณาการและอุปกรณ์สำหรับการซ่อมแซมเรือและเป็นเรือสำรองยามฉุกเฉิน ในเที่ยวกลับก็ใช้บรรทุกเครื่องบรรณาการที่ประมุขต่างประเทศถวาย และสินค้าอื่นๆ เช่น ม้าอาหรับที่จีนต้องการมาก
3. เรือเสบียง (Liang Chuan 粮船) สำหรับบรรทุกเสบียงอาหารมี 7 เสา ความยาวของเรือ 257 ฟุต กว้าง 115 ฟุต
4. เรือบรรทุกทหาร (Zuo Chuan 坐船) มี 6 เสา ความยาวของเรือ 220 ฟุต กว้าง 83 ฟุต
5. เรือรบ (Zhan Chuan 战船) ความยาวของเรือ 165 ฟุต กว้าง 68 ฟุต ติดปืนใหญ่ กระบอก ปืนใหญ่ขนาดเล็ก 20 กระบอก ลูกกระเบิด 10 ลูก
6. เรือเร็วลาดตระเวน ความยาว 120 ฟุต มีพาย 8 พาย
7. เรือบรรทุกน้ำ (Shui Chuan 水船) บรรทุกน้ำจืดเพียงพอสำหรับ 1 เดือน⁽²⁷⁾

เจิ้งเหอยังให้ความสำคัญกับการเลือกلامและอาลักษณ์ประจำองเรืออีกด้วยซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน แต่ที่ปรากฏนามและเป็นที่รู้จักดี 4 คนคือ

1. หม่าฮวน (Ma Hua 马欢) (1380-1451) หม่าฮวนเป็นมุสลิมชื่อ มุฮัมหมัด หะซัน (Muhammad Hasan) เกิดที่เมืองเส้าซิง (Shaoxing) มณฑลเจ้อเจียง หม่าฮวนคงจะได้รับการศึกษาอย่างดีทั้งในปรัชญาขงจื้อ ภาษาเปอร์เซียและภาษาอาหรับ บันทึกของเขาเรื่อง Yingya Shenglan 瀛涯胜览 (The Overall Survey of the Ocean Shores, 1433)⁽²⁸⁾ แสดงว่าเขามีความรู้ในคำภีร์โบราณ (Chinese Classics) และแผนที่โบราณของจีน

เป็นอย่างดี รวมทั้งคำสอนในพระไตรปิฎกของพุทธศาสนาอีกด้วย⁽²⁹⁾ เขายังมีความสามารถทางการประพันธ์สามารถแต่งคำร้อยกรองเกี่ยวกับการเดินทางระหว่างปี 1413-1415 บันทึกลงของเขาเป็นบันทึกที่มีค่าที่สุด ให้รายละเอียดมากที่สุด และน่าสนใจที่สุดเกี่ยวกับการเดินทางของกองเรือมหาสมบัติและเกี่ยวกับดินแดนต่างๆ ในสมัยศตวรรษที่ 15 เช่น รายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี สถาปัตยกรรม การค้า การปกครอง ตลอดจน สัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยง เป็นต้น บันทึกของหม่าฮวน เกิดจากความช่างสังเกตของเขาเกี่ยวกับดินแดนที่เขามีโอกาสเยือนกว่า 20 แห่งและดินแดนอื่นที่กองเรือได้เยือน และได้ฟังการบอกเล่าโดยตรงจากหลายทางและจากข้อมูลในหลักฐานจีน รวมชื่อดินแดนและข้อมูลเกี่ยวกับดินแดนเหล่านั้นถึง 715 ชื่อ⁽³⁰⁾ ไม่น่าเชื่อว่าเป็นบันทึกของเขามีข้อมูลเกี่ยวกับตำนานและมุขปาฐะต่างๆ ด้วย เช่น เรื่องของโมเสส (Moses) และเรื่องของวัวทองคำ (The Golden Calf) ในรายละเอียดทุกแง่มุม⁽³¹⁾

2. **เฟยซิ่น** (Fei Xin 费信) เกิดในครอบครัวปราษฎ์ท้องถิ่น ในตำบลคุนชาน มณฑลชู่โจว เมื่อ ค.ศ. 1388 ถูกเกณฑ์เป็นทหารตั้งแต่อายุ 13 (เนื่องจากบิดาและปู่ทำผิดกฎหมาย) ได้รับการคัดเลือกให้ร่วมเดินทางกับกองเรือมหาสมบัติครั้งที่ 3 (1409-1411) ขณะที่มีอายุเพียง 21 ปี เขาร่วมเดินทางกับกองเรืออีก 3 ครั้ง คือ ครั้งที่ 4 (1413-1415) ครั้งที่ 5 (1417-1419) และครั้งที่ 7 (1431-1433) เฟยซิ่นเริ่มเขียนบันทึกของเขาในปี 1433 แล้วเสร็จในปี 1436 และให้ชื่องานเขียนของเขาตามชื่อเรือธง The Star Raft ของเจิ้งเหอ คือ Xingcha Shenglan 星槎胜览 (The Overall Survey of the Star Raft)⁽³¹⁾ บันทึกของเฟยซิ่นมีรายละเอียดน้อยกว่าบันทึกของหม่าฮวนราวเท่าตัว แต่ก็ให้รายละเอียดของดินแดนต่างๆ 45 แห่งและข้อมูลสอดคล้องกับข้อมูลของหม่าฮวนในบางกรณีก็มีข้อมูลของดินแดนบางแห่งที่ไม่ปรากฏในบันทึกของหม่าฮวน(เนื่องจากเดินทางในเรือคนละขบวน) ข้อมูลของเฟยซิ่นเป็นหลักฐานสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์เบงกอลในยุคกลางและเขาเป็นนักเขียนในยุคกลางคนแรกที่กล่าวถึงดินแดนโมกาดิซุ (Mogadishu) บราวา (Brawa) เกียมโบ (Giumbo) ในแอฟริกาตะวันออก

3. ก่งเจิน (Gong Zhen 巩珍) เขียนบันทึกเรื่อง Xiyang fanguo zhi 西洋番国志 (Records of Foreign Countries in the Western Ocean) ข้อมูลสอดคล้องกับของหม่าฮวนมากที่สุด

4. กัวจงหลี่ (Guo Chongli 郭崇礼) เป็นล่ำมที่เป็นเพื่อนร่วมงานใกล้ชิดกับหม่าฮวนและร่วมมือในการเขียนและพิมพ์บันทึกของหม่าฮวน มิได้บันทึกผลงานใดๆ ของตนเอง

เชิงอรรถ 3

1. Bosworth, Michael. The Rise and Fall of 15th Century Chinese Seapower, 1999. (Michael Bosworth @ verizon. net).
2. ในตอนปลายศตวรรษที่ 11 สมัยราชวงศ์ซ่ง มีราชทูตจากแอฟริกาชื่อ Zengjiani มาเจริญไมตรีกับราชสำนักซ่ง ปลายศตวรรษที่ 13 มีพ่อค้าจากโมกาดิซุสในแอฟริกามาค้าขายกับจีน ในสมัยราชวงศ์มองโกล กุบไลข่านยังให้ส่งทูตจีนไปโมกาดิซุสด้วย Ibn Battuta ได้บันทึกไว้ในปี 1342 ว่า เมื่อเขาเดินทางไปอินเดียได้พบชาวโมกาดิซุสชื่อ Sa'id เป็นมุสลิมที่รู้จักหมายมุสลิมอย่างดีและเคยเดินทางไปจีนมาแล้ว ดู The Star Raft: "The Chinese Columbus," (retrieved from http://www.humanities.ualberta.ca/history_111/weeksept22/Staraft.html).
3. วิธีการกันห้องเรือเป็นห้องๆ ด้วยวิธีทำผนังเป็นหลายๆชั้นนี้ ช่างจีนสังเกตจากใบไม้ที่หากซ้อนกันหลายๆชั้นสามารถกันน้ำรั่วซึมได้ ดังนั้นช่างจีนจึงนำมาประยุกต์ใช้ในการต่อเรือด้วยการใช้ไม้กระดานหุ้มหลายๆชั้นและการเชื่อมรอยต่อแบบสลัฟพื้นปลา (multi layered planks) โดยใช้แผ่นเยื่อบางๆ ที่กันน้ำได้ไปไว้ตรงกลางแผ่นไม้หลายชั้น ทำให้ตัวเรือมีความแข็งแรงมาก ดู Larlee, Dave. The Treasure Fleet. (retrieved from <http://www.mutton.ediththispage.com/>) Lovett, Tim. Monocoque Planking, April 2004. และ Gould, Richard. Asia's Undersea Archaeology, Sultan's Lost Treasure. (Nova Online) และ Casson, Lionel. Ships and Seamanship in the Ancient World. Princeton U. Press. 1971.
4. ซากเรือโบราณพบที่กว้างโจว (กวางเจา) ในปี 1973 เป็นเรือสมัยซ่งซึ่งยืนยันความก้าวหน้าดังกล่าว ดู Gould, Richard. เพิ่งอ้าง.
5. The Mariners' Museum: Age of Exploration: The Ancient world: Arab Exploration..
6. Rosenberg, Matt.T. Cheng Ho. Eunuch Explorer. The Famous Chinese Admiral-Explorer of the 15th Century. 2005.
7. "Discovering the South China Sea" (retrieved from http://www.um.nthdu.tw/southsea/english.history2_1.htm)

8. Ledyard, G. The Kangnido: A Korean World Map, 1402," circa 1492, น. 328-332. และ Harley, J.B. & D. Woodward. The History of Cartography, vol 2, book 2.
9. The Kangnido, Ryukoku U, Kyoto. ดู Ledyard, G. อ้างแล้ว.
10. The Kangnido, Ryukoku U, Kyoto. แผนที่ฉบับนี้ใช้ทุนฮือตะโยชิ นำไปจากเกาหลี และมอบให้กับวัด Honganji ในเกียวโตและตกทอดมาถึงมหาวิทยาลัย Ryokoku
11. Ledyard, G. อ้างแล้ว.
12. Zhu Siben อยู่ร่วมสมัยกับ Li Zemin และอาจจะเป็นผู้ร่วมงานกันด้วย แผนที่ของเขาถูกอ้างอิงไว้ในแผนที่ชื่อ Guangyu tu ของ Luo Hongxian (1504-1564) ชื่อสถานที่ที่คัดลอกจากแผนที่ของ Zhu Siben สอดคล้องกับชื่อสถานที่ที่เป็นชื่อจีนใน Kangnido ที่คัดลอกมาจากแผนที่ของ Li Zemin จึงสันนิษฐานได้ว่าทั้ง Zhu Siben และ Li Zemin . ใช้ข้อมูลจากแหล่งเดียวกันและเนื่องจากมีชีวิตอยู่ในช่วงสมัยเดียวกัน น่าจะเป็นผู้ร่วมงานกันด้วย ดู Ledyard, G.. อ้างแล้ว. และ Harley, J. B. & D. Woodward, อ้างแล้ว.
13. ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่ Library of Congress, Washington D.C. เป็นแผนที่ที่มีความยาวถึง 21 ฟุต ดู Hsu, Caroline. The Chinese Columbus (retrieved from <http://www.the.seoultimes.com/>)
14. The Mariners' Museum: Age of Exploration: Biographies of Explorers & Associated People และ Ibn Battatuta. Travels in Asia & Africa 1325-1554. Translated and Selected by H.A.R. Gibb. New York. Augustus M. Kelly Publisher. 1969.
15. Levathes, Louise. อ้างแล้ว. น. 75.
16. Wade, Geoff. อ้างแล้ว. น. 12.
- 17., 18, 19, ดู Levathes, Louise. อ้างแล้ว.
20. Hadington, Evan. "Ancient Chinese Explorers," Sultan's Lost Treasure. (Nova Online)
21. Gould, Richard. อ้างแล้ว.
22. Wade, Geoff. อ้างแล้ว. น. 12.
23. The Star Rafts. อ้างแล้ว. น. 2.
24. Levathes, Louise. อ้างแล้ว.
25. Wade, Geoff. The Zheng He Voyages: A Reassessment Asia Research Institute Working Paper Series No. 31.(Asia Research Institute, National U. of Singapore, October 2004) (retrieved from <http://www.arigpw@nus.edu.sg>)
26. retrieved from journeymalaysia.com/MHIS_malacca1.htm
27. Zheng He-Wikipedia, อ้างแล้ว. น.2.
28. บันทึกของหม่าฮวน กล่าวถึงแผนที่เส้นทางการเดินทางทางทะเลที่ในภายหลังปรากฏในแผนที่ของ Mao Kun
- 29., และ 30, Ma Huan. Ying-yai Shen-lan, "The Overall Survey of the Ocean's Shores,"(1433), trans. & ed. By J.V.G. Mills. Cambridge U. Press for the Haklyut Society, extra series No XLII, 1970.
31. ฉบับแรกไม่ทราบว่ามีพิมพ์เมื่อใด ฉบับเก่าที่สุดพิมพ์ใน ค.ศ. 1544.

4. การเดินทางของเจิ้งเหอและกองเรือมหาสมบัติ

4.1 การเดินทางครั้งที่ 1 (1405-1407)

กองเรือมหาสมบัติขบวนแรกเป็นขบวนที่ใหญ่โตมาก ประกอบด้วยเรือขนาดต่างๆ ถึง 317 ลำ (ภาพที่ 7) เป็นเรือขนาดใหญ่ 62 ลำ (รวมเรือธงขนาดใหญ่สุด 4 ลำ) และเรือขนาดอื่นๆ อีก 255 ลำ กำลังพล 27,800 คน ออกเดินทางจากเมืองท่าหนลิวเจีย (Liuja) เมืองซูโจว มณฑลเจียงซู เมื่อ 11 กรกฎาคม 1405 โดยมีเป้าหมายหลักที่เมืองคาลิกัต (Calicut) ทางฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของอินเดีย ซึ่งเป็นเมืองท่าสำคัญในขณะนั้น⁽¹⁾ (ภาพที่ 13)

กองเรือเดินทางเลียบชายฝั่งผ่านอันนัม จามปา ชวา มะละกา ถึงศรีลังกาในปี 1406 แต่ได้รับการต้อนรับอย่างไม่เป็นมิตรจากกษัตริย์ศรีลังกา จึงเดินทางต่อไปสู่เมืองคาลิกัตและโคชิน ซึ่งได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่น ขณะที่เดินทางอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย กองเรือเผชิญกับพายุใหญ่ เจิ้งเหอจึงบวงสรวงต่อเทพยดาหมาใจไว้ในลัทธิเต๋า ปรากฏว่าเกิดแสงสว่างวาบที่ปลายเสากระโดงเรือ⁽²⁾ ซึ่งเจิ้งเหอและลูกเรือถือเป็นนิมิตมหัศจรรย์ หลังจากนั้นพายุก็สงบลง เทพยดาหมาใจจึงเป็นที่เคารพนับถือของเจิ้งเหอและลูกเรือเป็นอย่างสูง รวมทั้งชาวจีนโพ้นทะเลทั่วอุษาคเนย์ เหตุการณ์สงบพายุดังกล่าวเสริมบารมีเจิ้งเหอให้สูงเด่นยิ่งขึ้น⁽³⁾ กองเรือปักหลักทำการค้าและทำการสำรวจในบริเวณมหาสมุทรอินเดียตั้งแต่ปลายปี 1406 จนถึงฤดูใบไม้ผลิปี 1407 เพื่อรอลมมรสุม จากนั้นจึงเดินทางกลับ ระหว่างทางจอดแวะที่สุมาตรา เกิดสู้รบกับโจรสลัดแต่ยังไม่สามารถปราบปรามได้เด็ดขาด จึงเดินทางกลับ

4.2 การเดินทางครั้งที่ 2 (1407-1409)

การเดินทางครั้งนี้ เจิ้งเหอมีส่วนร่วมเดินทางไปด้วย เนื่องจากติดภารกิจสำคัญต้องดูแลซ่อมแซมศาลเจ้าเทพยดาหมาใจในเมืองคุนหยางบ้านเกิด เจิ้งเหอยังได้รับมอบหมายให้เดินทางไปทะเลตะวันออก (The Eastern Seas) คือเกาหลีและริวกิว ซึ่งเขาออกเดินทางไปเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 1408 นับว่าเพื่อค้นหาอดีตจักรพรรดิเจี้ยนเหวินต่อไป หลังจากนั้นในปีเดียวกัน

ยังได้รับมอบหมายให้เดินทางไปจามปา เพื่อแก้ไขปัญหาขัดแย้งระหว่างอันนัมกับจามปา⁽⁴⁾ ดังนั้น จึงเหอจึงมอบหมายการบังคับบัญชาของเรือมหาสมบัติเที่ยวที่สองให้แก่ขันทีที่ไว้วางใจนำขบวนเรือออกเดินทางในปี 1407 ประกอบด้วยเรือ 249 ลำ กำลังพลเกือบ 3 หมื่น โดยได้รับคำสั่งให้พยายามเดินทางไปให้ไกลกว่าเดิม เส้นทางการเดินทางของกองเรือมหาสมบัติครั้งที่สอง ยังคงใช้เส้นทางเดิมที่คุ้นเคย พร้อมทั้งนำราชทูตสยามที่เดินทางมาเจริญไมตรีก่อนหน้านี้กลับประเทศด้วย (สมัยพระรามาธิบดีราช)⁽⁵⁾ ดังนั้น จึงสันนิษฐานได้ว่ากองเรือครั้งที่สองได้มาแวะสยามด้วย และจอดแวะสถานที่ต่างๆ ตามที่เคยจอดแวะในการเดินทางครั้งที่ 1 ลี้้นสุดการเดินทางที่เมืองคาลิกัท ในอินเดีย และเดินทางกลับในปี 1409

4.3 การเดินทางครั้งที่ 3 (1409-1411)

กองเรือทองสมุทรขบวนที่สาม มีเป้าหมายหลักที่ต้องการกำจัดกษัตริย์ Yaliekunaier (Alakeswara) แห่งศรีลังกา ที่แสดงท่าทีเป็นศัตรูต่อกองเรือในการเดินทางครั้งแรก และมีวัตถุประสงค์หลักอีกประการหนึ่ง คือการแก้ไขปัญหาคือขัดแย้งระหว่างมะละกากับสยามและเพื่อประกันความปลอดภัยในการเดินเรือในช่องแคบมะละกา จึงเหอบัญชาการการทองสมุทรครั้งที่สามด้วยตัวเอง โดยมีขันทีระดับรองคนสำคัญร่วมเดินทางไปด้วย เช่น หวางจิงหง (Wang Jinghong 王景弘) และ โหวเสียน (Hou Xian 侯显) ร่วมเดินทางไปด้วย คราวนี้ใช้เรือทั้งหมด 48 ลำ กำลังพล 38,000 คน ใช้เส้นทางเดียวกับสองครั้งแรก เมื่อกองเรือเดินทางถึงมะละกาในปี 1409 จึงเหอได้นำพระบรมราชโองการหยั่งเล่อให้การรับรองปรเมศวร (Parameswara) เป็นสุลต่านโดยชอบธรรมของมะละกา พร้อมรับรองความปลอดภัยจากการคุกคามของสยามและมณฑลปาหิตในชวา พร้อมทั้งมอบของขวัญพระราชทานประกอบด้วยเสื้อคลุมปักดิ้นเงิน 2 ชุด หมวกขุนนาง สายสะพายและเสื้อคลุมไหมปักลวดลาย ส่วนปรเมศวรถวายแว่นตาเป็นเครื่องบรรณาการ⁽⁶⁾ ในโอกาสเดียวกันจึงเหอได้มาแวะเยือนสยามในเดือนที่ 9 ปี 1410 (รัชสมัยพระอินทราชาธิราช) และเตือนมิให้สยามคุกคามมะละกา⁽⁷⁾ จากนั้น กองเรือเดิน

ทางต่อไปยังศรีลังกาซึ่งในขณะนั้นกำลังเกิดสงครามกลางเมือง 3 เล้า
ระหว่างพวกสิงหลทางภาคกลางของประเทศ พวกฮินดูและทมิฬจากภาค
เหนือและพวกมุสลิม เจิ้งเหอและกองกำลังของเขายังคงได้รับการต้อนรับที่ไม่
เป็นมิตรเช่นครั้งแรก ทหารของเจิ้งเหอถูกผลักดันถอยกลับเรือ และไม่สามารถ
ประดิษฐานศิลาจารึกไตรภาษาที่เจิ้งเหอนำไปจากเมืองจีนได้ เจิ้งเหอจึงใช้
อุบาย นำกองเรือทำที่เดินทางต่อไปยัง คีลอน โคชิน และคาลิกัท แล้ววกกลับ
มาตลบล้างและล่อหลอกให้ทหารสิงหลยกพลออกมานอกเมือง กองกำลัง
เจิ้งเหอจึงเข้ายึดเมืองได้โดยง่าย จักรพรรดิศรีลังกา Alakeswara หรือ Veera
Alakeshavara ได้ และในเที่ยวกลับได้นำตัวไปเฝ้าจักรพรรดิหย่งเล่อและได้
รับการอภัยโทษ จักรพรรดิศรีลังกาซาบซึ่งพระทัย ยอมถวายเครื่องบรรณาการ
หลังจากนั้นศรีลังกาส่งคณะทูตมาเป็นประจำจนถึงปี 1459 หลังจากแก้
ปัญหาความวุ่นวายในศรีลังกาได้ เจิ้งเหอส่งให้นำศิลาจารึกที่เขาจัดทำขึ้นที่
กรุงหนานจิงเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 1409 เป็นสามภาษา คือ จีน ทมิฬ และ เปอร์เซีย
ประดิษฐานที่เมืองกอลล์ (Galle) ทางใต้ของศรีลังกา⁽⁶⁾ จารึกหลักนี้เป็นหลัก
ฐานสำคัญเกี่ยวกับการเดินทางครั้งที่สาม กองเรือมหาสมบัติเดินทางกลับถึง
กรุงหนานจิงเมื่อ 6 มิถุนายน 1411 หลังจากนั้นไม่นาน คณะทูตจากนานา
ประเทศ เดินทางมาถวายเครื่องราชบรรณาการแด่หย่งเล่อหลายประเทศ เช่น
เบงกอล ขวา คาลิกัท โคชิน และมะละกาเป็นต้น

น่าสังเกตว่า การเดินทางครั้งนี้ของเจิ้งเหอ ได้ยกระดับความสำคัญของ
มะละกาเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ไม่เพียงแต่ให้การรับรองความเป็นองค์
สุดท้ายโดยชอบธรรมของปรมศรเวทแห่งมะละกาเท่านั้น แต่ยังรับประกันว่าจะ
ไม่ถูกคุกคามจากเพื่อนบ้าน คือ มัชปาหิตจากทางใต้และสยามจากทางเหนือ
และยังตั้งคลังสินค้าล้อมรอบด้วยป้อมรักษาความปลอดภัยพร้อมสรรพ ทั้งนี้
เนื่องจากเจิ้งเหอตระหนักว่า มะละกาตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์สำคัญควบคุม
การเดินทางเรือในช่องแคบมะละกา และยังเป็นจุดที่เรือสำเภาจำเป็นต้องจอดแวะ
เพื่อขนถ่ายสินค้า เสเปียง และรอการเปลี่ยนฤดูกาลของลมมรสุม โดยเรือจาก
ตะวันตกและตะวันออก จะมาจอดแวะราวเดือนธันวาคมถึงมีนาคม ส่วนเรือ
จากขวา สุมาตรา และฟิลิปปินส์ จะมาจอดแวะราวเดือนพฤษภาคมถึง

กันยายนของทุกปี ความเหมาะสมดังกล่าวของมะละกา ประกอบกับนโยบายที่ยึดหยุ่นของปรเมศวรและสุลต่านองค์ต่อๆ มา ทำให้มะละกาเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็วกลายเป็นเมืองท่าสำคัญและเมืองชุมทางการค้าขนาดใหญ่ (entrepot) ของภูมิภาค

โดยสรุป การเดินทางท่องเที่ยวของกองเรือมหาสมบัติใน 3 ครั้งแรก มีจุดหมายปลายทางที่อุซาคเนย์และเอเชียใต้เป็นสำคัญและสิ้นสุดที่ภาคใต้ของอินเดีย มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประกาศความชอบธรรมในการครองราชย์ของหย่งเล่อ การรื้อฟื้นระบบบรรณาการ การคลี่คลายความขัดแย้งในภูมิภาคและการสถาปนาเส้นทางการเดินเรือและการค้าที่ปลอดภัย

4.4 การเดินทางครั้งที่ 4 (1413-1415)

ในระหว่างการเตรียมการเดินทางของกองเรือมหาสมบัติครั้งที่ 4 เจิ้งเหอได้รับคำสั่งให้รับผิดชอบการก่อสร้างภูเขาเทียมขนาดใหญ่ใกล้ท่าเรือหลิวเจียหย่งเล่อพระราชทานชื่อว่า เขามหาสมบัติ (Bao Shan) (Treasure Mountain) สูงราว 30 ฟุต กว้างโดยรอบราว 1 ไมล์ ใช้เป็นเสมือนหอคอยนำทางเรือมหาสมบัติเวลาที่แล่นเข้าไปในแม่น้ำแยงซี⁽⁹⁾ หลังจากนั้น (ปี1412) เจิ้งเหอต้องเดินทางไปจามปาอีกครั้งเพื่อช่วยแก้ปัญหาที่จามปาถูกอันทันมุกคามอยู่เสมอ เจิ้งเหอได้รับคำสั่งให้นำกองเรือออกเดินทางตั้งแต่วันที่ 8 ธันวาคม 1412 แต่กว่าจะออกเรือได้จริงๆ ก็ล่าช้าจนถึงมกราคม 1414 เนื่องจากต้องเตรียมการมากเพราะได้รับคำสั่งให้เดินทางจนถึงอ่าวเปอร์เซีย กองเรือออกเดินทางด้วยเรือ 63 ลำ กำลังพล 28,000 คน ออกเดินทางตามเส้นทางเดิมไปจนถึงเมืองฮอร์มุสริมอ่าวเปอร์เซีย ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในสมัยนั้นว่า เป็นเมืองที่มั่งคั่งร่ำรวย มีสินค้านานาชนิด เช่นอัญมณีล้ำค่าที่ราชสำนักจีนต้องการ ในระหว่างการเดินทางกลับ กองเรือจอดแวะที่สุมาตรา กองกำลังเจิ้งเหอได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการแย่งราชสมบัติด้วยการจับหัวหน้าฝ่ายขบถชื่อ ซูกานล่า(Sukanla) (Sekander) ได้นำตัวไปเมืองจีนและถูกประหารชีวิต⁽¹⁰⁾ นอกจากนั้นยังจับหัวหน้าโจรสลัดซึ่งเป็นชาวจีนโพ้นทะเลชื่อ เฉินจูอี้ (Chen Zu-yi) ได้ ซึ่งก็ถูกประหารชีวิตที่เมืองจีนเช่นกันจากนั้นกองเรือได้แบ่งกำลังออกเป็นกองย่อยๆ กองหนึ่ง

เดินทางไปแควะเบงกอล ซึ่งหมาสวนร่วมเดินทางไปด้วย อีกกองหนึ่งเดินทางไปชายฝั่งแอฟริกาตะวันออกเลียบลงไปทางใต้จนถึงโมซัมบิก อีกกองหนึ่งแยกไปทางทะเลแดง ไปแควะที่เมืองเอเดนและส่งกองกำลังส่วนหนึ่งเดินทางไปเมกกะทางบก ขบวนเรือมหาสมบัติขบวนที่ 4 นี้ เดินทางกลับถึงจีนเมื่อ 12 สิงหาคม 1415 พร้อมด้วยกษัตริย์และทูตจาก 19 ประเทศ ซึ่งขอติดตามขบวนเรือมาเฝ้าหย่งเล่อ⁽¹¹⁾ และที่เดินทางมาเองในภายหลังอีกหลายประเทศ นอกจากนั้น กองเรือชุดนี้ยังได้นำสัตว์แปลกๆ ของแอฟริกามาถวายหย่งเล่อด้วย เช่น ยีราฟ ซึ่งหย่งเล่อและราชสำนักตื่นตื่นมาก เนื่องจากเข้าใจว่ายีราฟซึ่งมีเขาและรูปร่างประหลาดคล้ายกับสัตว์ในตำนานที่จีนเรียกว่า คีริน (麒麟) (unicorn) (ภาพที่ 17)⁽¹²⁾ นอกจากนี้ ก็มี สิงโต เสือดาว นกกระจอกเทศ ม้าลาย (ภาพที่ 18) กวางแอฟริกา เป็นต้น

4.5 การเดินทางครั้งที่ 5 (1417-1419)

หย่งเล่อทรงมีบัญชาในปี 1416 ให้เจิ้งเหอนำกษัตริย์และทูต 19 ประเทศกลับประเทศของตน เจิ้งเหอและผู้ช่วยคนสำคัญ คือ หยางชิง (Yang Qing 杨庆) หงเป่า (Hong Bao 洪保) โจวหม่าน (Zhou Man 周满) และ โจวเหวิน (Zhou Wen 周闻) ออกเดินทางเมื่อ 31 พฤษภาคม 1417 โดยใช้เส้นทางเดิมผ่านจามปา ซวา ปาเล็มบัง ซามูเดร่า อาจะห์ในสุมาตรา มะละกา มัลดีฟส์ คาลิกัต โคชิน ฮอร์มุส และ เอเดน ในระหว่างการเดินทาง ยังแบ่งกองเรือออกเป็นกองย่อยๆ เพื่อนำกษัตริย์และทูต 19 ประเทศกลับไปยังประเทศของตน เช่น กองหนึ่งมีขันทีหงเป่าเป็นผู้บัญชาการมีขันทีโจวหม่านเป็นผู้ช่วย อีกกองหนึ่ง มีขันทีโจวเหวินเป็นผู้บัญชาการ จากนั้นขบวนเรือได้เดินทางต่อไปเลียบชายฝั่งแอฟริกาตะวันออก ไปจนถึงโมกาดิชู (Mogadishu) บราวา (Brawa) (โซมาเลีย) มาลินดี (Malindi) (เคนยา)⁽¹³⁾ ในเที่ยวกลับได้นำยีราฟมาถวายจักรพรรดิหย่งเล่ออีก 1 ตัว⁽¹⁴⁾ และมีทูตจากหลายประเทศขอโดยสารมาในกองเรือด้วยเช่นเคย

4.6 การเดินทางครั้งที่ 6 (1422-1423)

เจิ้งเหอได้รับคำสั่งเมื่อเดือนมีนาคม 1421 ให้นำกองเรือขบวนที่ 6 ออกท่องสมุทร แต่กว่าจะออกเดินทางได้ก็ล่วงถึงต้นปี 1422 (นอกจากการเตรียมการที่ต้องใช้เวลาแล้ว ยังอาจเนื่องมาจากการที่พระราชวังต้องห้าม ในกรุงเป่ย์จิงถูกไฟไหม้เสียหายหนัก) โดยออกเดินทางด้วยเรือ 41 ลำ เมื่อกองเรือเดินทางถึงซามูเดร่า ในสุมาตราภาคเหนือ เจิ้งเหอให้แบ่งกองเรือออกเป็นหลายกอง โดยเรือส่วนใหญ่มุ่งหน้าต่อไปยังมหาสมุทรอินเดียและแอฟริกา ชายฝั่งแอฟริกาในช่วงเวลานี้เปรียบเสมือน El Dorado หรือ ภูมทองการคำของจีน กองเรือบางส่วนแล่นสำรวจชายฝั่งตะวันออกของแอฟริกาลงไปทางใต้จนถึงโซฟาလာ (Sofala) ตรงข้ามโมซัมบิกปัจจุบัน ส่วนเจิ้งเหอพร้อมด้วยเรือจำนวนหนึ่ง แยกตัวที่ซามูเดร่าเดินทางกลับถึงจีนในเดือนกันยายน 1422 (เข้าใจว่าทราบข่าวการประหารของหย่งเล่อและหวังสถานการณ์ในจีน)

ในช่วงระยะเวลาที่กองเรือมหาสมบัติขบวนที่ 6 กำลังเตรียมการตลอดจนระหว่างการเดินทางท่องสมุทรอยู่นั้น ได้เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันหลายอย่างในจีน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อภารกิจเรือมหาสมบัติในระยะต่อไป ดังนี้

1. ระหว่างปี 1419-1423 อันนั้น ลูกฮือขึ้นต่อต้านการยึดครองของหมิง และสามารถรบชนะกองทัพหมิงหลายครั้ง กองทัพหมิงประสบความสูญเสียอย่างหนัก

2. ในปี 1421 ก่อนการออกเดินทางของขบวนเรือที่ 6 เกิดพายุฟ้าคะนองและเกิดฟ้าผ่าพระราชวังต้องห้าม (The Forbidden Palace) เกิดไฟไหม้พระราชวังและอาคารหลายหลังเสียหายยับเยิน ทั้งที่เพิ่งมีการสถาปนาเป่ย์จิงเป็นเมืองหลวงใหม่เมื่อต้นปี 1421 สนมคนโปรดของหย่งเล่อก็สิ้นชีวิตในกองเพลิงด้วย หย่งเล่อทรงเสียขวัญ ขุนนางในราชสำนักต่างก็โงะจันว่าเป็นกลางร้ายและสวรรค์แสดงความพิโรธ ไม่เห็นชอบกับนโยบายของหย่งเล่อ หย่งเล่อจำพระทัยเปิดโอกาสให้ขุนนางและนักปราชญ์ แสดงความคิดเห็น ซึ่งส่วนใหญ่มีความเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยกับนโยบายการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยของพระองค์โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายกองเรือมหาสมบัติ ในท้ายที่สุด หย่งเล่อทรงสั่งประหารชีวิตผู้ที่ไม่เห็นด้วยทั้งหมด

3. แม้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าว หย่งเล่อเริ่มประชวรเนื่องจากเข้าสู่วัยสูงอายุและกำร่ำศึกมานาน แต่ก็ยังทรงตั้งพระทัยจะเอาชนะมองโกลให้ได้ ทรงสั่งเตรียมกองทัพใหญ่เพื่อจะทำศึกให้แตกหักในปี 1422

4. หย่งเล่อประชวรอยู่เสมอ (สวรรคตในปี 1424 ระหว่างการนำทัพไปรบมองโกล) จูเกาชื่อ (Zhu Gaochi 朱高炽) โอรสองค์ใหญ่ของหย่งเล่อ ขึ้นครองราชย์ในปี 1424 มีพระบรมราชโองการยกเลิกราชการส่งกองเรือมหาสมบัติในทันที เจิ้งเหอได้รับการแต่งตั้งในตำแหน่งใหม่เป็นผู้บัญชาการทหารประจำกรุงหนานจิง โดยมีภารกิจหลักในการลดกำลังทหารในกองเรือมหาสมบัติและซ่อมแซมวัดและศาลเจ้าต่างๆ นับว่าเป็นช่วงที่เจิ้งเหอตกต่ำสุดๆ แม้ว่าจักรพรรดิพระองค์ใหม่จะสวรรคตโดยกะทันหันในปี 1425 จูจ่านจี (Zhu Zhanji 朱瞻基) โอรสของจูเกาชื่อขึ้นครองราชย์ ก็ได้ทรงรื้อฟื้นการส่งกองเรือจนกระทั่งถึงปี 1430 จูจ่านจี จึงมีพระบรมราชโองการให้เตรียมการเดินทางของกองเรือมหาสมบัติอีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งที่ 7⁽¹⁵⁾

4.7 การเดินทางครั้งที่ 7 (1431-1433)

แม้จะไม่ทราบเหตุผลที่แท้จริงในการรื้อฟื้นกองเรือมหาสมบัติอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็อาจสันนิษฐานได้ว่า ตลอดระยะเวลาที่ว่างเว้นไปหลายปีนั้น บรรณาการจากต่างประเทศคงจะลดน้อยลง คณะทูตจากต่างประเทศขาดหายไป อันนับตั้งตนเป็นอิสระ สยามกับมะละกาก็ขัดแย้งกันขึ้นมาอีกครั้ง เกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของจีนลดน้อยลงไปมาก⁽¹⁶⁾ เจิ้งเหอซึ่งเข้าสู่วัยชรา มีอายุประมาณ 60 ปี ในขณะที่ได้รับคำสั่งให้นำกองเรือท่องสมุทรเป็นครั้งที่ 7 และได้รับคำสั่งให้เดินทางให้ไกลกว่าครั้งก่อนๆ เขานำกองเรือออกเดินทางเมื่อ 19 มกราคม 1431⁽¹⁷⁾ ด้วยเรือกว่า 300 ลำ กำลังพล 27,500 คน มีการแบ่งกองเรือออกเป็นกองย่อยเช่นครั้งก่อน แต่คราวนี้มุ่งไปยังดินแดนที่ขาดการส่งเครื่องบรรณาการ กองหนึ่งมาเยือนสยามและเดือนกษัตริย์สยามเป็นการเฉพาะมิให้คุกคามมะละกา กองเรือเดินทางต่อไปจนถึงคาลิคัทเมื่อ 10 ธันวาคม 1432 จากนั้นเจิ้งเหอก็จัดกองเรือย่อยให้ขันทีหงเป่า (Hong Bao) เป็นผู้บัญชาการออกสำรวจชายฝั่งแอฟริกาอีกโดยที่เจิ้งเหอมิได้ร่วมเดินทางไปด้วยเนื่องจาก

ล้มเจ็บเสียก่อน คงพักรออยู่ที่ศาลิคัท ไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าเจิ้งเหอเสียชีวิตที่ศาลิคัทหรือระหว่างที่กองเรือเดินทางกลับจีน หากเสียชีวิตที่ศาลิคัทน่าที่จะมีหลักฐานหลงเหลืออยู่บ้าง เข้าใจว่าน่าจะเสียชีวิตขณะกองเรือเดินทางในทะเล ซึ่งก็คงต้องทำพิธีศพภายใน 24 ชม. ตามหลักศาสนาอิสลามและใช้ท้องทะเลเป็นสุสานตามธรรมเนียมของชาวเรือ กองเรืออีกกองหนึ่งเดินทางเลียบชายฝั่งแอฟริกาจนถึงเอเดน ฮอรัมุส ผ่านทะเลแดงไปจนถึงเมืองเจดดาห์ซึ่งอยู่ห่างจากเมกกะและเมดิเนะไม่กี่ร้อยไมล์ ซึ่งเชื่อกันว่าลูกเรือบางส่วนคงจะเดินทางไปเมกกะด้วยและกลับมาเล่าเรื่องให้หมาฮวน เนื่องจากบันทึกของเขาเล่าเรื่องจากเมกกะค่อนข้างละเอียด ผิดแต่เพียงทิศทางและระยะทางระหว่างเจดดาห์กับเมกกะ ทำให้เข้าใจว่าหมาฮวนมิได้เดินทางไปเมกกะด้วย แต่คงฟังคำบอกเล่าจากลูกเรือเจิ้งเหอหรือจากผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง กองเรือกองนี้ยังเดินทางเลียบชายฝั่งแอฟริกาตะวันออกลงไปทางใต้ ผ่านโมกาดิสิซุ บราวว่า มาลินดาของเคนยา และมอมโบซาซุฯ⁽¹⁸⁾

การเสียชีวิตของเจิ้งเหอและการยกเลิกการส่งกองเรือมหาสมบัติอย่างเป็นทางการหลังจากนั้น นับเป็นการสิ้นสุดการเดินทางท่องสมุทรที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของประวัติศาสตร์การเดินทางเรือ เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการยุติบทบาทของเรือมหาสมบัติ เป็นเรื่องที่มีภาวะวิวิสัยกันมากพอๆกับเหตุผลในการส่งกองเรือตั้งแต่เริ่มแรก อีกประเด็นหนึ่งที่ถกเถียงกันมากคือ ผลลัพธ์ที่เกิดจากนโยบายดังกล่าว ซึ่งรวมไปถึงประเด็นที่ว่าเจิ้งเหอและกองเรือมหาสมบัติได้เดินทางไปสำรวจอเมริกา ก่อนโคลัมบัส เป็นเรื่องจริงหรืออิงนิยาย ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 6

เชิงอรรถ 4

1. อินเดียเป็นที่รู้จักดีของจีนอย่างน้อยตั้งแต่ศตวรรษที่ 7 จากกรที่หลวงจีนฮำจิ้ง 唐僧 (Tang seng) เดินทางไปศึกษาพุทธศาสนาโดยเส้นทางบก บัตตุต้า (Ibn Battuta) ซึ่งเดินทางผ่านคาบสมุทรอินโดจีนเดินทางไปจีนใน 1347 บันทึกไว้ว่าพบเรือสำเภากิจขนาดใหญ่ถึง 13 ลำ มีทั้งขนาดเล็ก (kakams) ขนาดกลาง (zaws-dhows) ขนาดใหญ่ (chunks-junks) ใช้ใบตั้งแต่ 3 ถึง 12 ใบ ดู Ibn Battuta. Wikipedia. อ้างแล้ว.
2. แสงสว่างดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติของประจุไฟฟ้าที่เรียกว่า St. Elmo's fire ซึ่งมักจะเกิดหลังพายุใหญ่ ประจุไฟฟ้าในอากาศจะสะสมอยู่ที่ส่วนปลายของวัตถุที่เป็นตัวนำของไฟฟ้า เช่น ส่วนปลายของเสากระโดงเรือ ยอดแหลมของโบสถ์ ฯลฯ ดู Nova Online: Sultan's Lost Treasure, Part 2.
3. Rosenberg, Matt. T. อ้างแล้ว.
4. Wade, Geoff. The Ming Shi Account of Champa (Asia Research Institute. Working Paper. Series. No. 3 June 2003). น. 8.
5. Johnson, Jean. Should the Ming End the Treasure Ship Voyages? (retrieved from <http://www.askaasia.org>.) และ Levathes, Louise. อ้างแล้ว. น. 105.
6. อย่างไรก็ดี ประมุขควร ยังคงส่งเครื่องบรรณาการมาถวายกษัตริย์สยามและกษัตริย์มณฑลปัตตานีในชวา พร้อมร้องขอการสนับสนุนด้านเสบียงอาหารและกำลังคนจากทั้งสองอาณาจักร ซึ่งเป็นวิถีโคบายที่ชาญฉลาด และ นับเป็นครั้งแรกที่เวเนตาเข้าไปในประเทศจีน คงจะเป็นสินค้าที่ซื้อ จากพ่อค้าต่างชาติ (retrieved from http://www.journey-malaysia.com/MHIS_malacca1.htm)
7. Promboon, Suebsaeng. Sino-Siamese Tributary Relations, 1282-1853. (Ph.D. Thesis. University of Wisconsin-Madison, 1971)
8. ดูรายละเอียดการค้นพบและรายละเอียดคำจารึกหน้า มีหลักฐานว่า เจิ้งเหออำมย์เชิญพระเขี้ยวแก้ว (พระทันตธาตุ) ไปประดิษฐานที่วัดพุทธศาสนาที่หนานจิงในปี 1411 และหย่งเล่อโปรดให้ทำกล่องอย่างดีประดับด้วยเพชรและอัญมณีสำหรับประดิษฐานพระเขี้ยวแก้วด้วย ดู Levathes, Louise. อ้างแล้ว. และ The Lost Worlds (retrieved from <http://www.danbymes.com.au/lostworlds/timeline/twstory9.htm>) น. 21.
9. และ 10. Rosenberg, Matt. T. อ้างแล้ว
11. คนทูตจาก 19 ประเทศนี้ได้รับการต้อนรับอย่างดี ได้เดินทางท่องเที่ยวทั่วประเทศจีนถึง 2 ปี เจิ้งเหอนำคณะทูตเหล่านี้กลับประเทศในการเดินทางครั้งที่ 5 ในปี 1417
12. ชาวจีนเชื่อว่า Qilin เป็นสัตว์วิเศษในตำนานเปรมปรีดา เป็นพลังอำนาจลึกลับของจักรวาลและเป็นสัญลักษณ์ของภูมิปัญญาและเมตตาธรรม การได้ยราฟซึ่งถือเป็นสัตว์คล้ายตัว Qilin จึงเป็น การยืนยันความชอบธรรมในการครองราชย์ในฐานะโอรสสวรรค์และเงินทอนที่เป็นศูนย์กลางโลก
13. ปัจจุบัน มีคนแก่ The Fameo บนเกาะ Pate. นอกชายฝั่งเคนยา เชื่อว่าพวกตนสืบเชื้อสายจากลูกเรือเจิ้งเหอที่เรืออับปางนอกฝั่งเคนยา ดู Kristof, Nicholas D. 1492: The Prequel, The Third of Six Special Millenium Issues of the New York Times Magazine (retrieved from <http://www.nytimes.com/library/magazine/millennium/m3/kristof.html>)
14. Rosenberg, Matt. T. อ้างแล้ว.
15. Levathes, Louise. อ้างแล้ว. น. 160. และ Johnson, Jean. อ้างแล้ว.

16. ดูเหมือนเจิ้งเหอ จะตระหนักดีว่า การเดินทางครั้งนี้ อาจจะเป็นครั้งสุดท้ายของตน จึงพยายาม บันทึกความสำเร็จของการเดินทางก่อนหน้านั้นไว้ในจารึก 2 หลัก หลักหนึ่งลงวันที่ 14 มีนาคม 1431 ประดิษฐานไว้ที่ท่าเรือใกล้ปากแม่น้ำแยงซี อีกหลักหนึ่งจารึกวันที่ 5 ธันวาคม 1431-3 มกราคม 1432 ที่เมืองฉางเล่อ ใกล้ปากแม่น้ำฉิน
17. เรื่องสำคัญในการเดินทางครั้งสุดท้ายนั้น น่าสนใจตรงที่ชื่อเรือสะท้อนบรรยากาศของมิตรภาพและสันติภาพ เช่น ความสมานฉันท์ (Pure Harmony) ความสันติอันรื่นรมย์ (Lasting Tranquility) ความสงบที่อ่อนโยน (Kind Repose) เป็นต้น
18. Levathes, Louise. อังแล้ว. และ Martin, Geoffrey J.& Preston. E. .James. All Possible Worlds: A History of Geographical deas(John Wiley & Sons, 1997) (retrieved from [http://www.danbymes.com.au/lostworlds/timeline/History 9 htm](http://www.danbymes.com.au/lostworlds/timeline/History%209.htm))

5. การยกเลิกกองเรือมหาสมบัติและผลกระทบ

กระแสคัดค้านนโยบายของจักรพรรดิหย่งเล่อ ทั้งในเรื่องการทำสงคราม การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยในโครงการก่อสร้างพระราชวังและเมืองหลวงใหม่ โดยเฉพาะโครงการกองเรือมหาสมบัติ ซึ่งสิ้นเปลืองทรัพยากรมหาศาล ก่อให้เกิดการถกเถียงและความขัดแย้งทางความคิดในหมู่ข้าราชการสำนักมาโดยตลอด ข้าราชการสำนักแตกแยกทางความคิดออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายอนุรักษ์นิยม ซึ่งประกอบด้วยขุนนางและปราชญ์ลัทธิขงจื้อเป็นสำคัญ และฝ่ายก้าวหน้า ซึ่งประกอบด้วยขุนนางชั้นที่และขุนนางตามมณฑลชายฝั่งทะเลที่มีผลประโยชน์กับการค้าในระบบบรรณาการ ในขณะที่หย่งเล่อยังทรงอำนาจ กระแสคัดค้านมีอาจทัดทานพระราชอำนาจได้⁽¹⁾ จึงพยายามปลุกฝั่งแนวความคิดและเหตุผลในการคัดค้านการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยตลอดจนเหตุผลที่ควรยกเลิกโครงการกองเรือมหาสมบัติ ผ่านองคิรัชทายาท จูเกาซือ (Zhu Gaochi 朱高炽) ซึ่งเป็นโอรส เมื่อหย่งเล่อสวรรคตในปี 1424⁽²⁾ จูเกาซือ จักรพรรดิองค์ใหม่ โดยการสนับสนุนของขุนนางกลุ่มอนุรักษ์นิยม จึงประกาศยกเลิกนโยบายกองเรือมหาสมบัติทั้งหมด อย่างไรก็ตามจูเกาซือสวรรคตอย่างกะทันหันในปี 1425 รัชทายาท คือ จูจ่านจี (Zhu Zhanji 朱瞻基) ขึ้นครองราชย์และใช้เวลาในช่วงระยะแรก แก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างขุนนางราชสำนักทั้งสองกลุ่ม ในที่สุด จูจ่านจี ตัดสินพระทัยรื้อฟื้นนโยบายกองเรือมหาสมบัติขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ทรงมีพระบรมราชโองการให้เจิ้งเหอรับผิดชอบการเดินทางของเรืออีกครั้งหนึ่งในปี 1430 กองเรือมหาสมบัติใช้เวลาเตรียมการ 1 ปี และออกเดินทางท่องสมุทรเป็นครั้งที่ 7 ระหว่างปี 1431-1433 ซึ่งเป็นการเดินทางที่ยิ่งใหญ่ครั้งสุดท้ายและเป็นวาระสุดท้ายของเจิ้งเหอด้วย หลังจากนั้นไม่นาน จูจ่านจีก็จสวรรคตอย่างกะทันหันในปี 1435 กระแสคัดค้านนโยบายกองเรือมหาสมบัติก็เข้มแข็งขึ้นมาอีก ความขัดแย้งระหว่างขุนนาง 2 กลุ่มก็รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เหตุผลที่ทั้งสองฝ่ายยกขึ้นมาถกเถียงกัน อาจสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญได้ดังนี้

เหตุผลของกลุ่มอนุรักษนิยม

1. จีนมีอารยธรรมสูงส่ง ไม่มีความจำเป็นต้องพึ่งต่างชาติ ที่รังแต่จะบ่อนทำลายคุณธรรมของจีนและกระทบกระเทือนเสถียรภาพ และความสงบเรียบร้อยของสังคมจีน ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของสังคมนิยมและชนบทแบบพึ่งตนเอง การค้าต่างประเทศเป็นการมุ่งหากำไรเป็นสิ่งชั่วร้าย จีนควรเป็นฝ่ายให้มากกว่าเป็นฝ่ายรับ การค้าเป็นกิจกรรมเสมือนเป็นกาฝากสังคมและนำไปสู่การฉ้อราษฎร์บังหลวง⁽³⁾

2. การเดินทางไปต่างแดนละทิ้งมาตุภูมิ เป็นการละทิ้งอุดมการณ์ของลัทธิขงจื้อที่ให้ความสำคัญกับพันธกิจของสังคม ที่เน้นความกตัญญู ไม่ละทิ้งบ้านเกิดเมืองนอน บิดามารดา ครอบครัวและประเทศชาติ การละเมิดพันธกิจเป็นความละโมภ ความเห็นแก่ตัว เป็นความเสื่อมเสียอย่างที่สุด⁽⁴⁾

3. นโยบายของหย่งเล่อในเกือบจะทุกเรื่อง สิ้นเปลืองทรัพยากรมหาศาล ไม่ว่าจะเป็นการสร้างกองทัพขนาดใหญ่ 4 กองทัพที่มีกำลังพลถึง 4 ล้านคน ไว้สู้รบกับมองโกลนอกกำแพงเมืองจีนเป็นประจำเกือบทุกปีและกลายเป็นสงครามยืดเยื้อ โครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ เช่น การก่อสร้างกำแพงเมืองจีนเพิ่มเติมและซ่อมแซมใหม่ทั้งหมด โครงการเขียนสารานุกรมฉบับหย่งเล่อ ซึ่งใช้นักปราชญ์ทั่วประเทศหลายพันคนและใช้เวลาถึง 17 ปี โครงการสร้างเมืองหลวงใหม่และโครงการสร้างพระราชวังต้องห้ามในกรุงเป่ย์จิง ซึ่งต้องใช้แรงงานนับล้านและเวลาในการก่อสร้างหลายปี การฉลองเมืองหลวงใหม่อย่างฟุ่มเฟือยมโหฬาร โครงการก่อสร้างสุสานราชวงศ์หมิงและสุสานของหย่งเล่อ โครงการขุดลอกและขยายคลองจักรพรรดิ โครงการก่อสร้างวัดเป่าเิน (Bao-en) และเจดีย์แปดเหลี่ยมขนาดใหญ่สูงถึง 240 ฟุต (9 ชั้น) ที่หนานจิง เพื่ออุทิศแด่พระราชมารดาหย่งเล่อ ค่าใช้จ่ายในการต้อนรับและดูแลคณะทูตานุทูตจากต่างประเทศและการส่งคณะทูตจีนกว่า 50 ชุดไปเยือนนานาประเทศพร้อมของขวัญจำนวนมาก⁽⁵⁾ ที่สำคัญที่สุด คือการต่อเรือหลายพันลำตามโครงการท่องเที่ยวของกองเรือมหาสมบัติ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการเดินทางแต่ละครั้ง ล้วนแต่ใช้ทรัพยากรมหาศาล แม้กระทั่งสงครามกับอันหนัมก็ยืดเยื้อ

และกองทัพจีนก็สูญเสียอย่างหนัก

4. เกิดโรคระบาด ภัยแล้ง อุทกภัยซ้ำซาก ซึ่งแต่ละครั้งมีคนตายหลายแสนคน สร้างความสิ้นสะเทือนทางจิตใจมาก และถูกซ้ำเติมโดยเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันในวันที่ 9 พฤษภาคม 1421 กล่าวคือ เกิดพายุใหญ่และฟ้าผ่า พระราชวังต้องห้ามในกรุงเป่ย์จิงเสียหายอย่างหนัก ท้องพระคลัง พระที่นั่ง และท้องพระโรงที่ใช้ประกอบพระราชพิธีสำคัญๆ ตลอดจนอาคารอื่นอีกหลายหลัง ถูกไฟไหม้เสียหายยับเยิน แม้กระทั่งสมณคนโปรดก็สิ้นชีวิตในกองเพลิง นับเป็นลางร้ายที่สร้างความตระหนกตกใจให้กับหย่งเล่อและขุนนางเป็นอันมาก เหล่าขุนนางอนุรักษนิยม ต่างพากันโทษนโยบายที่ไม่ถูกต้องของหย่งเล่อ และเชื่อว่าสวรรค์แสดงความไม่พอใจให้เป็นที่ประจักษ์ หย่งเล่อเองในช่วงปลายรัชกาลก็เริ่มถอดพระทัย

5. การที่คลองจักรพรรดิถูกขุดลอกและขยายให้สามารถเชื่อมต่อกจากภาคกลางตอนใต้จนถึงเป่ย์จิงได้สำเร็จและเปิดใช้ในปี 1416 ทำให้การขนส่งข้าวและธัญญาหารจากภาคกลางและภาคใต้ไปเลี้ยงเมืองหลวงและภาคเหนือ สามารถทำได้อย่างประหยัดและปลอดภัยกว่าการขนส่งทางทะเลเสียขายฝั่งตะวันออก ซึ่งคลื่นลมรุนแรงและเต็มไปด้วยโจรสลัด จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่เช่นแต่ก่อน⁽⁶⁾

6. แม้ว่ากองเรือมหาสมบัติ จะนำสินค้ามีค่ากลับมามากมาย แต่ก็ไม่มีประโยชน์อะไรต่อประชาชนและประเทศชาติ เพราะส่วนใหญ่เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ไม่คุ้มค่ากับความสิ้นเปลืองที่ต้องใช้จ่ายในการต่อเรือ การเดินทาง และยังต้องเสี่ยงภัยเสี่ยงชีวิต นอกจากนั้นรายได้ที่ได้จากการค้าของกองเรือ และจากการค้าในระบบบรรณาการ ก็กลับถูกใช้ไปในการก่อสร้างพระราชวังและโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ต่างๆ ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลก็เก็บภาษีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สร้างความเดือดร้อนและความไม่พอใจให้แก่ประชาชนมากขึ้น⁽⁷⁾

7. ปัญหาใหญ่ของประเทศคือ การคุกคามของมองโกลทางภาคเหนือและตะวันตก แม้กระทั่งในสมัยของหย่งเล่อ ก็ต้องสู้รบกับมองโกลเป็นประจำ หลังรัชสมัยหย่งเล่อ ภัยมองโกลทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ในปี 1449 กองทัพม้ามองโกลทำการซุ่มโจมตีและจับกุมจักรพรรดิจูฉีเจิ้น (Zhu Qizhen

朱祁镇) นอกกำแพงเมืองจีน ซึ่งเป็นการเสียเกียรติและเสียศักดิ์ศรีอย่างใหญ่หลวงและก่อให้เกิดผลกระทบสำคัญสองประการ คือ ทุกฝ่ายตระหนักว่าภัยมองโกลมีความสำคัญสูงสุด ราชสำนักตื่นตระหนกและถูกกดดันให้หันมาสนใจเรื่องในประเทศและภัยบริเวณพรมแดน กลุ่มอนุรักษนิยมเรียกร้องให้ยุติการส่งกองเรือมหาสมบัติและโครงการฟุ่มเฟือยทั้งปวง และให้ออกมาตรการเด็ดขาดห้ามการเดินทางและการค้าทางทะเลซึ่งเป็นสาเหตุของการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง⁽⁸⁾

เหตุผลของกลุ่มก้าวหน้า

1. จีนเป็นศูนย์กลางของโลก การมาของทูตานุทูตจากนานาประเทศพร้อมเครื่องราชบรรณาการ เป็นการสร้างเกียรติภูมิและแสดงความชอบธรรมในการครองอำนาจของจักรพรรดิในฐานะโอรสสวรรค์

2. การส่งกองเรือมหาสมบัติ เป็นการแสดงความเข้มแข็งและความแข็งแกร่งของจีน ซึ่งจะสร้างทั้งความประทับใจและความหวาดหวั่นยำเกรงในแสนยานุภาพของจีนในหมู่นานาประเทศ ซึ่งจะยินยอมถวายเครื่องราชบรรณาการแต่โดยดี เป็นการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศจีน

3. เนื่องจากเส้นทางการค้าและการคมนาคมทางบกตามเส้นทางสายแพรไหมถูกปิดกั้นโดยสิ้นเชิง หากจีนไม่หันออกทะเล จีนจะถูกโดดเดี่ยวและจะไม่สามารถรักษาจุดอำนาจของความสัมพันธ์ทางการเมืองและการค้ากับนานาประเทศในระบบบรรณาการไว้ได้ จีนจะสูญเสียความเป็นผู้นำและอ่อนแอยิ่งขึ้น

4. จีนได้ประโยชน์จากการค้าโดยรัฐและการค้าในระบบบรรณาการ และยังได้สินค้าที่จีนต้องการมาก เช่น พริกไทย เครื่องเทศ เครื่องหอม ไม้หอม ยาสมุนไพร อัญมณี ทองคำฯลฯ⁽⁹⁾

เหตุผลของกลุ่มอนุรักษนิยม ที่เน้นความเดือดร้อนของประชาชนและความมั่นคงของประเทศจากภัยใกล้ตัวบริเวณพรมแดน มีน้ำหนักกว่าเหตุผลของกลุ่มก้าวหน้าและเป็นรูปธรรมมากกว่า ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับกองเรือมหาสมบัติโดยฉับพลัน จึงไม่เหนือความคาดหมาย

หลังการสิ้นชีวิตของเจิ้งเหอในปี 1433 จึงไม่ปรากฏว่ามีการส่งกองเรือมหาสมบัติออกท่องสมุทรอีกเลย จีนหันกลับไปใช้นโยบายโดดเดี่ยวตนเองจากโลกภายนอก มีพระบรมราชโองการปี 1433, 1449, และ 1452 ยกเลิกการส่งกองเรือมหาสมบัติและย่ำคำสั่งดังกล่าวเป็นระยะ เรือนับพันลำขาดการบำรุงรักษา ปรากฏว่าในกลางทศวรรษของปี 1440 กองเรือทั้งหมดอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม ในปี 1474 จำนวนเรือทั้งหมดเหลืออยู่เพียงหนึ่งในสามของจำนวนเดิม⁽¹⁰⁾ ในปี 1474 มีพระบรมราชโองการห้ามชาวจีนไปทำการค้าทางทะเลกับต่างประเทศโดยเด็ดขาด (Haijin edict)⁽¹¹⁾ ในปี 1477 หลิวต้าเซี่ย (Liu Daxie) เสนาบดีกลาโหมขณะนั้น ออกคำสั่งยึดบันทึกการเดินทางของเจิ้งเหอและกองเรือมหาสมบัติ ตลอดจนเอกสารของหน่วยราชการที่เกี่ยวกับการเดินทางของกองเรือ เขาทำลายทิ้งทั้งหมด และประณามเจิ้งเหอว่า หลอกลวงประชาชนด้วยการรอดอ้างความสำเร็จเกินความเป็นจริง⁽¹²⁾ ในปี 1500 มีพระบรมราชโองการห้ามการต่อเรือสำเภามีเสากระโดงมากกว่าสองเสา (เพื่อมิให้ออกทะเลเล็ก) และมีการกำหนดโทษถึงขั้นประหารชีวิต ในปี 1525 ก็มีการสั่งให้ทำลายเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่กว่าสองเสาทั้งหมด ดังนั้น กองเรือเดินสมุทรที่มีเรือถึง 3,500 ลำก็ถูกทำลายโดยสิ้นเชิง ในปี 1551 มีพระบรมราชโองการย้ำอีกครั้ง ห้ามการเดินทางทะเลด้วยเรือสำเภที่ใหญ่กว่าสองเสามีฉะนั้นจะถูประหารชีวิต⁽¹³⁾

ผลกระทบ

การยกเลิกนโยบายกองเรือมหาสมบัติ ทำให้ดูเหมือนกับว่า ความเหน้อยยากของเจิ้งเหอและทีมงาน เป็นความสูญเสียเปล่าและไร้ประโยชน์ ความจริงมีผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งอาจสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญดังนี้

1. การเดินทางของเจิ้งเหอ เป็นการเปิดศักราชใหม่ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเป็นการรื้อฟื้นระบบบรรณาการอย่างเต็มรูปแบบ ตลอดจนการค้าทางทะเลระหว่างจีนกับอุซุซาคเนย์ อินเดียและแอฟริกาตะวันออกอย่างเป็นระบบและเป็นทางการ จากนั้นไปพ่อค้าชาวจีนและชาวจีนไม่เพียงแต่

ไปทำการค้าทางทะเลเท่านั้นแต่ไปตั้งถิ่นฐานในดินแดนเหล่านี้ แม้ว่าในภายหลังราชวงศ์หมิงจะห้ามชาวจีนทำการค้าทางทะเลก็ตาม แต่ชาวจีนอพยพยอมเสี่ยงตาย เพื่อไปเสี่ยงโชคในต่างแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุซาคเนย์ ในสมัยหย่งเล่อ การค้าโดยรัฐ (state monopoly) กลับมาเฟื่องฟูอีกครั้งหนึ่ง และเป็นการปูทางไปสู่การค้าโดยพ่อค้าเอกชน (private traders) การยกเลิกนโยบายกีดกันเรือมหาสมบัติ และการออกกฎหมายห้ามการค้าทางทะเลในช่วงกลางศตวรรษที่ 15 ไม่สามารถหยุดยั้งกระแสพ่อค้าจีน ที่ยอมเสี่ยงกับการถูกลงโทษได้ ชาวจีนเหล่านี้ กลายเป็นพลังสำคัญในการขยายตัวของชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในอุซาคเนย์ อินเดียใต้และแอฟริกาตะวันออก ซึ่งล้วนแต่เป็นดินแดนที่เจ้งเหอนำทางไว้ทั้งสิ้น⁽¹⁴⁾ การค้าเอกชนเข้าแทนที่การค้าโดยรัฐ⁽¹⁵⁾ และหลังศตวรรษที่ 15 พ่อค้าจีนเข้าไปมีอิทธิพลเหนือการค้าในอุซาคเนย์ แทนที่พ่อค้าต่างชาติโดยเฉพาะพ่อค้าอาหรับ อินเดีย อินโดนีเซีย ฯลฯ ชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะอยู่ตามเมืองท่าและชายฝั่งทะเล ที่สะดวกต่อการค้าทางทะเล จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเจริญเติบโตของชุมชนการค้าใหม่ๆ ในอุซาคเนย์ ชาวจีนเหล่านี้เป็นผู้วางผังเมืองของชุมชนใหม่ตลอดจนระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ เช่น ท่าเรือ ตลาด ร้านค้า ศาลาประชาคม ศาลเจ้า ฯลฯ และยังเป็นผู้นำความรู้และเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับภูมิความรู้ของท้องถิ่น เช่น นำเทคนิคการต่อเรือแบบจีนมาผสมผสานกับเทคนิคการต่อเรือของอุซาคเนย์อย่างลงตัว ตัวอย่างเช่น ในอินโดนีเซีย ตัวเรือคงใช้รูปแบบเดิมแต่เทคนิคการต่อใช้แบบจีนเป็นต้น⁽¹⁶⁾ กล่าวได้ว่าบทบาทชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ มีส่วนสำคัญในการสร้างความเป็นรัฐ (state formation) ในอุซาคเนย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอินโดนีเซียอย่างแท้จริง⁽¹⁷⁾

2. การเดินทางของกองเรือมหาสมบัติ นอกจากจะก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างหลากหลายแล้วยังก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและนวัตกรรมใหม่ๆ ของการเดินทางเรือ เช่นการใช้ประโยชน์จากเข็มทิศ แผนที่เกี่ยวกับดินแดนต่างๆ และเส้นทางการเดินเรือที่ถูกต้องแม่นยำขึ้น นวัตกรรมใหม่ๆ เกี่ยวกับการต่อเรือ การบังคับเรือด้วยหางเสือเรือแบบใหม่และใบเรือแบบใหม่ ฯลฯ

3. การที่เจิ้งเหอ จัดตั้งสถานีพักเรือ (กวางฉ่าง官厂) (staging posts) ตามจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่เรือต้องผ่านและจอดแวะ เช่นที่มะละกาและซามูเดร่า (Samudera) ทางตอนเหนือของสุมาตราเป็นต้น ทำให้มะละกาและซามูเดร่า พัฒนาอย่างรวดเร็วกลายเป็นเมืองท่าสำคัญของอุษาคเนย์ในศตวรรษที่ 15 และศตวรรษต่อมา⁽¹⁸⁾

4. เจิ้งเหอยังมีบทบาทในการเข้าไปแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในระดับท้องถิ่นหลายแห่ง ซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยสร้างเสถียรภาพในดินแดนเหล่านั้น และเป็นการอำนวยความสะดวกต่อความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ เช่น ในกรณีของสุมาตราและชวาในปี 1407 พม่า 1409 ศรีลังกา 1411 สยาม (1410) เป็นต้น⁽¹⁹⁾

5. เทคโนโลยีและภูมิความรู้ต่างๆ ที่นำทิ้งของจีน ได้แพร่หลายเข้าไปในดินแดนต่างๆ โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงและอุษาคเนย์ เช่น ภูมิความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้ดินปืน ดาราศาสตร์ การแพทย์ เกษตรกรรม ภูมิศาสตร์และการทำแผนที่ การทำกระดาษและการพิมพ์ โหราศาสตร์ ขนบประเพณี และวรรณกรรม ฯลฯ ดินปืนเป็นกรณีตัวอย่างที่เข้าไปมีบทบาทสำคัญทำให้นานาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงและอุษาคเนย์ มีความเข้มแข็งทางทหารเพิ่มขึ้น ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างรัฐที่มีอำนาจแบบรวมศูนย์ และนำไปสู่การเป็นอาณาจักรหรือรัฐประเทศอย่างแท้จริง⁽²⁰⁾

6. บันทึกการเดินทางของกองเรือและข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกไว้ในหลักฐานจีนเป็นหลักฐานที่ดีที่สุดสำหรับการศึกษาระวัติศาสตร์อุษาคเนย์ในศตวรรษที่ 15 ทั้งนี้เนื่องหลักฐานประวัติศาสตร์ของดินแดนอุษาคเนย์ในช่วงเดียวกันค่อนข้างจำกัดและขาดความสมบูรณ์⁽²¹⁾

7. เนื่องจากเจิ้งเหอ ชันทีและกำลังพลที่ร่วมงานในกองเรือมหาสมบัติเป็นมุสลิม จึงมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้ศาสนาอิสลามในดินแดนต่างๆ ที่แวะเยือน ขยายตัวรวดเร็วกว่าปกติ เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนมุสลิม เกิดจากกิจกรรมทางการค้าเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชวาและสุมาตรา มุสลิมขยายตัวได้รวดเร็วและมีความมั่นคงแข็งแกร่งมาก⁽²²⁾ ในขณะที่เดียวกันเจิ้งเหอก็ก็นำให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมทางศาสนา เขาปฏิบัติต่อความเชื่อของ

ศาสนาอื่น เช่น เต๋า พุทธ ฮินดู ตลอดจนลัทธิความเชื่อของท้องถิ่นด้วยความเคารพ ทำให้เกิดบรรยากาศของความสมานฉันท์ของชนต่างศาสนา ต่างเผ่าพันธุ์และต่างวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอุซาคเนย์ กล่าวคือมีทั้งความเป็นเอกลักษณ์ที่หลากหลาย ในขณะที่เดียวกันก็มีเอกภาพของความเป็นอุซาคเนย์ หม่าฮวนซึ่งติดตามเจิ้งเหอในฐานะล่าม ได้สังเกตเห็นความหลากหลายและเอกภาพที่คล้ายคลึงกันดังกล่าว เขابันทึกในคำนำในงานเขียนของเขาว่า อุซาคเนย์มีความแตกต่างที่หลากหลายในโลกใบนี้ ได้อย่างไร? ในขณะเดียวกัน เขาก็ค้นพบความคล้ายคลึงกันในเรื่องของภูมิอากาศ การดำรงชีพ ผลผลิต วิถีชีวิต ขนบประเพณี ฯลฯ⁽²³⁾

8. การยกเลิกกองเรือมหาสมบัติและการห้ามการเดินทางทางทะเลไม่อาจสกัดกั้นการทุจริตคอร์รัปชันและการลักลอบทำการค้ากับต่างชาติได้ตรงกันข้าม มีการลักลอบทำการค้าในตลาดมืด รายได้จากภาษีอากรของรัฐบาลลดลงอย่างมากซึ่งกระทบรายได้ของรัฐบาล ในขณะเดียวกัน โจรสลัดญี่ปุ่น (Waku หรือ Wakou) กลายเป็นภัยคุกคามอย่างหนักตามมณฑลชายฝั่งทะเล โดยที่รัฐบาลไม่สามารถปราบปรามได้ เนื่องจากเรือรบและเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ถูกทำลายหมดสิ้นแล้ว

9. การเปลี่ยนแปลงนโยบายอย่างกะทันหัน มีผลกระทบต่อภูมิความรู้ของชาวจีนที่โดดเด่นในศตวรรษที่ 15 เป็นอย่างมาก กล่าวคือภูมิความรู้ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง เทคโนโลยีการต่อเรือ การเดินเรือ ดินปืน ดาราศาสตร์ การแพทย์ การเกษตร การพิมพ์ ฯลฯ ไม่สามารถพัฒนาต่อไปได้เท่าที่ควร การทำลายกองเรือที่เกรียงไกรที่สุดในโลกในขณะนั้นซึ่งประกอบด้วยเรือรบและเรือเดินสมุทรขนาดต่างๆ หลายพันลำ ทั้งๆ ที่ได้ทุ่มเทพยายามมหาศาลสร้างขึ้นแต่มิได้ใช้ประโยชน์เท่าที่ควร ทำให้จีนกลายเป็นประเทศที่อ่อนแอ ไม่อาจป้องกันตนเองจากการคุกคามทางทะเลได้ ดังนั้น เมื่อจีนถูกบังคับให้เปิดประเทศในศตวรรษที่ 19 จีนจึงไม่อาจต้านทานได้และยังพบว่าตนล้าหลังประเทศตะวันตกในเกือบจะทุกๆ ด้าน

เชิงอรรถ 5

1. เสนาบดีคลังและเสนาบดีกลาโหมของหย่งเล่อ ต่างคัดค้านนโยบายการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของ พระองค์ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกองเรือมหาสมบัติ การสงคราม ฯลฯ เสนาบดีกลาโหมถึงกับกระทำ อัตวินิบาตกรรม เพื่อเป็นการประท้วง
2. หย่งเล่อสวรรคตขณะมีพระชนมายุได้ 64 ปี สนม 16 คนถูกบังคับให้ตีเมียพิษหรือกระทำ อัตวินิบาตกรรมและฝังรวมอยู่ในสุสานหย่งเล่อ
3. ดู Levathes, Louise. อ้างแล้ว.
4. ดู Ho Wai-yip. " Situating Transnational Islam in Nanyang History from the Colonial to Post Colonial Era. Life Historical Accounts of a Southeast Asian Muslim Family Diaspora,"(Paper Presented at the AMSS 32nd Annual Conference, Indiana U., Bloomington, Indiana.
5. พระราชวังต้องห้าม (The Forbidden Palace) สร้างบนเนื้อที่ 183 เอเคอร์ (กว่า 400 ไร่) มีกำแพงกันโดยรอบสูง 32 ฟุต เริ่มสร้างในปี 1406 ใช้เวลาก่อสร้าง 14 ปี ใช้แรงงาน 200,000 คน มีอาคารทั้งหมด 75 หลัง ห้องต่างๆ 9,999 ห้อง ส่วนการสร้างเพียงจึงเป็นเมืองหลวง ใช้แรงงาน เต็มเวลาถึง 1 ล้านคน ไม่เต็มเวลาอีก 3.5 ล้านคน ใช้เวลาก่อสร้าง 14 ปี เช่นกัน การเลี้ยงฉลอง เมืองหลวงใหม่ในวันตรุษจีน เมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 1421 เป็นไปอย่างมโหฬาร มีทูตต่างประเทศเข้า ร่วมถึง 400 คน ประมุขต่างประเทศถึง 28 ประเทศ รวมผู้ร่วมงานฉลองหลายพันคน เจดีย์เป้าเ็นถูกทำลายโดยขบถใต้แฝง ใน ค.ศ. 1856 ดู Levathes, Louise, อ้างแล้ว. น.122.
6. ดู Johnson, Jean. อ้างแล้ว.
7. Ming Dynasty-Political, Social, Cultural, Historical Analysis of China. (retrieved from <http://www.uglychinese.org/ming.htm>)(Amazon. Com)
- 8., และ 9., Johnson, Jean. อ้างแล้ว.
10. Bosworth, Michael, The Rise and Fall of the 15th Century Chinese Seapower. (Michael Bosworth @ verizon.net)
11. นโยบายนี้มีผลบังคับจนถึงปี 1567 จึงถูกยกเลิก ช่วงระยะเวลาดังกล่าวกว่าหนึ่งศตวรรษ จึงเป็นที่ รู้จักกันว่าเป็นช่วง Ming Gap
12. ดู Diplomats and Travellers, Fourth Period: 1350-1500 CE(Old World Contacts. The Applied History Research Group. The University of Calgary, 2000) และ The Lost Worlds. (retrieved from <http://www.danbyrnes.com.au/lostworlds/timeline/lwstory9.htm>)
13. Chang, Mancel, อ้างแล้ว.
14. Snow, Phillip. The Star Raft. 1958. และ The Great Chinese Admiral Zheng He(Cheng Ho)(retrieved from <http://www.chinapage.com/zhenghe.html>)และ Zheng He-Wikipedia, the Free Encyclopedia(retrieved from http://www.en.wikipedia.org/wiki/Zheng_He)
15. Wakeman, Jr. , Frederick. Presidential Address, Voyages(American Historical Association. 1992. (retrieved from http://www.historians.org/info/AHA_history/wakeman.htm)
16. Manguin, Pierre-Yves. Ships & Shippers in the South China Sea in the Mid 2nd

- millennium A.D.(Workshop on Southeast Asia in the 15th Century: The Ming Factor, 18-19 July 2003, Singapore)
17. Manguin, Pierre-Yves. "The Merchant and the King: Political Myths of Southeast Asian Coastal Polities", Indonesia, No. 52(Oct. 1991)
  18. และ 19. Wade, Geoff. Ming China & Southeast Asia in the 15th Century: A Reappraisal (Workshop on Southeast Asia in the 15th Century: The Ming Factor, 18-19 July 2003, Singapore). น. 12-16.
  20. Sun, Laichen. Ming China, Korea, & Upper Mainland Southeast Asia, c. 1368-1527 (Workshop on Southeast Asia in the 15th Century: The Ming Factor, 18-19 July 2003, Singapore)
  21. Vickery, Michael Politics, Economics(including international) and Society in 15 th Century Cambodia(Workshop on Southeast Asia in the 15th Century: The Ming Factor, 18-19 July 2003, Singapore)
  22. Dr. Asvi Warman Adam แห่ง Indonesian Institute of Science กล่าวว่า " หากมีชาวจีนมุสลิม ศาสนาอิสลามในชวา อาจไม่แข็งแกร่งเช่นทุกวันนี้" ดู Islam, Indonesia and China (retrieved from <http://www.bbs.chinadaily.com.cn/forumpost.shtml>)
  23. Miller, Anthony, & Deborah Johnson. The Idea of Asia.(Publications, Faculty of Asian Studies, Austrarian National University)(retrieved from <http://www.anu.edu.au/asianstudies/idea.html>)

8. เจิ้งเหอค้นพบอเมริกา ออสเตรเลีย และเดินทางรอบโลก เป็นความจริงหรือไม่?

แกวิน เมนซีส์ (Gavin Menzies) อดีตผู้บังคับการเรือดำน้ำแห่งราชนาวีอังกฤษและอดีตวิศวกร ซึ่งหันมาสนใจประวัติศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลงานของเจิ้งเหอและกองเรือมหาสมบัติ ได้เสนอทฤษฎีสะท้านโลก ณ สมาคมราชบัณฑิตภูมิศาสตร์ (The Royal Geographical Society) กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อ 15 มีนาคม ค.ศ. 2002 ต่อหน้าผู้ฟังประมาณ 200 คน ประกอบด้วยนักการทูต นักวิชาการ อดีตทหารเรือ ตัวแทนสำนักพิมพ์ ซึ่งเมนซีส์เลือกเชิญมาเป็นพิเศษ⁽¹⁾

เมนซีส์ ประกาศอย่างมั่นใจว่า ในระหว่างปี 1421-1423 เจิ้งเหอและกองเรือมหาสมบัติ ได้ค้นพบทวีปอเมริกาก่อนโคลัมบัส 70 ปี ทวีปออสเตรเลียก่อนเจมส์ คุก 350 ปี และเดินทางรอบโลกก่อนเฟอร์ดินานด์ แมกเจลแลนถึง 116 ปี เมนซีส์เสนอหลักฐานและเหตุผลสนับสนุนทฤษฎีของเขามากมายในหนังสือที่เขาเขียนขึ้น ชื่อ 1421: The Year China Discovered the World (Bantam Press, 2002, 520 หน้า) อันเป็นผลงานค้นคว้าวิจัยตลอดระยะเวลา 14 ปี ด้วยการเดินทางไปค้นคว้าวิจัยในห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ทั่วโลกกว่า 900 แห่ง ได้เสวนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักวิชาการหลายสาขา ทฤษฎีของเมนซีส์หากเป็นความจริง จะเป็นการเขียนประวัติศาสตร์โลกใหม่อย่างพลิกหน้ามือเป็นหลังมือ

ประเด็นสำคัญของทฤษฎีเมนซีส์

1. เมนซีส์อ้างว่า กองเรือจีน 4 กอง⁽²⁾ แต่ละกองประกอบด้วยเรือ 20-24 ลำ กำลังพล 7,000 คน แวะเยือนดินแดนต่างๆ ทั่วโลกยกเว้นยุโรประหว่างปี 1421-1423 และทำการสำรวจชายฝั่งและพื้นที่ต่างๆอย่างมากมายรวมทั้งหมู่เกาะหลายเกาะ เช่น เคปเวิร์ด อะซอร์ส บาฮามาส์ ฟอล์คแลนด์ ฯลฯ เพื่อทำแผนที่และเก็บข้อมูล ตั้งนิคมและอาณานิคม ในทวีปอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ไปลิ้นีเซีย ฯลฯ⁽³⁾ โดยมีหลักฐานสนับสนุนทางโบราณคดี ภูมิศาสตร์

(แผนที่) ดาราศาสตร์ มานุษยวิทยา และหลักฐานอื่นหลากหลายภาษา เช่น จีน ฝรั่งเศส โปรตุเกส สเปน อิตาลี เยอรมัน อาหรับและยิว⁽⁴⁾ เป็นต้น

2. เมนซีส์อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า ลูกเรือจีนเป็นผู้นำมาเข้ามาในแอฟริกา ข้าวเข้ามาในแคลิฟอร์เนีย ไก่เข้ามาในอเมริกาใต้ กาแฟเข้ามาในปอร์โตริโก นำสัตว์ขนยาวที่เคลื่อนไหวช้า (sloths) เข้าไปในออสเตรเลีย นากทะเลเข้าไปในนิวซีแลนด์ ข้าวโพดเข้าไปในฟิลิปปินส์ นอกจากนั้นยังอ้างว่า นักเดินเรือจีนเหล่านี้ ได้มีโอกาสชมวิหารและพระราชวังที่พาเลงเก้ (Palanque) เมืองหลวงของพวกมายาในเม็กซิโกปัจจุบัน ล่าช้างน้ำและทำเหมืองถลุงทองแดงในกรีนแลนด์ ตั้งสถานีการค้าเพื่อซื้อเพชรบนลุ่มแม่น้ำเมซอนในอเมริกาใต้⁽⁵⁾

3. เมนซีส์ ให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า แผนที่การเดินทางและแผนที่ดวงดาวบางชิ้นของเจิ้งเหอ รอดพ้นจากการถูกทำลายและถูกพ่อค้านักเดินทางชาวเวนิส ชื่อ นิคโคโล ดา กองติ (Niccolo Da Conti) (1395-1469) นำไปเวนิส เมนซีส์อ้างลอยๆ ว่า ดา กองติ ได้แผนที่และแผนที่ดวงดาวจากการที่ ดา กองติ ได้พบกับเจิ้งเหอที่เมืองคาลิคท์ในอินเดียในปี 1421 และร่วมเดินทางไปจีนกับกองเรือมหาสมบัติด้วย เมนซีส์อ้างว่า เมื่อดา กองติ เดินทางกลับถึงเวนิส ได้มอบสำเนาแผนที่ให้กับบาทหลวง Fra Mauro ซึ่งได้รับมอบหมายจากกษัตริย์โปรตุเกส ให้เขียนแผนที่โลก ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในชื่อแผนที่ Fra Mauro (1457)⁽⁶⁾ ซึ่งแผนที่นี้ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่นักเดินเรือตะวันตกในสมัยหลัง เมนซีส์ยังอ้างต่อไปว่า ดา กองติได้เล่าเรื่องราวการเดินทางของเขาให้แก่ Poggio Braccioloni ซึ่งเป็นเลขานุการขององค์สันตปาปา Eugenius ที่ 4 บรัคซิโอลินีได้นำข้อมูลของดา กองติ เขียนรวมไว้ในงานเขียนของเขาชื่อ De Varietate Fortunae (The Vicissitude of Fortune) (ความพลิกผันของโชคชะตา)(1439) ซึ่งให้ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ของดินแดนโดยรอบมหาสมุทรอินเดียและหมู่เกาะเครื่องเทศในอุษาคเนย์⁽⁷⁾

4. เมนซีส์ อ้างว่า ภาชนะเครื่องปั้นดินเผา ผ้าไหม หินแกะสลัก ฯลฯ ที่พบตามชายฝั่ง อเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงว่า ลูกเรือจีนและชาวจีนได้เดินทางมาถึงดินแดนดังกล่าวจริง เขายังอ้างว่า พบซากเรือจีนโบราณในอ่าวฟลอริดา และในที่อื่นๆ เช่น รัฐแคลิฟอร์เนีย นิวยอร์ค

แคนาดา ทะเลแคริบเบียน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับซากเรือมหาสมบัติที่พบในฟิลิปปินส์เมื่อไม่นานมานี้ เขายังอ้างต่อไปว่า ในนิวซีแลนด์ พบสุสานอิสลาม ป้อมทหาร หลุมศพชาวพุทธ ซากเหมืองโบราณ ซึ่งเชื่อว่าเป็นชุมชนชาวจีนที่ มาตั้งหลักแหล่งอันเป็นผลมาจากการมาเยือนของกองเรือมหาสมบัติ ตลอด ระยะเวลาการนำเสนอปาฐกถาเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ของเขา เมนซีส์มุ่งให้ผู้ฟัง เข้าใจง่าย โดยนำเสนอแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละเรื่องอย่างน่าสนใจ เขา พยายามชี้แจงให้ผู้ฟังเห็นใจว่า เหตุผลและหลักฐานที่นำเสนอ นั้น เป็นผลของ การวิจัยที่ลำบากและเหน็ดเหนื่อยอย่างยิ่ง เขาทำใจหลายครั้งแต่ก็ไม่เคยยอม แพ้⁽⁶⁾ เขาแสดงความสามารถเป็นพิเศษในการสร้างอารมณ์ร่วม ด้วยการเล่า ถึงประสบการณ์ตรง ที่เขาเดินทางไปตามรอยเส้นทางการเดินทางของจังหวัด ไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อเก็บข้อมูล วิธีการนำเสนอที่เยี่ยมยอดของเขา ทำให้ตัว แทนสำนักพิมพ์ต่างๆ ที่ได้รับเชิญมาร่วมฟัง ต่างแข่งขันกันเพื่อจะซื้อลิขสิทธิ์ใน การพิมพ์จำหน่าย เช่น สำนักพิมพ์ Bantam/Transworld ยอมจ่ายเงินล่วงหน้า ถึง 500,000 ปอนด์ (35 ล้านบาท) ทั้งที่ก่อนหน้านี้ ไม่มีสำนักพิมพ์ใดสนใจ ซื้อต้นฉบับ สำนักพิมพ์อื่นก็ขอซื้อต้นฉบับเพื่อสิทธิ์ในการพิมพ์จำหน่ายใน ประเทศของตน สถานีโทรทัศน์ 47 สถานี แข่งขันกันซื้อสิทธิ์ในการออกรายการ⁽⁹⁾

วิพากษ์ทฤษฎีเมนซีส์

นับตั้งแต่เมนซีส์นำเสนอทฤษฎีของเขาในปี 2002 ได้มีผู้ออกมาวิพากษ์ วิจาร์ณทฤษฎีของเขาว่า 8,000 คน⁽¹⁰⁾ รวมทั้งนักการเมืองระดับรัฐมนตรีของ สาธารณรัฐประชาชนจีน สวีจู่หยวน (Xu Zuyuan 徐祖远) รัฐมนตรีช่วยว่า การกระทรวงคมนาคม แสดงความเห็นอย่างสุภาพและระมัดระวังว่า **ความ คิดเห็นของเมนซีส์ เป็นเรื่องที่จะต้องศึกษาวิจัยต่อไป ยังไม่อาจจะสรุป ได้ในขณะนี้** อย่างไรก็ตาม เขาก็ชมเชยความพยายามของเมนซีส์ที่ได้ทุ่มเท ไปตลอด 14 ปี⁽¹¹⁾ ในขณะที่นักวิชาการคนอื่นๆ ต่างแสดงความเห็นอย่าง หลากหลาย ซึ่งสามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

1. เจฟฟรีย์ เมลล์ฟองด์ นักวิจัยแห่งพิพิธภัณฑ์ทางทะเลแห่งชาติ ออสเตรเลีย (The Australian National Maritime Museum) กล่าวว่า **เมนซีส์**

เขียนได้น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวในราชสำนักหมิง รวมทั้งเรื่องฉาวโฉ่ในราชสำนักและรายละเอียดของกองเรือ (มหาสมบัติ) แต่น่าเสียดายที่เขามิได้นำเสนอทฤษฎีของเขาในรูปของนวนิยาย ซึ่งคงจะเป็นนิยายขายดีทีเดียว แต่หากพิจารณาในฐานะผลงานวิชาการแล้ว ถือว่าล้มเหลว เพราะว่านักวิชาการจีนและตะวันตก ต่างไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีของเขางานของเขาเป็นการให้ความสำคัญแก่การตีปีป (โฆษณาเกินไป)⁽¹²⁾

2. แครอล เฮอร์เนสส์ (Carol Urness) ภัณฑารักษ์กิตติมศักดิ์ของห้องสมุดเจมส์ฟอร์ดเบลล์ (The James Ford Bell) แห่งเมืองมินาโพลิส รัฐมินิโซตา สหรัฐ ซึ่งเป็นเจ้าของแผนที่โบราณ the Pizzigeno Chart ซึ่งเมนซีส์อ้างเป็นหลักฐานสำคัญ ที่แสดงให้เห็นว่า โปรตุเกส มิใช่ชนชาติแรกที่สำรวจทะเลแคริบเบียนแต่เป็นลูกเรือของเจ็ทเทอ เฮอร์เนสส์ กล่าวถึงหนังสือของเมนซีส์ว่าเป็นหนังสือที่กระตุ้นความคิด นำตื่นเต้น น่าสนใจ น่าพิศวง แต่จะถูกต้องตามหลักฐานประวัติศาสตร์หรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง การจะกล่าวว่าชาวจีนเดินเรือไปทั่วทุกหนแห่งและเป็นคนทำแผนที่เกือบทุกฉบับ เป็นเรื่องที่พูดได้ แต่เราไม่มีหลักฐานยืนยันแม้แต่หน่อย⁽¹³⁾

3. แพททริเซีย ซีด (Patricia Seed) ศาสตราจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์การเดินเรือและแผนที่สมัยศตวรรษที่ 15 หลังจากศึกษาหนังสือที่เมนซีส์เขียนอย่างละเอียดแล้ว สรุปสั้นๆ ว่า เป็นไปไม่ได้ที่เรือ (มหาสมบัติ) ซึ่งมีความยาวเกือบ 500 ฟุต จะแล่นฝ่ากระแสน้ำ Aghulas อันเชี่ยวกรากของช่องแคบไมซามิคไปได้⁽¹⁴⁾ ศาสตราจารย์ ซีด ยังกล่าวเสริมต่อไปว่า เมนซีส์ อ่านแผนที่ผิดและเข้าใจผิด เมนซีส์ใช้ความรู้ของการเดินเรือสมัยปัจจุบัน ไปตีความและศึกษาการเดินเรือของ 600 ปีก่อนเป็นเรื่องที่น่าขบขัน⁽¹⁵⁾

4. หลุยส์ ลีวาเธส นักวิจัยที่มีชื่อเสียงเกี่ยวกับเจ็ทเทอและกองเรือมหาสมบัติและผู้เขียนหนังสือขายดีเรื่อง When China Ruled the Seas: The Treasure Fleet of the Dragon Throne 1405-1433 วิจารณ์วิธีการวิจัยของเมนซีส์ว่า เจตนาละเลยไม่ใช้หลักฐานสำคัญของสมัยราชวงศ์หมิง เช่น ประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิง (หมิงชีอ) (Ming Shi 明史)⁽¹⁶⁾ (และจดหมาย

เหตุร้ายวันของราชวงศ์หมิง(หมิงซือหลู่ 明实录) (Ming Shi lu)⁽¹⁷⁾ ซึ่งให้รายละเอียดการเดินทางของเจิ้งเหอและการเดินทางของกองเรือมหาสมบัติ แต่มิได้พูดถึงทวีปอเมริกาแม้แต่บ่อย ลีวาเรสกล่าวเสริมว่า เมนซีส์มีข้อบกพร่องสำคัญที่ไม่รู้ภาษาจีน จึงละเลยหลักฐานที่เขียนเป็นภาษาจีนซึ่งรอดพ้นจากการถูกทำลาย จริงๆ แล้ว เมนซีส์มิได้เสนออะไรใหม่เลย ข้อเสนอของเขากระโดดข้ามกาลเวลาเป็นช่วงๆ และมีได้ให้ความกระจ่างในเรื่องกรอบเวลาของหลักฐานที่เขานำมากล่าวอ้าง ซึ่งเป็นหลักฐานคนละยุคสมัย อย่างไรก็ตาม ลีวาเรส ก็ชมเชยวิธีการส่งเสริมการขายหนังสือของเมนซีส์ว่าไม่ธรรมดา⁽¹⁸⁾

5. เจฟฟรีย์ เออาเออร์บาด วิจารย์เมนซีส์ในหลายประเด็น เช่น **ประการแรก** เมนซีส์ใช้หลักฐานที่ไม่มีความสำคัญ (circumstantial evidence) และไม่น่าเชื่อถือ และใช้การสมมุติเหตุการณ์โดยปราศจากหลักฐานสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ แต่ใช้เหตุผลเพียงว่าหลักฐานจริงๆ ถูกทำลายไปแล้ว **ประการที่สอง** หลักฐานที่เมนซีส์อ้างถึง มีหลักฐานปฐมภูมิ (primary sources) น้อยมาก แผนที่ของชาวยุโรปที่เมนซีส์อ้างถึง แม้จะเป็นแผนที่ที่สร้างขึ้นก่อนการเดินทางของโคลัมบัส ก็ล้วนเป็นแผนที่ที่สร้างขึ้นหลังการเดินทางของเจิ้งเหอทั้งสิ้น⁽¹⁹⁾ แผนที่โลกปี 1428 ที่เมนซีส์ใช้เป็นหลักฐานสำคัญว่า ระบุพื้นที่ที่เป็น Cape of Good Hope และช่องแคบแมกเจลแลน หลายทศวรรษก่อนที่ชาวยุโรปจะรู้จักดินแดนทั้งสองแห่ง แต่แผนที่ดังกล่าวก็ไม่มีต้นฉบับให้ตรวจสอบ เพียงแต่มีการอ้างถึงในแผนที่ที่สร้างขึ้นในศตวรรษที่ 16 โดยนักประวัติศาสตร์โปรตุเกสซึ่งก็ไม่เคยเดินทางไปดินแดนทั้งสองแห่งและเป็นแผนที่ที่สร้างขึ้นภายหลังเหตุการณ์มาก⁽¹⁸⁾ **ประการที่สาม** การที่เมนซีส์อ้างว่า ข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางเดินเรือและข้อมูลในแผนที่ของจีน ถูกถ่ายทอดผ่านนักเดินทางชาวเวนิส นิคโคโล ดา กองติ ไปยังนักทำแผนที่ชาวยุโรปนั้น เป็นการคาดเดาของเมนซีส์เท่านั้น โดยเมนซีส์คิดเอาเองว่า ดา กองติ คงจะอยู่ที่เมืองคาลคัทโทอินเดียได้ในเวลาเดียวกับที่เจิ้งเหอแวะที่เมืองดังกล่าว โดยที่ไม่สามารถอ้างหลักฐานใดๆ มายืนยันได้ เพียงแต่ว่า ข้อมูลที่ ดา กองติเล่าให้ผู้อื่นบันทึกเกี่ยวกับเมืองคาลคัทคล้ายคลึงกับข้อมูลในบันทึกของหม่าฮวนเท่านั้น **ประการที่สี่** เมนซีส์ผิด

พลาดในเรื่องของระเบียบวิธีวิจัยมากมายหลายจุดเกินกว่าที่จะนับได้ **สาเหตุสำคัญ**เนื่องจากเขา**ไม่มีความรู้เรื่องภาษาจีน** จึงวิเคราะห์ข้อมูลตามอำเภอใจ ตัวอย่างเช่น กรณีที่มีข้อมูลว่า ชุมชนเชื้อสายไวคิงในกรีนแลนด์ เคยถูกโจมตีโดยคนแปลกหน้า ที่ใช้ไฟและดาบเป็นอาวุธ เมนซีส์ก็สรุปง่ายๆ ว่าคนแปลกหน้าที่ว่านี้จะต้องเป็นชาวจีน⁽²⁰⁾ ข้อบกพร่องสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ เมนซีส์ละเลยหลักฐานสำคัญ ที่เขียนขึ้นใกล้เหตุการณ์และใช้หลักฐานที่เป็นทางการ คือ ประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิง และจดหมายเหตุรายวันราชวงศ์หมิง(ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว) สำหรับกรณีแผนที่โบราณที่ปรากฏพื้นที่ที่เป็นอเมริกาปัจจุบัน ซึ่งเมนซีส์อ้างว่าเป็นฝีมือที่นักเดินเรือจีน ทำขึ้นก่อนการเดินทางของโคลัมบัสนั้น หากนักเดินเรือจีนเป็นผู้ค้นพบและทำการสำรวจอเมริกาด้วยตนเอง เหตุใดแผนที่ดังกล่าวจึงมีข้อผิดพลาดมากมาย เมนซีส์ยังอ้างว่า นักเดินเรือจีนเคยสำรวจเกาะเคปเวิร์ด(Cape Verde) และเป็นเจ้าของจารึกบนเกาะดังกล่าว แต่เขาก็ไม่สามารถอธิบายได้ว่า เหตุใดภาษาที่ใช้จารึก จึงเป็นภาษา Maylayan ซึ่งเป็นภาษาถิ่นของอินเดียใต้แทนที่จะเป็นภาษาจีน⁽²¹⁾

6. โรเบิร์ต ฟินเลย์ เป็นอีกผู้หนึ่งที่วิจารณ์ทฤษฎีของเมนซีส์อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม **ประการแรก** ฟินเลย์ ตำหนิเมนซีส์ ว่า ผิดพลาดที่เขาดูหมิ่นหลักการขั้นพื้นฐานของประวัติศาสตร์และหลักการของการใช้เหตุผล (หลักของตรรกะ) ขอบกล่าวสรุปลอยๆ โดยขาดหลักฐานสนับสนุน และมักจะลืมห้างแห่งที่มาของข้อมูลเสมอ **ประการที่สอง** เขาตีความนโยบายของจักรพรรดิหย่งเล่อเกี่ยวกับกองเรือมหาสมบัติผิดพลาด โดยเขาระบุว่า หย่งเล่อมีแผนการณ์ที่ยิ่งใหญ่ (grand plan) ที่จะทำแผนที่โลกและสร้างอาณาจักรมหาอำนาจทางทะเล (maritime empire) ก็ไม่มีการอ้างหลักฐานใดๆ เมนซีส์ยังดูถูกความสามารถของนักเขียนแผนที่ของตะวันตกมากเกินไป เพราะเขาเชื่อว่านักเขียนแผนที่ตะวันตก ไร้ความสามารถและต้องคอยลอกเลียนแผนที่ของจีนสถานเดียว **ประการที่สาม** เมนซีส์เชื่อมั่นว่า ดา กองติ คือ กุญแจสำคัญที่นำแผนที่จีนไปเผยแพร่ให้นักเขียนแผนที่ชาวยุโรป เสมือนหนึ่งว่า ดา กองติเป็นเพียงคนเดียวที่เกี่ยวข้องกับกองเรือมหาสมบัติและเจิ้งเหอ และเป็นเพียง

คนเดียวที่เกี่ยวข้องกับยุโรป ซึ่งเป็นความเข้าใจเสมือนหนึ่งเรื่องนิยาย อันเป็นผลมาจากการตีความข้อมูลอย่างตื้นเขิน ดา กองติ มิได้มีบทบาทใดๆ ในการเชื่อมโยงข้อมูลในแผนที่จีนกับนักทำแผนที่ชาวยุโรปแต่อย่างใดทั้งสิ้น **ประการที่สี่** เมนซีส์เข้าใจเทคโนโลยีการเดินทางเรือของกองเรือมหาสมบัติผิดพลาด ทำให้เขาจินตนาการการเดินทางของกองเรือ ในลักษณะที่ไม่มีกัปตันเรือหรือนักเดินเรือคนใด จะทำได้หรือรอดชีวิตกลับมาได้ กล่าวคือ เขาจินตนาการให้กองเรือจีน เดินทางไปแอฟริกาตะวันตก อเมริกาใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ รวมระยะทางทั้งสิ้นถึง 42,200 ไมล์ แล้วยังต้องเดินทางรอบโลกตามเส้นอาร์คติกอีก 4,000 ไมล์ รวม 46,000 ไมล์ ในการเดินทางครั้งเดียวระหว่างปี 1421-1423 **ประการที่ห้า** การที่เมนซีส์สรุปว่า กองเรือจีนเดินทางสำรวจดินแดนต่างๆ ระหว่างปี 1421-1423 จนกระทั่งเขานำไปตั้งเป็นชื่อหนังสือของเขานั้น แท้ที่จริงการเดินทางดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นแต่**ประการใด** ฟินเลย์ อธิบายว่า ระหว่างเดือนมีนาคม 1421 ถึง ตุลาคม 1423 ซึ่งเมนซีส์เรียกว่า **ช่วงปีที่หายไป** (the missing years) เป็นช่วงเวลาที่กองเรือเดินทางสำรวจดินแดนต่างๆ และเดินทางรอบโลกนั้น ไม่เป็นความจริง แต่เป็นเพราะเมนซีส์ละเลยข้อมูลสำคัญที่ศิกระายละเอียดการเดินทางของกองเรือเกือบทั้งหมด⁽²³⁾ กล่าวคือ หลักฐานเหล่านี้ระบุว่าหย่งเล่อทรงมีบัญชาให้กองเรือ เตรียมการออกเดินทางครั้งที่ 6 เมื่อมีนาคม 1421 ก็จริง แต่**กองเรือมิได้ออกเดินทางตามวันที่มีคำสั่ง** เพราะต้องใช้เวลาเตรียมตัวอยู่นานกว่าจะออกเดินทางได้ เวลาที่ล่วงเลยไปจนถึงปี 1422 กว่ากองเรือจะเดินทางถึงสุมาตราในเดือน กรกฎาคม 1422 และต้องจอดแวะอีกหลายแห่งในอุษาคเนย์ เจิ้งเหอปลีกตัวจากกองเรือที่สุมาตราและเดินทางกลับหนานจิงก่อนในเดือนกันยายน 1422 (อาจจะเนื่องจากกังวลที่หย่งเล่อมีสุขภาพไม่ดีนักและเริ่มประชวรบ่อยๆ) ปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเดินทางไปเยือนดินแดนต่างๆ อีก 36 แห่ง หลักฐานเหล่านี้ยังระบุอีกว่า กองเรือกองสุดท้ายของกองเรือมหาสมบัติครั้งที่ 6 เดินทางกลับถึงจีนเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 1423 รวมระยะการเดินทางไปกลับทั้งสิ้นประมาณ 11,000 ไมล์เท่านั้น โดยใช้เวลาหลังจากจอดแวะที่สุมาตราในเดือน กรกฎาคม 1422 รวมทั้งสิ้นเพียง 1 ปี 3 เดือน⁽²⁴⁾ **เมนซีส์อ้าง**

ลอยๆ ว่า เจิ้งเหอเดินทางกลับหนานจิงในเดือนธันวาคม 1421 ซึ่งผิด (ความจริงกันยายน 1422) และผู้บังคับการเรือของเจิ้งเหอ ลู่วงภารกิจในมหาสมุทรอินเดียในเดือนกรกฎาคม 1421 ซึ่งก็ไม่ถูกต้อง เนื่องจากกว่ากองเรือจะเดินทางจากจีนถึงสุมาตราที่ล่องถึงเดือนกรกฎาคม 1422 แล้ว เมนซีส์ยังคาดเดาต่อไปว่า กองเรือเดินทางอ้อมแหลม Good Hope แล้วขึ้นไปทางเหนือไปหมู่เกาะ Cape Verde แล้วขึ้นบกที่บราซิล แล้วเดินทางต่อไปยัง Cape Horn ในแอตแลนติกใต้⁽²⁵⁾ รวมระยะทางทั้งหมดจากจุดนัดพบที่ Sofala (ฝั่งตรงข้ามเกาะโมซัมบิก) ฝั่งแอฟริกาตะวันออกเป็นระยะทางรวมทั้งสิ้นถึง 17,000 ไมล์ในท้องทะเลที่ลูกเรือจีนไม่คุ้นเคยภายในเวลาเพียง 7 เดือน ซึ่งเป็นสิ่งที่เหลือเชื่อ ในขณะที่เมนซีส์กลับเขียนให้เจิ้งเหอเดินทางจากสุมาตรากลับจีนด้วยระยะทางเพียง 3,500 ไมล์โดยใช้เวลาเท่าๆ กัน ซึ่งเป็นข้อสมมุติฐานที่ขัดแย้งกันอย่างเห็นได้ชัด **ประการที่หก** เมนซีส์พยายามอธิบายว่า การที่บันทึกของหม่าฮวนมิได้กล่าวถึงการค้นพบอเมริกาและดินแดนอื่นๆ เนื่องจากหม่าฮวนแยกตัวจากกองเรือที่เมืองคาลิคัทและมีได้มีส่วนร่วมในการสำรวจ⁽²⁶⁾ โดยที่มิได้อ้างอิงหลักฐานใดๆ สนับสนุนการตีความดังกล่าว เท่ากับว่าเขาคาดเดาเอาเองทั้งสิ้นและแสดงว่าเขาไม่เข้าใจวิธีการบันทึกของหม่าฮวน บันทึกของหม่าฮวนมิใช่บันทึกความทรงจำเกี่ยวกับดินแดนที่เขาเคยเยือน แต่เป็นบันทึกที่เขาศึกษาจากข้อมูลที่มีอยู่เดิมประกอบกับหลักฐานที่รวบรวมได้ใหม่จากการเยือนของกองเรือ ซึ่งหลายๆ พื้นที่หม่าฮวนก็มิได้ไปเยือนแต่ประการใด หม่าฮวนยังใช้หลักฐานประเภทมุขปาฐะ (หลักฐานบอกเล่า) ซึ่งเขาหรือทีมงานได้รับฟังจากชาวพื้นเมืองหรือจากพ่อค้าและชาวจีนโพ้นทะเลตามจุดต่างๆ บันทึกของหม่าฮวน เป็นข้อมูลเชิงสำรวจชาติพันธุ์วรรณาและเชิงภูมิศาสตร์ต้นแบบ (proto ethnographic report) ที่มีการทบทวนแก้ไขหลายครั้ง ก่อนการตีพิมพ์ใน 30 ปีต่อมาหลังการเดินทางของกองเรือครั้งสุดท้าย หากกองเรือจีน ได้ค้นพบและสำรวจอเมริกาและดินแดนต่าง ๆ คงไม่รอดพ้นจากการบันทึกของหม่าฮวนไปได้ เนื่องจากเขาเป็นผู้ที่สนใจในรายละเอียดของทุกๆ เรื่องและเป็นผู้ที่คลั่งไคล้ (aficionado) ความแปลกใหม่ของข้อมูล **ประการที่เจ็ด** เมนซีส์คาดเดาอีกว่า เรือของเจิ้งเหอมีความเร็วเฉลี่ย 4.8 น็อตต่อ

ชั่วโมง (ประมาณ 132 ไมล์ต่อวัน)⁽²⁷⁾ โดยเขาใช้วิธีการนำความเร็วของเรือในการเดินทางทั้ง 7 ครั้ง มาคำนวณเฉลี่ย ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสงสัยและไม่ถูกต้องเนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่า การเดินทางของกองเรือใน 6 ครั้งแรก ไม่มีหลักฐานใดๆ ระบุถึงความเร็วของเรือ มีแต่หลักฐานเกี่ยวกับกองเรือครั้งที่ 7(1431-1433) เท่านั้น ที่มีการจดบันทึกหลักฐานเส้นทางแต่ละจุดอย่างละเอียด นอกจากนั้นระยะเวลาการเดินทางของกองเรือขบวนที่ 7 ในแต่ละวันก็แตกต่างกันระหว่าง 106 ไมล์ต่อวัน (3.8 นีอตต่อช.ม.) ถึงต่ำสุดเพียง 37.5 ไมล์ต่อวัน (1.4 นีอต) หากนำมาเฉลี่ยจะได้เพียง 69 ไมล์ต่อวันหรือ 2.5 นีอตต่อ ช.มเท่านั้น⁽²⁸⁾

พินเลย์สรุปว่า เมนซีส์ ไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อสันนิษฐานกับข้อเท็จจริง (premise vs proof) การคาดเดากับข้อเท็จจริงที่พิสูจน์แล้ว (conjecture vs confirmation) พินเลย์จึงฟันธงว่า หนังสือของเมนซีส์ ให้ข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ ไม่อาจยอมรับได้ ระเบียบวิธีวิจัยหย่อนยานน่าขบขัน ยืมความคิดผู้อื่นโดยไม่ยอมอ้างอิง การอ้างอิงหลายๆ ส่วนก็อ้างอิงอย่างสะเพร่าไม่ถูกต้อง การนำเสนอก็ขัดแย้งกันเองอย่างไม่สมเหตุผล

เชิงอรชร 6

1. นำลึงเกตว่าการแสดงปาฐกถาของ แกวิน เมนซีส์ มีไว้ในฐานวิทยากรรับเชิญของสมาคมแต่อย่างใด แต่เป็นการเช่าสถานที่ในราคา 1,200 ปอนด์ และผู้ฟังเป็นผู้ที่เมนซีส์เลือกเชิญเป็นการเฉพาะ ดู Danford, Natalie. *The Chinese discovered America, Or did they ?* (retrieved from The New Blackberry 7520tm from Nextel (Jan. 7, 2003). และ Lee, Siu-leung. อ้างแล้ว.
2. เมนซีส์ อธิบายว่า กองเรือหน่วยที่ 1 อ้อมแหลมกู๊ดโฮป ซ้ำมไปมหาสมุทรแอตแลนติก ไปอเมริกาใต้ และ แอนตาร์กติกา กองเรือหน่วยที่ 2 สำรวจมหาสมุทรแปซิฟิก ฝั่งตะวันตก ฝั่งเหนือ และตอนกลางของอเมริกาเหนือ กองเรือหน่วยที่ 3 สำรวจตอนเหนือของมหาสมุทรแอตแลนติก จากทะเลแคริบเบียนไปจนถึงรัฐโรตส์ไอร์แลนด์ กองเรือหน่วยที่ 4 สำรวจดินแดนรอบๆ มหาสมุทรอินเดีย
3. Menzies, Gavin. *1421: The Year China Discovered the World*. Bantom Press. 2002. น. 429-462.
4. Finley, Robert. How Not to (Re) Write World History: Gavin Menzies & the Chinese Discovery of America. *Journal of World History*, vol. 15 no.2. June 2004. (retrieved from <http://www.historycooperative.org/journals/jwh/15.2/finley.html>)
5. Finley, Robert. อ้างแล้ว.
6. Menzies, Gavin. อ้างแล้ว. น. 85. เมนซีส์อ้างว่าแผนที่ของ Fra Mauro ซึ่งใช้ข้อมูลของแผนที่จีน แสดงให้เห็นแผ่นดินของอเมริกาชัดเจน เมนซีส์อ้างในหนังสือของเขาว่า แผนที่ที่ชาวยุโรปทำขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากแผนที่จีนผ่าน นิคโคโล ตา กอนติ ประกอบด้วย The Martellus Map (1489), The Pizzigano Chart, The Cantino World Map (1502), The Waldseemuller Map (1507) เป็นต้น
7. ดู Niccolo Da Conti (retrieved from Niccolo Da Conti, Da Wikipedia, l'enciclopedia libera)
8. Menzies, Gavin. อ้างแล้ว. น. 85.
9. ดู Danford, Natalie. อ้างแล้ว.
10. Barnes, Dan. Did Chinese Mariners Land on Australian Shores Before Europeans (retrieved from <http://www.newdawnmagazine.com>). น. 4.
11. ดู Danford, Natalie. อ้างแล้ว.
12. Mellefont, Jeffrey. Magazine Signals อ้างใน The Lost Worlds (retrieved from <http://www.danbymes.com.au/lostworlds/timeline/twstory9.htm>)....
13. ดู Danford, Natalie. อ้างแล้ว. น. 2.
14. ในปี 1421 ลูกเรือจีนยังขาดประสบการณ์เกี่ยวกับลมและกระแสน้ำในซีกโลกใต้ซึ่งไหลทวนเข็มนาฬิกา ตรงกันข้ามกับซีกโลกเหนือที่ไหลตามเข็มนาฬิกา ประสบการณ์ลูกเรือจีนในซีกโลกใต้มีเพียงการเดินทางเรือเลียบชายฝั่งอินโดนีเซียและเลียบชายฝั่งแอฟริกาเหนือ ดู Main Page: The Limits of Traditional Navigation. Why Chinese Could Not Have Sailed Around the World in 1421.....
15. Danford, Natalie. อ้างแล้ว. น. 2

16. ประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิง (Ming Shi 明史) เป็นหนึ่งในหลักฐานประวัติศาสตร์มาตรฐานของจีน ครอบคลุมประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิงระหว่าง 1360's ถึง 1640's แม้จะพิมพ์ในปี 1730's แต่ก็ใช้หลักฐานราชการและหลักฐานเก่าร่วมสมัย ดู Wade, Geoff. *The Ming Shi Account of Champa*. อ่างแล้ว.
17. จดหมายเหตุรายวันของราชวงศ์หมิง (Ming Shi lu 明实录) เป็นหลักฐานร่วมสมัยที่สรุปกรณีกิจของจักรพรรดิหมิงแต่ละพระองค์อย่างย่อๆ แต่ละฉบับเขียนขึ้นทันทีหลังการสวรรคตของจักรพรรดิแต่ละพระองค์ วิธีการบันทึกของจดหมายเหตุรายวัน ดู Wolfgang, Franke. *An Introduction to Sources of Ming History*. Kuala Lumpur. U. of Malaya Press, 1968. น. 8-23.
18. Levathes, Louise. อ่างแล้ว
19. ดูเชิงอรรถที่ 6.
20. Menzies, Gavin. อ่างแล้ว. ย. 307. และ Auerbach, Jeffrey. *Compass Journal Editorial: 1421: The Year the Chinese Made the World One*.
21. Auerbach, Jeffrey. อ่างแล้ว.
22. Finlay, Robert. อ่างแล้ว.
23. หลักฐานจีนที่ศึกษาการเดินทางของเจิ้งเหออย่างละเอียดเช่น Zheng Hesheng and Zheng Yijun, eds., *Zheng He xia xiyang yongzi liao huibian* (Collected Sources on Zheng He voyages), 2 vols (Jinan, 1980-1983) เป็นงานชิ้นสำคัญที่ใช้ข้อมูลจากหนังสือหลักฐานสำคัญอีกชิ้นหนึ่งจัดพิมพ์โดย Research Association of Chinese Navigational History, eds., *Zhenghe xia xiyang lunwenji* (Essays on Zheng He's voyages) (Beijing, 1985) ดู Finlay, Robert. อ่างแล้ว. น. 3.
24. สำหรับ วันเดือนปีของการเดินทางแต่ละที่ ดู Duyvendak, J.J.L. "The true dates of the Chinese maritime expeditions in the early fifteenth century," *T'oung Pao* 34 (1938). น. 341-412. อันที่จริง เมนซีส์ก็ใช้ข้อมูลของ Duyvendak ดังจะเห็นได้จากการที่เมนซีส์อ้างถึงข้อมูลของ Duyvendak . ในหนังสือของเขาหน้า 82 แต่เขาละเลยที่จะใช้ข้อมูลเกี่ยวกับวันเดือนปีของการเดินทางโดยเจตนาเพราะขัดกับข้อสมมุติฐานของเขา ดู Finlay, Robert. น. 3.
25. Menzies, Gavin. อ่างแล้ว. น. 83, 99-100, 113-113. ดู Finlay, Robert. อ่างแล้ว.
26. Menzies, Gavin. อ่างแล้ว. น. 87
27. Menzies, Gavin. อ่างแล้ว. น. 100.
28. เกี่ยวกับการวัดระยะการเดินทางของกองเรือมหาสมบัติ ดู Zhou, Juseng. *Zheng He hanglu gao* (The routes of Zheng He's voyages) (Taipei, 1959). น. 97-100. และ ดู Finlay, Robert. อ่างแล้ว.

7. ซ้ำปองกแห่งอุซาคเนย์

หลังการสิ้นชีวิตของเจิ้งเหอและการยกเลิกกองเรือมหาสมบัติ ชื่อเสียงของเจิ้งเหอในประเทศจีนถูกลืมไปเป็นเวลาหลายศตวรรษ ผลงานอันยิ่งใหญ่ของเขามิได้รับการเขียนถึงอย่างสมเกียรตินักในเอกสารทางราชการในสมัยราชวงศ์หมิง ไม่ว่าจะ**ประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิง (หมิงสื่อ)** หรือ **จดหมายเหตุรายวันของราชวงศ์หมิง (หมิงสื่อลู่)** จนกระทั่งถึงยุคสมัยของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงได้มีการรื้อฟื้นวีรกรรมของเขาและยกย่องเสมือนเป็นวีรบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ เพื่อใช้เป็นแรงบันดาลใจของเยาวชนจีนรุ่นใหม่ ในปี 1983 ซึ่งเป็นการฉลองครบรอบ 580 ปีของการเดินทางท่องสมุทรครั้งแรกของเจิ้งเหอในปี 1403 (ร่วมเดินทางไปมะละกากับซันที่หยิ่นซิง) รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้บูรณะสุสานเจิ้งเหอที่อยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรมที่คุนหยาง มณฑลหยุนหนานเสียใหม่ โดยให้สร้างขึ้นใหม่อย่างสมเกียรติและถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม (ดูรายละเอียดในบทที่ 1) ในปี 2005 ซึ่งครบรอบ 600 ปีการเดินทางท่องสมุทรครั้งแรกของกองเรือมหาสมบัติ ก็มีการจัดสัมมนาและนิทรรศการผลงานของเจิ้งเหอทั่วประเทศ รัฐบาลยังมีแผนการที่จะต่อเรือในรูปแบบของเรือมหาสมบัติขึ้นใหม่และจะทดลองแล่นสำรวจตามเส้นทางโบราณของเจิ้งเหออีกด้วย โดยได้ตั้งนายพลเรือนอกราชการชื่อ เจิ้งหมิง (Zheng Ming) เป็นผู้รับผิดชอบการต่อเรือดังกล่าว⁽¹⁾

ผู้นำคนสำคัญของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนในอดีต เช่น โจวเอินไหล เต็งเสี่ยวผิง ต่างยกย่องสถิติวีรกรรมของเจิ้งเหอ ที่ฟันฝ่าอุปสรรคนานัปการ และภยันตรายทุกอย่างเพื่อประเทศชาติ นักวิชาการและนักวิจัยของจีนยุคใหม่ ได้กล่าวยกย่องเจิ้งเหอในผลงานของตนว่า นับตั้งแต่ยุคของเจิ้งเหอ ถึงยุคใหม่ของการสร้างสรรค์สังคมนิยม ความสำเร็จของเจิ้งเหอในการเดินทางสำรวจมหาสมุทรตะวันตก เป็นข้อมูลสำคัญที่เอื้อมยอดในการปลูกฝังความรักชาติผ่านการศึกษาสำหรับประเทศจีน⁽²⁾ เจิ้งเหอ ยังได้รับการยกย่องเป็น **นักเดินเรือที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์**⁽³⁾ สวีจู่หยวน (Xu Zuyuan) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคมของสาธารณรัฐ

ประชาชนจีนกล่าวเมื่อ กรกฎาคม 2004 ว่า (การเดินทางของเจิ้งเหอ) เป็นกิจกรรมการทูตแบบฉันทมิตร ตลอดการเดินทางท่องเที่ยวสมุทรทั้ง 7 ครั้งสู่มหาสมุทรตะวันตก (ความจริงเจิ้งเหอร่วมเดินทาง 6 ครั้ง) เจิ้ง (เหอ) มิได้ยึดครองแผ่นดินใด ๆ มิได้ตั้งป้อมปราการหรือยึดทรัพย์สินของประเทศใด ๆ ในด้านการพาณิชย์และการค้า เขาเป็นผู้ให้มากกว่าเป็นผู้รับ ดังนั้น (เขา) จึงได้รับการยอมรับและการยกย่องจากประชาชนของประเทศต่างๆ ที่เขาเดินทางผ่าน⁽⁴⁾

แม้ว่าในระยะแรก เจิ้งเหอจะมีได้รับการยกย่องเท่าที่ควรในประเทศจีน แต่ในดินแดนต่างๆ ที่เจิ้งเหอและกองเรือแวะเยือนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุษาคเนย์ เขาอยู่ในความทรงจำและได้รับการยกย่องเยี่ยงวีรบุรุษและเคารพนับถือเสมือนหนึ่งเทพเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเล เจิ้งเหอหรือชำปอกง กลายเป็นตำนานที่เล่าขานสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนในทุกประเทศของอุษาคเนย์⁽⁵⁾ ชาวจีนตามชายฝั่งทะเลของจีน เช่น ผู้เจียน (ฮกเกี้ยน) กว่างตง (กวางตุ้ง) ฯลฯ ก็ยกย่องเจิ้งเหอเสมือนเทพเจ้าเช่นกัน โดยยกย่องให้เป็นเทพที่มีความสำคัญหนึ่งในสามของเทพที่ได้รับการยกย่องสูงสุด (เทพอีกสององค์ คือ เทพหยินเจียว Yin Jiao 殷交) หรือ ไท่สู้ย (Tai Sui 太岁) ซึ่งเป็นนายพลวีรบุรุษในประวัติศาสตร์สมัยราชวงศ์โจวเป็นเทพที่มีใบหน้าสี่เหลี่ยม และ เทพฝ่าจู้กง (Fa Zhu Kong 法主公) เทพที่มีใบหน้าสีดำ มีมนต์วิเศษ หลังทางการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ

เจิ้งเหอในฐานะเทพเป็นที่รู้จักในชื่อต่างๆ กัน แต่ชื่อที่รู้จักดีที่สุดคือ **ชำปอกง** (Sam Po Kong) ซึ่งแต่ละท้องถิ่นอาจออกเสียงเพี้ยนไปได้หลายรูปแบบ เช่น ซานปอกง (San Po Kung) ซานเป่ากง (San Pao Kung) ชำปอกง (Sam Po Kong) ซานเป่าต้าเหยิน 三宝大人 (San Bao Daren) ส่วนนามเต็มๆ คือ ซานเป่าไท่เจียน (San Bao Taijian 三宝太监) (The Three Jewelled Eunuch)⁽⁶⁾

เจิ้งเหอจะได้รับการยกย่องเป็นเทพเมื่อใด ไม่ทราบแน่ชัด แต่เขาได้รับการเคารพยกย่องอย่างกว้างขวางทั้งในเรื่องของการประกอบอาชีพประจำวัน และในการเดินทาง มีการก่อสร้างปูชนียสถานและสถานที่สำคัญ เพื่อเชิดชู

เกียรติและรำลึกถึงเจ้จ๋เหอในฐานะเทพเจ้า**ข้าปอกง**มากมาย โดยเฉพาะมณฑลชายฝั่งทะเลของจีนและอุซาคเนย์⁽⁷⁾ อุซาคเนย์ไม่เพียงแต่เป็นเป้าหมายหลักที่กองเรือมหาสมบัติ 3 ครั้งแรกจอดแวะเท่านั้น กองเรือขบวนอื่นก็จำเป็นต้องจอดแวะด้วย และทุกครั้งกองเรือจะใช้เวลาในอุซาคเนย์มากที่สุด เพราะไม่เพียงแต่จอดรอลมมรสุมและทำการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าเท่านั้น ยังใช้เวลาในการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในของแต่ละดินแดนและแก้ปัญหาในระดับภูมิภาค เช่น กรณีปัญหาทะเลาะและปัญหาโจรสลัด เป็นต้น กล่าวได้ว่า ในสมัยราชวงศ์หมิง อุซาคเนย์ เปรียบเสมือนเป็นเขตอิทธิพลของจีน (sphere of influence) ดังนั้นจึงไม่แปลกที่ชาวอุซาคเนย์จะรู้สึกผูกพันกับเจ้จ๋เหอและกองเรือมหาสมบัติมากที่สุด การสร้างศาลเจ้า ปูชนียสถานและอนุสาวรีย์ ตลอดจนมุขปาฐะหรือตำนาน เพื่อรำลึกถึงและอุทิศแก่เจ้จ๋เหอและทีมงาน จึงพบอยู่ในอุซาคเนย์มากที่สุด

ข้าปอกงในมาเลเซีย

ซานเป่าหรือข้าปอกง เป็นที่ยกย่องมากที่สุดในมะละกา เนื่องจากเจ้จ๋เหอหรือซันที่ซานเป่า มีคุณูปการต่อความเจริญก้าวหน้าของมะละกาตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง มะละกาก็กลายเป็นเมืองท่าที่มีความสำคัญสูงสุดในอุซาคเนย์ในศตวรรษที่ 15 และ 16 ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากการสนับสนุนของเจ้จ๋เหอและจากจีน จนถึงกับมีคำกล่าวว่า **ใครที่เป็นผู้ครอบครองมะละกาก็เท่ากับเอามือค้ำคอเวนิส** (He who is lord of Malacca has his hand on the throat of Venice)⁽⁸⁾

ในช่วงเวลาที่เจ้จ๋เหอมาแวะมะละกานั้น มีชุมชนชาวจีนอยู่แล้วในบริเวณที่ปัจจุบันเรียกว่า Bukit Cina (Chinese Hill) ชาวจีนในมะละกาเล่าต่อกันมาว่า เจ้จ๋เหอได้มาแวะเยือนชุมชนแห่งนี้⁽⁹⁾ จึงเรียกชื่อเนินเขาแห่งนี้อีกชื่อหนึ่งว่า **เนินเขาข้าปอก** (Sam Po Hill 三宝山) เพื่อเป็นเกียรติแก่ซันที่ซานเป่า ณ บริเวณเดียวกันนี้ ยังมีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์เรียกว่า **บ่อน้ำข้าปอก** (Sam Po Well 三宝井) หรือ**บ่อน้ำยังหลิปอ** (Hang Li Po 汉丽宝) ซึ่งตำนานเล่าว่าเป็นเจ้าหญิงจีนชื่อ **ยังหลิวหรือฮันลี่** (Hang Liu, Han Li 汉丽)⁽¹⁰⁾

ที่จักรพรรดิฉินพระราชทานให้เป็นมเหสีของสุลต่าน **มันซูร์ ชาห์** (Mansur Shah) แห่งมะละกาซึ่งครองราชย์ระหว่าง ค.ศ. 1446-1459 ซึ่งน่าจะเป็นผลสืบเนื่องจากนโยบายและผลงานที่เจิ้งเหอสร้างไว้ในการเยือนมะละกาก่อนหน้านี้ นั้น ใกล้เคียง บ่อน้ำก็มี **ศาลเจ้าชำปอง** (Sam Po Kung⁽¹¹⁾ 三宝庙) บริเวณภูเก็ต **ไซน่า** ยังมีสุสานเก่าแก่ที่สุดและใหญ่ที่สุดในมาเลเซียเนื้อที่ทั้งหมดถึง 60 เฮกแตร์ (ประมาณ 300 ไร่) เป็นสุสานของชาวจีนหลายชั่วอายุคนกว่า 12,000 ราย⁽¹²⁾ ในมะละกา ยังมีตำนานเรื่อง **ปลาชำปอ** ซึ่งเป็นปลาที่มีรอยนิ้วมือของเจิ้งเหอข้างตัวปลา ตำนานเล่าว่า เรือเจิ้งเหอ ชนหินโสโครกแต่เรือกลับไม่จมสามารถเข้าถึงฝั่งได้ เจิ้งเหอตรวจพบว่า เพราะมีปลาว่ายน้ำเข้าไปอุดที่รูรั่ว เจิ้งเหอจึงใช้มือจับปลา เกิดเป็นรอยนิ้วมือที่ตัวปลา จึงเรียกกันว่าปลาชำปอ (Sam Po Yu 三宝鱼) ปลาชนิดนี้พบทั่วไปในช่องแคบมะละกาและทะเลจีนใต้ ในรัฐตรังกานู มี **แม่น้ำชำปอ** (แม่น้ำ Jeram) มีศาลเจ้าชำปองที่หมู่บ้าน Jeram ซึ่งเชื่อกันว่าเจิ้งเหอแวะมาเยือนในปี 1414⁽¹³⁾ ในรัฐอื่น ๆ ของมาเลเซีย ก็มีศาลเจ้าชำปอและเรื่องเล่าเกี่ยวกับเจิ้งเหออยู่ทั่วไป

ชำปองในสิงคโปร์

บริเวณที่เป็นสิงคโปร์ปัจจุบัน เดิมเรียกว่า ตูมาเซค (Tumasek) ปรากฏในแผนที่การเดินทางของเจิ้งเหอว่า กองเรือมหาสมบัติเดินทางผ่านบริเวณที่เป็นเกาะเล็กๆ ทางตะวันออกของสิงคโปร์ (Pedra Branca) และบริเวณที่เรียกว่า **หลงหย่าเหมิน** หรือ **โขดผาฟันมังกร** (Long Ya Men 龙牙门) ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นโขดผานำทางกองเรือผ่านช่องแคบสิงคโปร์ ปัจจุบันคือบริเวณที่เรียกว่า Keppel Harbour ซึ่งในช่วงที่อังกฤษปกครองสิงคโปร์ ได้ระเบิดโขดผาทิ้งเพื่อขยายร่องน้ำ ชาวจีนโพ้นทะเลในสิงคโปร์ มีความผูกพันกับเจิ้งเหอมาก เพราะประชากรในยุคเริ่มแรกล้วนเป็นชาวจีนอพยพและสืบทอดเชื้อสายมาหลายชั่วอายุคน การแวะเยือนของเจิ้งเหอเปรียบเสมือนการได้รับความคุ้มครองจาก มาตุภูมิและส่งเสริมสถานภาพของพวกตนให้สูงส่งขึ้น ต่างสำนึกในบุญคุณของเจิ้งเหอ จึงมีศาลเจ้าชำปองและรูปปั้นเจิ้งเหออยู่ภายในศาลเจ้าเหล่านั้นด้วย มีการตั้งสมาคมมิตรของเจิ้งเหอ (The Friends of Zheng He) มีการ

เตรียมสร้างเรือมหาสมบัติตามแบบเรือของเจ้เหง⁽¹⁴⁾ ในปี 2548 นี้ สิงคโปร์ ได้จัดสัมมนาและนิทรรศการรำลึกถึงและเป็นเกียรติแก่เจ้เหงในวาระครบรอบ 600 ปีของการเดินทางเช่นเดียวกัน

ข้าปอกงในอินโดนีเซีย

เจ้เหงได้รับการยกย่องและรำลึกถึงอย่างสูงในอินโดนีเซียเช่นกัน เจ้เหงเดินทางมาเยือน ชาว สุมาตรา บาห์ลี ฯลฯ ของอินโดนีเซียเกือบทุกครั้ง เนื่องจากเป็นทางผ่านและมีชุมชนชาวจีนและมุสลิมโดยเฉพาะริมฝั่งทะเล และเมืองท่าต่างๆ การแวะเยือนของกองเรือมหาสมบัติ มีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวของอิสลามและชุมชนชาวจีนในชวาและสุมาตรา เจ้เหงจึงได้รับการยกย่องเสมือนเทพเจ้าเช่นเดียวกับที่อื่นๆ โดยมีศาลเจ้าที่สร้างขึ้นเพื่อระลึกถึงเขาทั่วไปในอินโดนีเซีย และมีมุขปาฐะหรือเรื่องเล่าพื้นบ้านและเรียกชื่อเจ้เหง หรือ **ข้าปอก** อย่างหลากหลาย เช่น Sam Pa Lung ในกาลิมันตัน ตะวันตก ในภาคเหนือของบาห์ลิมีตำนานเกี่ยวกับ Ki Mpu Awang (เทพเจ้านายพลเรือ) (เจ้เหง) ในมาตุรั่า ก็มีตำนาน Dempo Abang (alias Sampo (San Bao) Tua Lang) ซึ่งก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับนายพลเรือเช่นเดียวกัน ในชวากลาง มี lakon (ละครอน) เกี่ยวกับเจ้าชายชวา ที่ต้องแข่งขันกับผู้บัญชาการกองเรือ ชื่อ (Dampu Awang)(alias Sampukong)⁽¹⁵⁾ ในสุมาตราก็เต็มไปด้วยมุขปาฐะเกี่ยวกับ Dampu Awang, Sampo Kung, Sampo Tua Lang, Dang Puhawang (Dampu Awang)⁽¹⁶⁾ ซึ่งก็ล้วนเป็นชื่อที่หมายถึงเจ้เหง เนื้อเรื่องก็คล้ายๆ กัน คือ เป็นเรื่องของผู้บัญชาการของเรือและกองเรือล้ามหึมา บรรทุกสินค้ามีค่าต่างๆ ในเขมารังก็มีเรื่องเล่าว่า เรือลำหนึ่งของ Sam Po อับปางที่นอกเมือง Japara ทางเหนือของเขมารัง หวางจิงหง (Wang Jing Hong) ผู้ช่วยคนสำคัญของ Sam Po ล้มป่วยลง หลังจากหายดีแล้ว ก็ขออนุญาตตั้งรกรากอยู่ที่นั่นพร้อมด้วยผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนหนึ่ง ซึ่งคงจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนชาวจีนในเขมารังไม่น้อย⁽¹⁷⁾ ในเขมารังจึงมีศาลเจ้าข้าปอกงรำลึกถึงบุญคุณของเจ้เหง ถ้าที่หวางจิงหงรักษาตัวในเขมารังก็เรียกกันว่า **ถ้าซานเป่า** ชาวจีนในเมืองเขมารังเรียกเมืองเขมารังว่า

ซานเป่าหลง (San Bao Long) ในศาลเจ้าขำป๋องกงที่เซมารัง มีรูปแกะสลักของเจิ้งเหอและทหารคนสนิท 4 คน เป็นที่เคารพนับถือของชาวอินโดนีเซียทุกศาสนา

ขำป๋องกงในสยาม

ในปี 1410 เจิ้งเหอและกองเรือมหาสมบัติในการเดินทางท่องสมุทรครั้งที่ 3 ได้มาแวะสยาม (อยุธยา) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะไถ่กลับเชื้อขั้วพิพาทระหว่างสยามกับมะละกา ล่ามหม่าฮวนซึ่งเดินทางมาด้วย ได้บันทึกความช่างสังเกตของเขาเกี่ยวกับสยามไว้หลายเรื่อง โดยเฉพาะบทบาทของสตรีสยามในขณะนั้นว่า มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจมาก การประกอบอาชีพส่วนใหญ่อยู่ในกำมือของสตรี⁽¹⁸⁾ ซึ่งมีความขยันขันแข็งและรับผิดชอบมากกว่าชายสยาม เขายังแสดงความแปลกใจที่สตรีสยามมีไม่ตรีต่อชาวจีน วัฒนธรรมเป็นพิเศษ รายละเอียดบางเรื่องเกี่ยวกับสยามยังเป็นที่ถกเถียงกันว่าหม่าฮวนหมายถึงสถานที่ใด เช่น ตอนหนึ่งเขาบันทึกไว้ว่า ประมาณ 200 ลี้ (40 ไมล์) ทางตะวันตกเฉียงเหนือ มีบริเวณทำการค้าชื่อ Shang Shui (上水)⁽¹⁹⁾ อยู่ระหว่างทางไป Yun-hou-men⁽²⁰⁾ ณ ที่นี้มีชาวต่างชาติอาศัยอยู่ 500 ถึง 600 ครอบครัว ชายสินค้านานาชาติ รวมทั้งอัญมณี Hung-ma-sze-ken-ti อัญมณีนี้คุณภาพไม่ดีนัก สีสดใสคล้ายผลทับทิม⁽²¹⁾ หลักฐานจีนสมัยปลายศตวรรษที่ 16 ให้ข้อมูลว่า ที่ด่านตรวจภาษีด่านที่สอง (ในแม่น้ำเจ้าพระยา) ก่อนที่จะถึงเมืองหลวง (กรุงศรีอยุธยา) มีศาลเจ้าบูชาเจิ้งเหอ และยังคงกล่าวว่า เจิ้งเหอได้สร้างวัดไว้ในเมืองหลวงของสยามด้วย เป็นวัดที่ใหญ่โต สวยงามมาก มีพระพุทธรูปสูงเท่าหลังคาบ้าน ชาวสยามยังได้นำชื่อ ขำป๋อ หรือ ซานเป่า ของเจิ้งเหอ มาตั้งชื่อปากอ่าวสยามช่วงที่เป็นปากแม่น้ำว่า อ่าวขำป๋อง⁽²²⁾

การที่ชื่อ ขำป๋อ หรือ ซานเป่า ของเจิ้งเหอ มีความหมายว่า แก้วสามดวง ทำให้ชาวสยามและชาวจีนในสยามซึ่งเป็นพุทธศาสนิกชน นำชื่อ ขำป๋อ ไปสับสนปนเป๋กับ "พระรัตนตรัย" ดังนั้น เมื่อมีการสร้างวัดพนัญเชิง (ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นจุดที่เจิ้งเหอมาจอดแวะ) และพระพุทธรูปองค์ใหญ่ (หลวงพ่อดโต) ซึ่งเป็น

พระประธาน ในบริเวณชุมชนชาวจีนเก่าแก่อายุชยา ชาวจีนจึงกราบไหว้พระพุทธรูปองค์นี้และเป็นที่รู้จักกันว่า **พระชำปอก** ซึ่งไม่เพียงแต่ชาวจีนในสยามเท่านั้นที่ศรัทธาแต่รวมถึงชาวจีนทั่วอุษาคเนย์ด้วย โดยเฉพาะในเรื่องพระเมตตามหานิยมและความโชคดีในทุกเรื่องโดยเฉพาะเรื่องการค้าขาย ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ จึงทรงพระราชทานนามหลวงพ่อดิที่วัดพนัญเชิงว่า **พระพุทธไตรรัตนนายก** ตามอย่างนามหลวงพ่อดิที่วัดกัลยาณมิตร ฝั่งธนบุรี ซึ่งชาวจีนที่ธนบุรีมีส่วนช่วยกันสร้างไว้และเรียกว่า พระชำปอก และพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานนามว่า **พระพุทธไตรรัตนนายก** นอกจากนี้ยังมีหลวงพ่อดิที่เป็นที่เคารพนับถือของชาวจีนในวัดต่างๆ ทั่วประเทศ เช่น หลวงพ่อดิที่วัดอุภัยชาติการาม จังหวัดฉะเชิงเทรา วัดบ้านนาเหนือ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และที่วัดหัวกระบือ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เป็นต้น สำหรับศาลเจ้าชำปอก ก็มีอยู่ทั่วประเทศในพื้นที่ที่มีชาวจีนหนาแน่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณชายฝั่งทะเลภาคใต้และภาคตะวันออกของประเทศไทย

เรื่องราวของเจิ้งเหอกับสยาม ยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีกสองกรณี กรณีแรกก็คือ การที่หลักฐานจีนสมัยราชวงศ์ชิงหรือแมนจู บันทึกพระนามของพระมหากษัตริย์สยามสมัยกรุงธนบุรีและสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งส่งราชทูตมาเจริญไมตรีกับจีน ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี (ตากสิน)	หลักฐานจีนบันทึกว่า
เจิ้งซิน (Zheng Xin 郑信) หรือ เจิ้งเจา (Zheng Zhao 郑昭)	
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก	หลักฐานจีนบันทึกว่า
เจิ้งฮว่า (Zheng Hua 郑华)	
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย	หลักฐานจีนบันทึกว่า
เจิ้งโฟ (Zheng Fo 郑佛)	
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ	หลักฐานจีนบันทึกว่า
เจิ้งฝู (Zheng Fu 郑福)	
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ	หลักฐานจีนบันทึกว่า
เจิ้งหมิง (Zheng Ming 郑明)	

จะเห็นว่าทุกพระองค์ หลักฐานจีนรับรู้พระนามด้วยพระนามสกุลว่า เจิ้ง ทั้งสิ้น เหตุผลประการหนึ่งที่พอจะอธิบายได้ก็คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ทรงมีความเกี่ยวข้องและเป็นเครือญาติกับชาวจีนแต่จิวในสกุล "แต้" หรือ "เจิ้ง" (ในภาษาจีนกลาง) แต่ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับเจิ้งเหอ เพราะเจิ้งเหอเอง ก็ได้รับพระราชทานนามสกุลจากจักรพรรดิหย่งเล่อ อย่างไรก็ตาม ชาวจีนในสยาม ก็ให้การยอมรับเจิ้งเหอว่า มีนามสกุลหรือแซ่ **แต้** จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่ควรมีการศึกษาต่อไปรวมถึงประเด็นที่ว่า เหตุใดหลักฐานจีนจึงเหมารวมพระนามของพระมหากษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์อีกสี่พระองค์ ด้วยนามสกุลเจิ้งไปด้วย⁽²³⁾

กรณีที่สอง เกี่ยวกับข้อมูลที่นักมานุษยวิทยา สังคมวิทยาชาวมาเลเซีย ชื่อ Rosey Ma ยืนยันว่าพบทายาทรุ่นที่ 19 ของเจิ้งเหอ (ซึ่งก็เป็นทายาทรุ่นที่ 19 เช่นเดียวกับที่มีผู้พบทายาทเจิ้งเหอที่หนานจิง) ที่เมืองเชียงใหม่ ประเทศไทย ชื่อ Zheng Zhonglin :ซึ่งสืบเชื้อสายจากทางด้านพี่ชายแท้ๆ ของเจิ้งเหอ โดยบรรพบุรุษอพยพจากหนานมาตั้งรกรากที่เชียงใหม่ในช่วงทศวรรษของปี ค.ศ. 1890 หากเป็นความจริง ก็ควรได้รับการศึกษาเพื่อยืนยันข้อเท็จจริงต่อไป⁽²⁴⁾

เชิงอรถ 7

1. Luard, Tim. China hails legacy of Great adventurer. (BBC News 30 May 2005) (BBC Homepage)
2. Huang Huishen & Xue Jindu " Eighty Years of Researching Zheng He", as cited in Wade, Geoff. The Zheng He Voyages. อ้างแล้ว. น. 1.
3. Tan Ta Sen. Asian Culture. No. 27 June 2003, as cited in Wade, Geoff., อ้างแล้ว. น. 2.
4. "Oceanic Odyssey remains a treasure". China Daily (Aug. 7th 2004) quoted in Wade, Geoff. อ้างแล้ว. น. 1.
5. ปัจจุบันมีรูปเหมือนของเจิ้งเหอ หรือ ซำปอกง หรือ ซานเป่ากง ประดิษฐานในศาลเจ้าทั่วโลกอยู่ 6 แห่ง และมีการนำชื่อ ซานเป่า ไปตั้งชื่อเพื่อความเป็นสิริมงคล เช่น นาย ซานเป่า ท่าเรือซานเป่า บริษัทซานเป่า เจดีย์ซานเป่า เมืองซานเป่า เรือซานเป่า ภัตตาคารซานเป่า ฯลฯ ศาสตราจารย์ Rex Warner พยายามค้นหาญาติเจิ้งเหอที่ยังหลงเหลืออยู่ พบทายาทรุ่นที่ 19 ชื่อ Zheng Zihai (แปลว่า เจิ้ง ผู้มาจากทะเล) (ปัจจุบัน อายุ 57 ปี) เป็นวิศวกรสุขาภิบาลในโรงงานแห่งหนึ่งในเมืองหนานจิง โดยสืบเชื้อสายเจิ้งเหอจากทางสายพี่ชายแท้ๆ เขาให้สัมภาษณ์ว่า เรื่องราวของเจิ้งเหอ เป็นกรรมนิยามของตระกูลที่บอกเล่าสืบต่อกันมาอย่างไม่ขาดสาย สิ่งหนึ่งที่เจิ้งเหอเสียใจมากที่สุดคือการที่ไม่ได้เดินทางไปเมกกะ (เนื่องจากล้มเจ็บเสียก่อน) ทั้งๆ ที่ส่วนหนึ่งของทีมงานเดินทางไปจนถึงเมกกะ อ้างใน .McGirk, Tim. The Next Asian Journey: Out to Sea With the Great Ships. TIMEasia.com: Asian Journey 2001(retrieved from <http://www.time.com/time/asia/features/journey/2001/greatship/html>)
6. Stevens, Keith. Three Chinese Deities: Variations on a Theme (with special reference to overseas Chinese communities in Southeast Asia).
7. วันฉลองการระลึกถึงเจิ้งเหอ คือ วันที่ 30 เดือน 6 ตามปฏิทินจันทรคติ ดู Stevens, Keith. อ้างแล้ว. น. 194. น่าสังเกตว่า ชื่อ ซานเป่า ออกเสียงใกล้เคียงกับชื่อ กะลาสี ชินเบด มาก
8. Barbosa, Duarte. นักเดินทางชาวโปรตุเกสสมัยศตวรรษที่ 16 เป็นผู้ตั้งชื่อสังเกตดังกล่าว (retrieved from <http://www.mguides.com>)
9. ในศาลเจ้า Cheng Hoon Teng มีจารึกเล่าเรื่องราวเจิ้งเหอเยี่ยมเยียนชุมชนชาวจีนที่ Bukit Cina
10. ผู้ติดตามเจ้าหญิงประมาณ 500 คน ในภายหลังสมรสกับชาวมาเลย์ บุตรหลานถ้าเป็นชายเรียกว่า Baba หรือ Babanonya (Straits bom) หากเป็นหญิงเรียกว่า Nyongyia ดู ZhengHe, Wikipedia, the free encyclopedia. (retrieved from http://en.Wikipedia.org/wiki/Zheng_He)
11. Tachimoto, Narifumi. Touristic Impressions of Social Transformation in Melaka.
12. retrieved from http://www..the_vu.com/Malacca.htm
13. Wong, Alcoh. & K.B. Liew. Kampong Cina: Chinatown of Kuala Terengganu (retrieved from http://www..e_terengganu.com/Chinatown)
14. Sim, Glenys, "Dragon's tooth replica to mark anniversary of Chinese explorer. (retrieved from <http://www.wild-singapore.com>)
15. Manquin, Pierre-Yves. The Merchant and the King. อ้างแล้ว. น. 4-5.
16. Dang Puhawang เป็นชื่อของเจิ้งเหอในภาษาฮอลันดาเขียน ดู Manquin, Pierre-Yves. อ้างแล้ว. น. 12-18.

17. Wilmot, D.E. The Chinese in Semarang. Cornell U. Press. 1960.
18. CPAMedia.com: Thai Women in Commerce.(retrieved from <http://www.cpamedia.com/articles/>) 20
19. เสียงของคำ Shang shui ฟังดูใกล้กับเกาะสีชัง แต่ไม่น่าจะใช้เพราะเมื่อพิจารณาทิศทางแล้ว ผิดทิศทาง สีชังอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเส้นทางเดินเรือจากจีนมิใช่ตะวันตกเฉียงเหนือ หากพิจารณาจากระยะทางที่หมาส่วนระบุว่า 200 ลี้ (40ไมล์) นั้นไม่ทราบว่าเป็น 200 ลี้ จากปากอ่าวไทยหรือไม่ ค่าช่างส่วย อาจแปลได้ว่าเดินทางทวนน้ำขึ้นไป 200 ลี้ ได้เช่นกัน
20. ไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นที่ใด แต่เป็นชุมชนชาวต่างชาติ
21. ทรายละเอียดใน Rockhill, "Note on the Relations and Trade of China with the Eastern Archipelago and the Coasts of the Indian Ocean during the Fourteenth Century", T'oung Pao, XVI(March 1915), น. 101-103.
22. ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับที่ตั้งของวัดพนัญเชิง ดู Chang Hsieh. Dong Xi Yang Kao (A Study of the Eastern and Western Ocean(Routes). 1587.(reprinted in 1617)
23. ทรายละเอียดใน Promboon, Suebsaeng. Sino-Siamese Tributary Relations 1282-1853. Ph.D. Thesis. University of Wisconsin-Madison. 1971.
24. Damis, Aniza. "Cheng Ho's descendents found in Thailand", The New Straits Times Press, :Malaysia, 16 May, 2005.

รายนามบัณฑิตที่เดินทางไปทะเลตะวันตกและทะเลตะวันออก (รวมทะเลใต้)
สมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ (1403 - 1424)

ลำดับที่	ชื่อ	วันเดือนปีที่ได้รับคำสั่ง หรือวันที่ออกเดินทาง	ดินแดน/ประเทศ ที่ไปเยือน	หมายเหตุ
1	Wang Zhe (王着)	เดือน 8 ค.ศ. 1403	สยาม	เดินทางมากับ Wang Zhe
2	Zheng Wu (郑吴)	เดือน 8 ค.ศ. 1403	สยาม	ร่วมเดินทางมากับ Wang Zhe
3	Ma Bin (马彬)	1 ตุลาคม 1403	ชวา(ตะวันตก)	
4	Li xing (李兴)	10 ตุลาคม 1403	สยาม	
5	Yin Qing (尹庆)	28 ตุลาคม 1403	มะละกา	
6	Zheng He (郑和)	28 ตุลาคม 1403	มะละกา	เดินทางมาพร้อม Yin Qing
7	Yang Min (杨旻)	28 ตุลาคม 1403	มะละกา	เดินทางมาพร้อม Yin Qing
8	Li Qi (李琦)	28 ตุลาคม 1403	มะละกา	เดินทางมาพร้อม Yin Qing
9	Zheng He (郑和)	11 กรกฎาคม 1405	ดินแดนต่างๆ ใน ทะเลตะวันตก	กองเรือทองสมุทรครั้งที่ 1 มีบัณฑิตร่วมขบวนอีกหลายคน
10	Wang Cong (王琮)	12 สิงหาคม 1405	กัมพูชา	เข้าใจว่าร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ
11	Wang Gui-tong (王贵)	30 ตุลาคม 1407	จามปา	เข้าใจว่าร่วมเดินทางมากับ กองเรือทองสมุทรครั้งที่ 2
12	Zhang Yuan (张原)	6 กันยายน 1408	สยาม	เข้าใจว่าร่วมเดินทางมากับ กองเรือทองสมุทรครั้งที่ 2

13	Zheng He (郑和)	17 ตุลาคม 1408 (ออกเดินทางจริง ปี 1409)	ดินแดนต่างๆ ใน ทะเลตะวันตก	กองเรือท่องเที่ยวสมุทรครั้งที่ มีขันที่ร่วมขบวน อีกหลาย
14	Ma Bin (马彬)	7 ตุลาคม 1410	จามปา	เข้าใจว่าร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ
15	Zhang Qian (张谦)	13 ตุลาคม 1410	บอร์เนียว	เข้าใจว่าร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ
16	Zhang Yuan (张原)	31 ธันวาคม 1410	สยาม	เข้าใจว่าร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ
17	Zhang Qian (张谦)	24 กุมภาพันธ์ 1411	บอร์เนียว	เข้าใจว่าร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ
18	Wu Bin (吴宾)	1 กันยายน 1412	ชวา (ตะวันตก)	เข้าใจว่าร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ
19	Zheng He (郑和)	18 ธันวาคม 1412 (ออกเดินทางจริง มกราคม 1414)	ดินแดนต่างๆ ใน ทะเลตะวันตก	กองเรือท่องเที่ยวสมุทรครั้งที่ มีขันที่ร่วมขบวนอีกหลาย
20	Hong Bao (洪保)	15 มกราคม 1413	สยาม	
21	Zhu Yuan (祝原)	1 เมษายน 1414	กัมพูชา	เข้าใจว่าร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ
22	Hou Xian (侯显)	13 สิงหาคม 1415	เบงกอล และดินแดนอื่นๆ	เข้าใจว่าร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ
23	Guo Wen (郭文)	27 พฤษภาคม 1416	สยาม	
24	Zheng He (郑和)	31 พฤษภาคม 1417	ดินแดนต่างๆ ใน ทะเลตะวันตก	กองเรือท่องเที่ยวสมุทรครั้งที่ มีขันที่ร่วมขบวนอีกหลาย
25	Hong Bao (洪保)	31 พฤษภาคม 1417		ร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ

26	Zhou Man (周满)	31 พฤษภาคม 1417		ร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ
27	Zhou Wen (周闻)	31 พฤษภาคม 14717		ร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ
28	Yang Qing (杨庆)	31 พฤษภาคม 1417		ร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ
29	Zhang Qian (张谦)	15 ตุลาคม 1417	Gu-ma-la-lang	ร่วมเดินทาง มากับเจิ้งเหอ
30	Lin Gui (林贵)	15 ตุลาคม 1418	จามปา	
31	Yang Min (杨旻)	3 มิถุนายน 1420	สยาม	
32	Hou Xian (侯显)	16 ตุลาคม 1420	Zhao-na-pu-er	
33	Zheng He (郑和)	1421-1423 ออกเดินทางจริง 1422	ดินแดนต่างๆ ใน ทะเลตะวันตก	กองเรือท่งสมุทรครั้งที่ 6 มีชั้นที่ร่วมขบวนอีกหลายคน
34	Zheng He (郑和)	29 มิถุนายน 1430 ออกเดินทางจริง 19 มกราคม 1431	ดินแดนต่างๆ ใน ทะเลตะวันตก	กองเรือท่งสมุทรครั้งที่ 7 มีชั้นที่ร่วมขบวนอีกหลายคน
35	Wang Jinghong (王景弘)	1430	Samudera	

ที่มา: Ming Shi lu (The Veritable Records of the Ming Dynasty) (1962 reproduction of the original)

Ming Shi(The History of the Ming Dynasty)(1965 reproduction of the original)

Wade, Geoff. Zheng He Voyages: A Reassessment (Asia Research Institute Working Paper Series No. 31) (Area Research Institute, National U. of Singapore, Oct. 2004) (retrieved from <http://www.aripw@nus.edu.sg>)

郑和

(ภาพที่ 1) เจิ้งเหอ (1371-1433)

(ภาพที่ 2) เจิ้งเหอ
ที่มา: Wu, Jin. เฟิงอ๋าง.

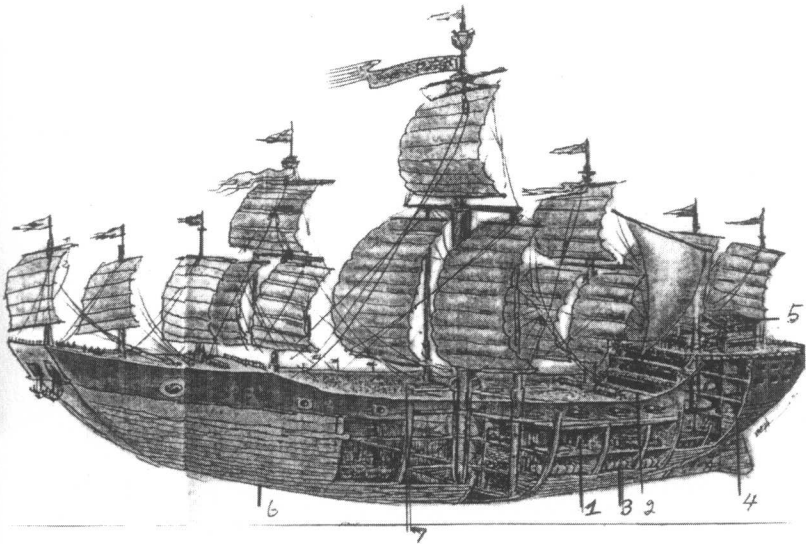

(ภาพที่ 3) สุสานเจิ้งเหอซานกรุงหนานจิง (นานกิง)

(ภาพที่ 4) เหรียญเงินขนาด 2/3 ออนซ์
รำลึกผลงานของเจิ้งเหอ

ที่มา: (retrieved from <http://www.ykleung.t.tripod.com/mingcoin.htm>)

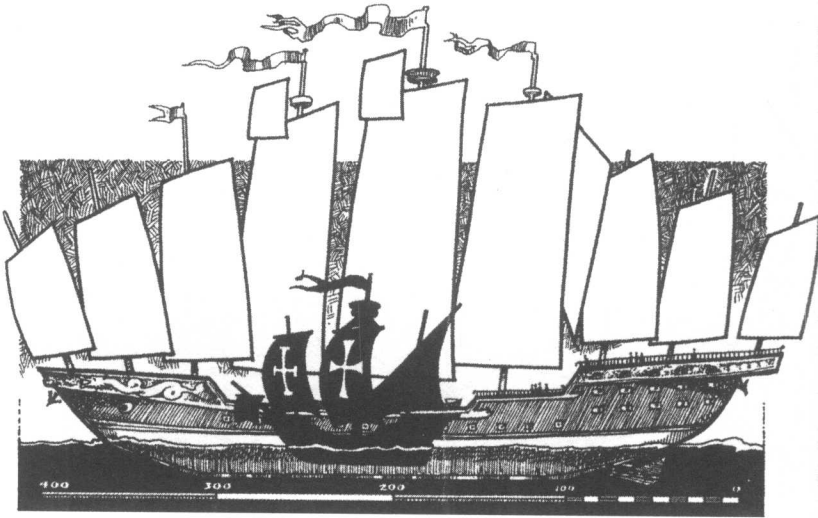

(ภาพที่ 5)

เรือมหาสมบัติ (Treasure Ship) ของเจิ้งเหอ

1. ห้องพักเจิ้งเหอ
2. แท่นบูชาประจำเรือ
3. ห้องสินค้า
4. ความสูงของเรือ 4 ชั้น
5. ท้ายเรือชั้นบนเป็นหอสังเกตการณ์
ต้นหนฝ่าสังเกตดวงดาวทิศทางลม
6. น้ำหนักเรือ ประมาณ 3100 ตัน

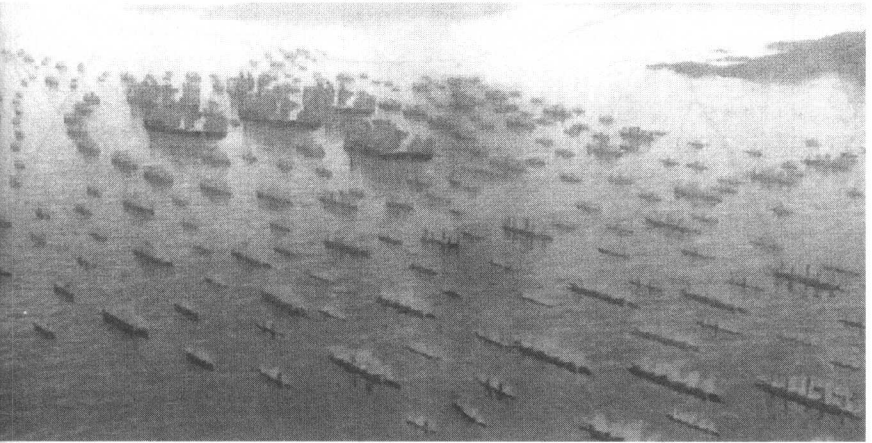
ที่มา : Wu, Jin. อ่างแล้ว.

(ภาพที่ 6) เปรียบเทียบขนาดของเรือมหาสมบัติที่เจิ้งเหอใช้เดินทางในปี 1430
กับเรือซานตามารีอา (Santa Maria) ของโคลัมบัส ใช้เดินทางในปี 1492

(ภาพโดย Jan Adkins, 1993)(retrieved from
<http://www.chinapage.org/zhenghe.html>)

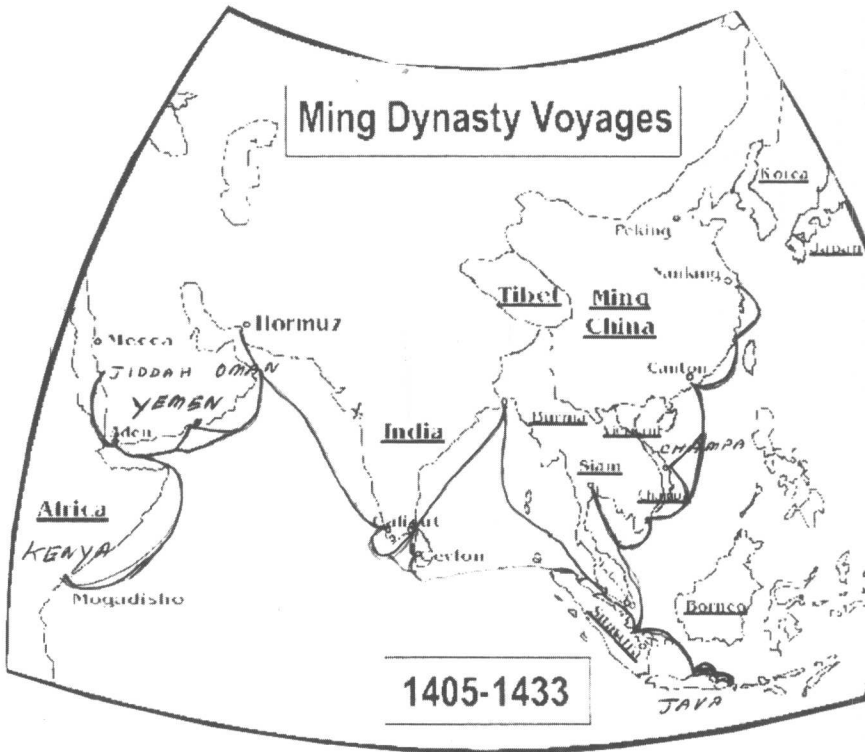
ที่มา : Levathes, Louise. *When China Ruled the Sea: The Treasure Fleet of the Dragon Throne 1405-1433*. Oxford U. Press. 1997.

(ภาพที่ 7) กองเรือทั้งขบวนของเจิ้งเหอ
ที่มา : Wu, Jin. อ้างแล้ว.

(ภาพที่ 8) อู่ต่อเรือหลงเจียง (Longjiang) ในสภาพปัจจุบัน
(ซ้ายมือคือแม่น้ำแยงซีเกียง)
ที่มา : Wu, Jin. อ้างแล้ว.

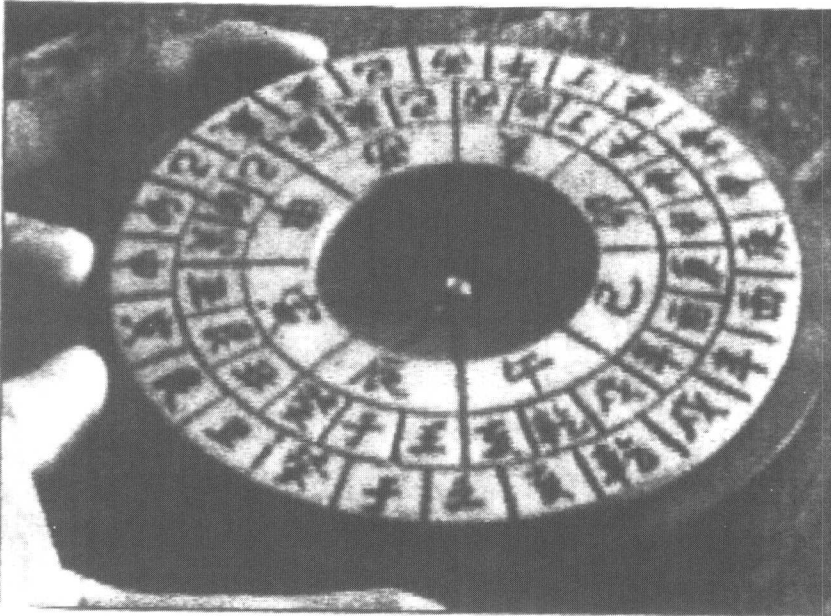

(ภาพที่ 9) เส้นทางการเดินทางของกองเรือมหาสมบัติ ระหว่าง ค.ศ.1405-1433
ที่มา: The Great Chinese Admiral Zheng He (Cheng Ho)
(retrieved from <http://www.chinapage.com/zhenghe.html>)

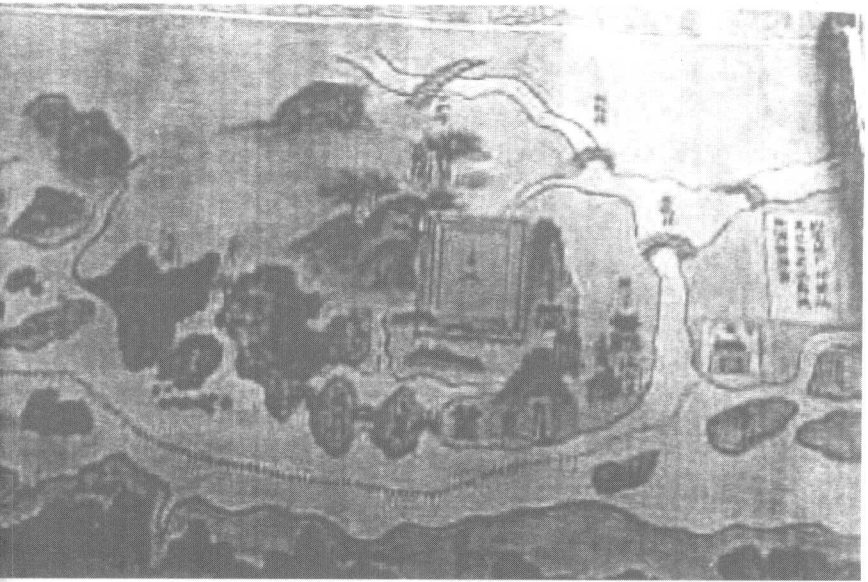
(ภาพที่ 10) แสดงเมืองที่สำคัญในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย
ในคริสต์ศตวรรษที่ 15

(retrieved from : <http://www.askasia.org>)

(ภาพที่ 11) **เข็มทิศจีน** นวัตกรรมที่จีนค้นพบและประดิษฐ์ขึ้น
ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซ่ง (960-1279)
เจิ้งเหอใช้เป็นเครื่องมือสำคัญนำร่องการเดินทาง
(Nova's online, Sulton's Lost Treasure)

(ภาพที่ 12) แผนที่ Mao Kun มีความยาวทั้งสิ้น 16 ฟุต
แสดงเส้นทางการเดินเรือในทิศทางต่างๆ ผ่านทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดีย
เขียนขึ้นโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจของเจิ้งเหอ แต่เขียนเสร็จราว ค.ศ.1621
ปัจจุบันอยู่ที่ Library of Congress, Washington D.C.
ที่มา : Rex Warner : Voyage of the Dragon Kings.
(retrieved from Rex Warner rex @ dragonvoyage.com/history)

(ภาพที่ 13) เส้นทางการเดินทางของ Ibn Battuta
ที่มา : The Mariners' Museum: Age of Exploration:
The Ancient World-Arab Exploration.

(ภาพที่ 14) จักรพรรดิหย่งเล่อ

(ภาพที่ 15) Abu Abdullah Muhammad Ibn Battuta.

ที่มา: Chughtai, A.S. Ibn Battuta-the great traveller

(retrieved from http://www.ummah.net/history/scholars/ibn_battuta/)

(ภาพที่ 16) แผนที่ Kangnido ทำขึ้นใน ค.ศ.1402 ก่อนการเดินทางของเจิ้งเหอ
เข้าใจว่าเจิ้งเหอใช้ข้อมูลจากแผนที่ดังกล่าวประกอบการเดินทางด้วย
ที่มา: (retrieved from <http://www.pmpsa.gov.za/kongnidomap1.html>)

(ภาพที่ 17 และ 18) ยีราฟและม้าลายจากแอฟริกาในปี ค.ศ.1414

ที่มา : The Star Raft: The Chinese Columbus

(retrieved from <http://www.humanities.ualberta.ca/history111/weeksept 22/Staraft.html>)

(ภาพที่ 19) มะละกา ใน ค.ศ.1400

ที่มา : (retrieved from http://www.journeymalaysia.com/MHIS_malacca1.htm)

(ภาพที่ 20) ศาลเจ้าข้าบปองกงในมะละกา

(ภาพที่ 21) สวน Bukit Cina ในมะละกา

(ภาพที่ 22) บ่อน้ำเจ้าหญิงยังหลีปอ

(ภาพที่ 23) วิหาร Sanbao ที่เมือง Sanbaolun ในชวา เจิ้งเหอแหวะที่เมืองนี้หลายครั้ง

(ภาพที่ 24) เหรียญทองแดงสมัย จักรพรรดิหงอู่ (1368-1398)
 ขนาดความกว้าง 22.5 ซม. น้ำหนัก 3.1 กรัม อักษรจีนอ่านว่า Hong Wu Tong Bao
 (เหรียญหงอู่) เป็นเหรียญที่เจิ้งเหอนำไปใช้เป็นสื่อในการซื้อขายสินค้า
 ที่มา: (retrieved from <http://www.ykleung.tripod.com/mingcoin.htm>)

(ภาพที่ 25) เหรียญทองแดงสมัยหย่งเล่อ (1402-1424)
 หย่งเล่อให้ผลิตเหรียญชนิดนี้ในปี 1408 แต่ครั้งผลิตจำนวนไม่มากนัก เป็นเหรียญที่
 กองเรือของเจิ้งเหอใช้เป็นสื่อในการซื้อขายสินค้าเช่นกัน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง : 25.5 ซม.
 น้ำหนัก 4 กรัม ตัวอักษรจีน อ่านว่า Yong Le Tong Bao (เหรียญหย่งเล่อ)
 ที่มา: (retrieved from <http://www.ykleung.tripod.com/mingcoin.htm>)

ขออนุญาต ที่ ค. ๒/๒๕๑๙

ขอคำขอ ที่ ๒/๒๕๑๙

ใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมหรือองค์การ

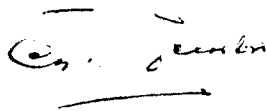
ความที่
ขออนุญาตจัดตั้ง
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- นายบ๊วย อึ้งภากรณ์
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
๑. ส่งเสริมการจัดทำตำราภาษาไทยในแขนงสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งระดับมหาวิทยาลัย และก่อนมหาวิทยาลัย
  ๒. เผยแพร่ตำราของมูลนิธิในหมู่ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่วราชนาจักร
  ๓. ส่งเสริมการเรียบเรียงงานวิจัย และตำราชั้นสูง และรวบรวมเอกสาร ทางวิชาการออกตีพิมพ์
  ๔. ส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
  ๕. ไม่ทำการค้ากำไร และไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

และมีที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร นั้น

กรรมการศาสนาได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ดำเนินการจัดตั้งได้ และขอให้ปฏิบัติตามคำสั่งและ
ข้อบังคับของกรรมการศาสนา โดยเคร่งครัด

อนุญาต ณ วันที่ ๒๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

(นายวัชร เขียมโชติ)
อธิบดีกรมการศาสนา

กำหนดการสัมมนาวิชาการเรื่อง
30 ปี ความสัมพันธ์ไทย - จีน
600 ปี ซำปอกง/เจิ้งเหอ กับ อู๋ซุยาและอู๋ซาคเนย์"
 30 Years Sino - Thai Relationships
 600 Years Sam Po Kong / Zheng He & Ayutthaya and Southeast Asia

วันศุกร์ที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ณ หอประชุมกองทัพเรือ
 จัดโดยมูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด
 และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ภาคเช้า

- 08.00 - 09.00 น. ลงทะเบียน
- 09.00 - 09.15 น. พิธีเปิดการประชุมสัมมนา
- 09.15 - 09.45 น. ปาฐกถานำเรื่อง "30 ปีความสัมพันธ์ไทย - จีน"
- 09.45 - 10.15 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.15 - 12.00 น. "ปัจจุบันและอนาคตของความสัมพันธ์ไทย - จีน" โดย
ดร.วรศักดิ์ มหัทธโนบล คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คุณทวี จงกิจถาวร บรรณารักษ์การทูตต่างประเทศ หนังสือพิมพ์เดอะ
ส.ศ.ประทุมพร วัชรเสถียร ดำเนินรายการ
- 12.00 - 13.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- พิธีกร : สมฤกษ์ ลือชัย

ภาคบ่าย

- 13.30 - 14.00 น. แนะนำหนังสือชุด "30 ปีความสัมพันธ์ไทย - จีน" โดย
ดร.สารสิน วีระพล, อ. ทรงยศ แววมงคล และ พศ. อารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์
- 14.00 - 14.30 น. ปาฐกถาพิเศษเรื่อง "600 ปี ซำปอกง" โดย
Dr. Geoff Wade, National University of Singapore
- 14.30 - 15.00 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 15.00 - 17.00 น. "ซำปอกง / เจิ้งเหอ จีน อู๋ซุยากับอู๋ซาคเนย์" โดย
ดร.สืบแสง พรหมบุญ
อ.วีโรจน์ ตั้งวานิชย์
Bai Chun
คุณปรีวัฒน์ จันทร์
ดร.ชานววิทย์ เกษตรศิริ ดำเนินรายการ
- 17.00 - 17.15 น. ปิดการประชุม โดย *ศ.เสนห์ จามริก* ประธานมูลนิธิโครงการตำรา